

Suomen Kääpiöpinserit ry

KÄÄPIÖPINSERIN

JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN

PÄIVITYS 2023 - 2027

**SUOMEN KÄÄPIÖPINSERIT RY
JALOSTUSTOIMIKUNTA**

SISÄLLYSLUETTELO

1	YHTEENVETO	3
2	RODUN TAUSTA.....	4
3	JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA.....	7
4	RODUN NYKYTILANNE	10
4.1	POPULAATION RAKENNE JA JALOSTUSPOHJA	10
4.1.1	Populaation rakenne ja sukusiitos	11
4.1.2	Jalostuspohja	17
4.1.3	Monimuotoisuuskartoitus.....	24
4.1.4	Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	25
4.2	LUONNE JA KÄYTTÄYTYMINEN SEKÄ KÄYTTÖOMINAISUUDET	26
4.2.1	Rotumääritelmän maininnat luonteesta.....	26
4.2.2	Jakautuminen näyttely-, käyttö-, tms. -linjoihin	27
4.2.3	PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen testaus ja/ tai kuvaus	27
4.2.4	Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	27
4.2.5	Käyttö- ja koeominaisuudet.....	42
4.2.6	Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	44
4.2.7	Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista	45
4.3	TERVEYS JA LISÄÄNTYMINEN.....	46
4.3.1	PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	46
4.3.2	Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet	55
4.3.3	Yleisimmät kuolinsyyt	59
4.3.4	Lisääntyminen.....	59
4.3.5	Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet.....	61
4.3.6	Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	61
4.4	ULKOMUOTO	62
4.4.1	Rotumääritelmä.....	62
4.4.2	Näyttelyt ja jalostustarkastukset.....	66
4.4.3	Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	68
4.4.4	Yhteenveto rodun keskeisimmistä rakenne- ja ulkomuoto-ongelmista.....	68
5	YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA.....	71
5.1	KÄYTETTYMPIEN JALOSTUSKOIRIEN TASO	71
5.2	AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMINEN.....	73
6	JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	75
6.1	JALOSTUKSEN TAVOITTEET	75
6.2	SUOSITUKSET JALOSTUSKOIRILLE JA YHDISTELMILLE.....	76
6.3	ROTUJÄRJESTÖN TOIMENPITEET	76
6.4	UHAT JA MAHDOLLISUUDET SEKÄ VARAUTUMINEN ONGELMIIN	77
6.5	TOIMINTASUUNNITELMA JA TAVOITEOHJELMAN SEURANTA.....	78
7	LÄHTEET	79
8	LIITTEET	79

1 YHTEENVETO

Kääpiöpinserien jalostuksen tavoiteohjelman tarkoitus on kartoittaa rodun jalostuksellinen tilanne Suomessa, asettaa jalostukselliset tavoitteet sekä keinot tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi jalostuksen tavoiteohjelman tarkoituksena on kerätä yhteen kaikki saatavilla oleva tieto, jota tarvitaan rodun jalostuksen pitkän tähtäimen kehittämiseen.

Kääpiöpinsereitä on aikoinaan käytetty maataloilla rottakoirana, mutta nykyisin se on lähinnä seurakoira. Vaikka kääpiöpinseri ei tänä päivänä juurikaan enää toimi alkuperäisessä tehtävässään, on jalostustyössä kunnoitettava rodun alkuperää ja pyrittävä säilyttämään alkuperäiset ulkomuoto-, luonne-, ja käyttöominaisuudet. Kääpiöpinsereiden luonneprofiili valmistui vuonna 2014.

Kääpiöpinserin suosio kasvoi 2000-luvulla erittäin nopeasti, sisältäen huomattavan piikin vuonna 2009, jolloin rekisteröitiin 739 kääpiöpinseriä. Rekisteröinnit ovat kuitenkin tästä tasaisesti laskeneet ja vakiintuneet nyt noin 300 - 400 rekisteröintiin vuodessa.

Rodulle teetetty DLA-monimuotoisuuskartoitus valmistui vuonna 2010. Kartoituksen mukaan rotumme ei ole geeniperimältään homotsygoottinen ja tilanne halutaan myös pitää sellaisena. DLA-monimuotoisuuskartoitusta oli tarkoitus jatkaa myöhemmin, mutta valitettavasti kyseistä testiä ei ole enää saatavilla Suomessa. Tavoitteena on lisätä jalostuskoirien, erityisesti jalostukseen käytettävien urosten määrää, kuitenkin lisäämättä huomattavasti vuosittaista pentueitten määrää. Tämä tarkoittaa sitä, että jalostukseen olisi käytettävä yhä enemmän eri uroksia ja narttuja.

Koko rodun keskimääräinen sukusiitosprosentti pyritään alentamaan tasolle siten, ettei se nousisi yli 4 %:n. Yksittäisen pentueen kohdalla suosituksena on, että 5:n sukupolven sukusiitosprosentti on enintään 6,25 %. Lähisukulaisyhdistelmiä (isoisä/isoemä*jälkeläinen ss% 12,5, puolisisarukset ss% 12,5 sekä täti/eno*jälkeläinen ss% 12,5) ei suositella. Ehdoton yläraja yhdistelmän sukusiitosprosentille on 15 %.

Vakavimpina uhkina ja ongelmina tulevaisuudessa pidetään mm. kasvattajien tietotaidon sekä avoimuuden puutetta, geneettisen monimuotoisuuden kapenemista sekä PEVISA-ohjelman ja jalostustietojärjestelmän ulkopuolelle jäävät tilastoimattomat sairaudet, kuten atopiat, sydänsairaudet ja epilepsia. Rotujärjestö julkaisi listan epilepsiaa sairastavista kääpiöpinserieistä vuonna 2014 ja sitä päivitetään edelleen.

Rodun piiriin on tullut paljon uusia kasvattajia viime vuosien aikana ja siksi onkin erityisen tärkeää, että jalostuksen tavoiteohjelman sisältö tavoittaisi heistä mahdollisimman suuren osan. Kasvattajien, niin uusien kuin vanhojen, tulisi aina muistaa se että jokainen kääpiöpinseripentuetta teettävä vaikuttaa valinnoillaan rodun tulevaisuuteen. Tulevaisuuden jalostuspohja luodaan nyt. Jokaisen kasvattajan tavoitteena tulisi siis aina olla terve, hyväluonteinen ja rotumääritelmän mukainen kääpiöpinseri. Tämä on myös yhdistyksen ja sen jalostustoimikunnan päätavoite.

TÄRKEIMMÄT SUOSITUKSET JALOSTUKSEEN KÄYTETYILLE KOIRILLE

- Jalostukseen tulisi käyttää koira, joka on näyttelyissä tai jalostustarkastuksessa vähintään erittäin hyvällä palkittu.
- Pevisa ja erityisehdot: *Pentujen vanhemmista tulee astutushetkellä olla voimassa oleva silmätarkastuslausunto ja polvitutkimuslausunto. Silmätarkastuslausunto ei saa astutushetkellä olla 24 kk vanhempi. Perinnöllistä kaihia, PRA:ta, linssiluksaatiota tai PHTVL/PHPV-sairauden astetta 2-6 sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Patellaluksaation raja-arvo on aste 1. Nartun tulee astutushetkellä olla täyttänyt 18 kk.*
- Luonteeltaan näyttelyarvostelun tai jalostustarkastuksen yhteydessä todettu olevan hyvin käsiteltävissä/lähestyttävissä.

2 RODUN TAUSTA

SYNTYHISTORIA

Jo yli 300 vuotta sitten pinserityypiset koirat pitivät saksalaisilla maatiloilla rottakantaa kurissa. Tässä koiratyypissä esiintyi useita eri väri-, karva- ja kokomuunnoksia, jotka myöhemmin eriytyivät mm. pinserin, itävallanpinserin, snautserin, kääpiöpinserin, kääpiösnautserin, affenpinserin ja hollanninsmouhondin kantatyypeiksi. Kääpiöpinserin tyyppinen koira komeili jo 1640-luvulla eräässä maatilan perheestä tehdyssä maalauksessa. Nämä koirat olivat tuolloin niin yleisiä maatalojen pihapiireissä, ettei niihin sen erityisemmin kiinnitetty huomiota. Viime vuosisadan puolessavälissä julkaistut koirakirjat kertoivat kuitenkin innostuneeseen sävyyn "lyhyt- ja karkeakarvaisesta pinseristä" (nykyinen pinseri ja snautseri), jotka toimivat maatiloilla rottakoirina ja talonvahteina, ja niin roturyhmän suosio ja arvostus vähitellen kasvoi. Näiden "esipinserien" pentueisiin syntyi toisinaan tavallista pienempiä yksilöitä, jotka osoittautuivat pienestä koostaan huolimatta terveiksi, elinvoimaisiksi ja lisääntymiskykyisiksi yksilöiksi. Paitsi taitavia pienjyrsijöiden pyydystäjiä, niiden huomattiin olevan myös vilkkaita ja hauskoja seurakoiria ja pian niitä alettiinkin tarkoituksellisesti jalostaa. 1800-luvun aikana rotu siirtyi hiljalleen maatilojen työtehtävistä myös salonkikelpoiseksi hienostonaisten sylinlämmittäjäksi.

Saksan Pinseri- ja Snautserikerho (Pinscher-Schnauzer-Klub 1895 e.V.) perustettiin vuonna 1895 Josef Bertan aloitteesta. Samana vuonna kääpiöpinseri pääsi viralliseen roturekisteriin. Yhdistyksen ensimmäiseen rotukirjaan koottiin tuolloin Felix Ebnerin toimesta peräti 3970 kääpiöpinseriä. Vuonna 1906 kääpiöpinserille otettiin Saksassa käyttöön oma rotumääritelmänsä. Ensimmäinen virallinen kääpiöpinseri rekisteröitiin vuonna 1915 ja vuoden 1925 rotukirjassa niitä oli jo 1300.

Rodun suosion kasvaessa yhä suurempi osa kääpiöpinsereistä toimi pelkästään seura- ja näyttelykoirina, ja siitä tulikin suoranainen muotirotu. Ansaitun suosion ikävä sivuvaikutus oli kuitenkin se, että rotua alettiin jalostaa yhä pienemmäksi, mikä toi mukanaan tyyppilliset lieveilmiöt, kuten tyyppin huonontuminen ja kääpiömaisten piirteiden lisääntyminen. Jo tuolloin Josef Berta ja muut ulkomuototuomarit alkoivat korostaa rodun terveen rakenteen ja pinserimäisen tyyppin tärkeyttä, ja painottivat arvosteluissaan myös koirien liikkeen merkitystä. Enää ei kääpiöpinsereitä saanut kehässä kanniskella sylissä, eikä kääpiömaisia piirteitä, kuten mulkosilmiä, pyöreää kalloa tai heiveröistä rakennetta, katsottu hyvällä. Rotu löysi nopeasti tiensä myös muualle maailmaan ja ihmisten sydämiin. Euroopasta rotu levisi pian Amerikkaan, sekä muille mantereille.

RODUN HISTORIA SUOMESSA

Ensimmäiset kääpiöpinserit tuotiin Suomeen 1920-luvulla, mutta rodun kasvatustyö käynnistyi maassamme vasta toisen maailmansodan jälkeen, jolloin tuotettiin uusia koiria kannan perustaksi. 1950-luvulla aloittivat kasvatustyönsä muun muassa kennelit Sirulan, Söpölän ja Munkin. Suomen kantaan vaikuttivat merkittävästi useat tuontikoirat, kuten ruotsalaissyntyinen uros SF MVA V-56, -57, -58 Bernstorps Bill, ja Ruotsista tuotu uros SF MVA V-60, -62 Tjustorps Baldo, joka vuonna 1960 valittiin Turun näyttelyn best in show'ksi.

1960-luvun aikana kääpiöpinsereiden lukumäärä kasvoi merkittävästi, ja pohja nykypäivän suomalaiselle kääpiöpinserijalostukselle luotiin. Saksalaisella kääpiöpinserikasvatuksella oli tuolloin hyvin suuri rooli rodun suomalaiseen kasvatukseen. Esimerkiksi Hilikka Saksan Dasulin -kennelin kantanarttu oli saksalaissyntyinen Quinette v. Schlosschen v. Bergstätte. Vielä merkittävämpi vaikutus oli uroksella KANS MVA V-67 BdSg-63 Danni Tedesco, jonka Hilikka Saksa tuotti Suomen Snautseri-Pinserikerhon avustamana Saksasta vuonna 1965. Tyttärentyttärensä FIN & S MVA Rocitan kanssa Danni Tedesco tuotti sittemmin Onni Toikan kasvatukseen aikansa voitokkaimmat kääpiöpinserit, urokset KANS & POHJ MVA V-71 Roce, ja SF MVA V-75 Rissikan Casanova, sekä nartun KANS & POHJ MVA Risse. Monet 1960-luvun rekisteröidyistä kääpiöpinsereistä olivat kennelnimettömiä, yksittäisten pentueiden kasvattajien tuottamia. 1960-luvulla olivat ilmeisesti molemmat värimuunnokset kannassa hyvin edustettuina. Vuosikymmenen puolestavälistä lahtien karanteenimääräykset vaikeuttivat jalostusmateriaalin tuontia rabiesmaista Suomeen, mikä lisäsi pohjoismaisen yhteistyön merkitystä. Tuolloin Suomessa vaikutti muun muassa 1968 syntynyt, Tanskasta tuotu uros SF MVA Akvas Dufa, jonka taustalla oli hollantilaisia De Trouwe Vriendjes -koiria. Yhteistyö toimi toki molempiin suuntiin, ja Magda Christophersenin luona Tanskassa asuva suomalainen Dasulin Akva saavutti kansainvälisen ja pohjoismaisen muotovalion arvot.

1970-luvulle tultaessa oli rotu kehittynyt paljon. Luustot, selkälinjat, ja luonteet olivat parantuneet. Kokokin oli tasaantunut, mutta päissä oli kuitenkin vielä toivomisen varaa. Korvien tyypistyskiellon myötä rodun ilme muuttui vuonna 1971, kun katukuvaan ilmestyi luonnonpystyjen korvien lisäksi myös korkealle kiinnittyneitä, V-muotoisia ja poskenmyötäisesti eteenpäin taittuvia luppakorvia.

Karanteenirajoitusten seurauksena tuonnit jäivät 1970-luvulla harvalukuisiksi, mutta kuitenkin kaikkea muuta kuin merkityksettömiksi: suomalaiseen kääpiöpinserikantaan vaikuttivat voimakkaasti pohjoismaiset (ruotsalaiskenneleistä Kyrkdalens ja Hunnebos, norjalainen Georgehugel, tanskalainen Vedhauge), sekä saksalaiset tuontikoirat (Heino ja Gilla v. Erikaplatz). Lisäksi Suomeen tuotiin koiria myös Iso-Britanniasta, kenneleistä of Benivar ja of Miniroyal.

Vuonna 1971 rotukerho avusti jälleen tärkeässä tuontiprojektissa, kun hollantilaissyntyinen uros SF MVA Hannibal Petit Bonheur siirtyi vaikuttamaan Suomen kantaan. Kyseinen uros jätti yli kolmenkymmentä jälkeläistä, joiden joukossa mm. voitokkaat ruskeat urokset KANS & POHJ MVA Ringo, ja KANS & POHJ MVA, V-76 Mäetron Barekabonheur. Hannibalin linja on nähtävissä edelleen myös nykypäivän kannassa.

80-luvun voitokkaimpia näyttelykoiria edustivat SF & S MVA, PMV-79, -82, V-82 Heino v. Erikaplatz, KANS & POHJ MVA V-80, -83, -85, PMV-80, -81 Brihåli Brilljant, sekä KANS & SF & S MVA Jakias Royal-Copper, joka saavutti muun muassa silloisen kääpiökoiraryhmän ryhmävoiton, ja siitti elinaikanaan kuutisenkymmentä pentua.

1980-luku oli kääpiöpinsereille tasaista nousukautta. Kymmenen vuoden aikana rodun rekisteröinnit viisinkertaistuivat edellisen vuosikymmenen rekisteröintimääriin nähden, ja moni sittemmin pitkän linjan kasvattaja aloitti työnsä näihin aikoihin. Tämä vuosikymmen oli 70-luvun tavoin tiiviin pohjoismaisen yhteistyön aikaa. Ruotsalainen Kyrkdalens -kennel antoi useita koiriaan Suomeen jalostuskäyttöön, ja vaikutti näin pysyvästi koko suomalaiseen kääpiöpinserikantaan. Englantilaisen Shumah Maestron ruotsalaissyntyinen tytär SF MVA Kyrkdalens X-Tra astutettiin vuonna 1985 Heino v. Erikaplatzilla; tähän linjaan vaikutti myöhemmin myös israelilainen ruskea uros KANS MVA PMV-86 Hod Me Beit Hama'ayan. Nämä suvut löytyvätkin tänä päivänä monen ruskean kääpiöpinserin takaa. Englannista puolestaan tuotettiin uros Avdon Asterix Of Miniroyal, jonka linja jatkui myöhemmin Brihåli-koirien kautta. Norjalainen black & tan uros, SF MVA Olgum's Ronnie, löytyy vielä nykyäänkin monen black & tan värisen suomalaiskääpiöpinserin takaa.

Rabieksen levittyä Suomeen karanteenijärjestelmä poistui vuonna 1988. Rajojen aukeamisen seurauksena suomalaisten kanssakäyminen muiden maiden koiraharrastajien kanssa vilkastui ja pohjoismaisen vuorovaikutuksen merkitys suomalaiseen kääpiöpinserijalostukseen vastaavasti väheni. Suomeen tuotiin koiria mm. Israelista, kuten narttu Kora Mibait Hamaayan, sekä uros SF MVA Hodan Beit Hamaayan, jolle rekisteröitiin Suomessa neljäkymmentä jälkeläistä. Vielä tätäkin käytetyimmäksi kohosi Koran puoliveli FIN MVA Kessem Mibait Hamaayan, jolla oli yli viisikymmentä pentua.

1990-luvulla rodun suosio säilyi aluksi tasaisena, lähtien vuosituhannen vaihteen lähestyessä selvään nousuun. Vuosittaiset rekisteröintiluvut kieppuivat kahdensadan koiran paikkeilla, ja myös kennelien määrä lisääntyi selvästi. Vuosikymmenen alussa jalostukseen käytettävien yksilöiden terveyttä polvien ja silmien osalta alettiin tutkia aiempaa tarkemmin.

Eläinsuojelulain muutoksen myötä häntien typistyskielto astui Suomessa voimaan 1.7.1996. Tästä lähtien kotimaisilla kääpiöpinserillä on ollut typistämättömien korvien lisäksi myös luonnollinen pitkä häntä, mutta toisin kuin monella muulla rodulla, ei typistyskiellolla ollut negatiivista vaikutusta kääpiöpinserien kysyntään saati rekisteröintimääriin.

90-luvun aikana tehtiin paljon kansainvälistä yhteistyötä, narttuja astutettiin ulkomaisilla uroksilla ja uroksia tarjottiin ja saatiin jalostuslainaan. Jotkut kennelit tuottivat koiria saadakseen linjaansa tai koko kantaan uutta verta, toiset aloittivat kasvatustyönsä joko aivan alusta, tai kokonaan uudestaan tuoreilla tuonneilla.

Erityisesti Israelista tuodut koirat vaikuttivat näinä vuosina merkittävästi Suomen kantaan, sillä niitä kaikkia käytettiin jalostukseen. Lisäksi kantaan ovat vaikuttaneet 1990-luvun loppupuolella saksalaissyntyiset Bombastic-koirat, yhdysvaltalaisista alkuperää olevat Soritas-koirat, ja ruotsalainen Hotpinsch-linja.

Israel	8
Ruotsi	5
Puola	4
Belgia	3
Iso-Britannia	3
Italia	2
Yhdysvallat	2
Espanja	1
Norja	1
Saksa	1
Sveitsi	1

Taulukko 1: Tuontikoirien määrät (kpl) maittain 90 -luvulla

NYKYTILANNE SUOMESSA

Vuosituhannen vaihtumisen jälkeen rodun suosio jatkoi suhteellisen jyrkkää kasvuaan ja vuotuiset rekisteröintimäärät ylittivät ensimmäistä kertaa viidensadan koiran rajan. 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä nähtiin rodun rekisteröintihiippuja vuosi toisensa jälkeen ja vuonna 2009 rekisteröitiin toistaiseksi suurin vuosittainen määrä kääpiöpinseriä 718 joista 21 tuonteja. Näiden muutamien huippuvuosien aikana rodun pariin hakeutui paljon uusia kasvattajia ja harrastajia ja näyttelykehissä rikottiin osallistujaennätyksiä. Sittemmin kokonaisrekisteröintimäärä on tasaisesti laskenut ja vuonna 2021 rekisteröitiin enää 346 kääpiöpinseriä, joista tuonteja oli 12. Viime vuosien aikana tuontikoirien määrä on vaihdellut noin 10-30 koiran välillä.

Kasvatustyön laajentumisesta kertoo myös tuontien lisääntynyt määrä sekä tuontien lähtömaiden laajentunut kirjo. Vuonna 2011 tuotiin vain kolme kääpiöpinseriä, kun taas vuonna 2020 määrä kohosi jopa 27 yksilöön ja on sittemmin pysynyt noin kymmenessä vuosittaisessa rekisteröinnissä. Vuosina 2011-2021 Suomeen rekisteröitiin yhteensä 140 tuontikoira.

3 JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

SUOMEN KÄÄPIÖPINSERIT RY:N HISTORIA

Suomen Kääpiöpinserit ry on perustettu Hollolassa, ravintola Salpakievarissa 27.4.1997, paikalla oli 29 perustajajäsentä. Suomen Kääpiöpinserit ry on ollut vuodesta 2005 alkaen rotua harrastava yhdistys ja kuului jäsenenä Suomen Snautseri-Pinserikeskusjärjestöön sekä Helsingin Seudun Kennelpiiriin ja Suomen Kennelliittoon. Suomen Snautseri-Pinserikeskusjärjestö on sittemmin lakkautettu.

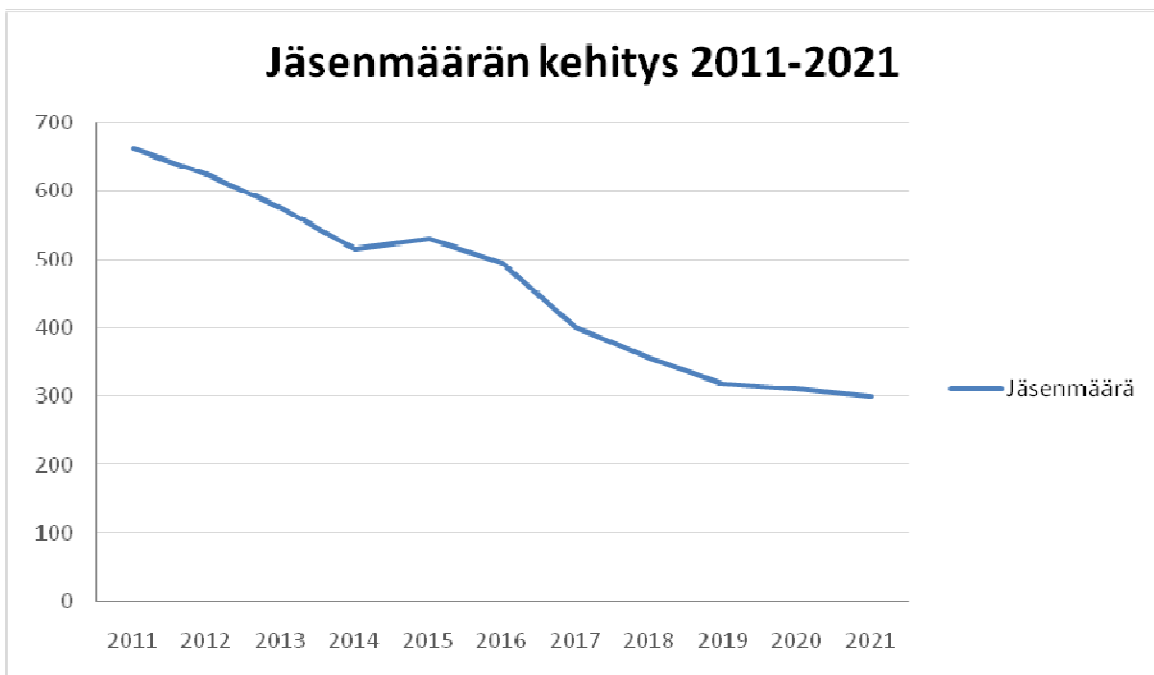
Ennen erillisten rotukerhojen perustamista kääpiöpinsereiden etuja hoidettiin keskitetysti yhdessä muiden Suomen Snautseri-Pinserikeskusjärjestö ry:n, tuolloin vielä Suomen Snautseri-Pinserikerho ry:n, rotukerhojen kanssa. Rotujärjestöllä oli yhteinen hallitus, jossa jokaisella rotukerholla on kaksi edustajaa.

Kesällä 2011 Suomen Kääpiöpinserit ry toimitti Suomen Kennelliittoon rotujärjestö-anomuksen, tarkoituksenaan hakeutua omaksi rotujärjestöksi vuoden 2012 alusta. Rotujärjestöoikeuksien myöntämisen jälkeen Suomen Kääpiöpinserit ry ei enää kuulu jäsenenä Suomen Snautseri-Pinserikeskusjärjestö ry:n eikä myöskään Helsingin Seudun Kennelpiiri ry:n. Suomen Kääpiöpinserit ry on toiminut rotujärjestönä vuoden 2012 alusta lähtien.

YLEISTÄ YHDISTYKSESTÄ

Suomen Kääpiöpinserit ry:n tehtävä on rotujärjestönä edistää rodunomaisten ja terveiden kääpiöpinsereiden jalostusta ja tunnetuksi tuleamista sekä toimia aatteellisena yhdysiteenä jäsenten keskuudessa heidän koiraharrastustensa edistämiseksi. Yhdistyksen tarkoitusta on pyritty toteuttamaan järjestämällä keskustelu-, neuvonta- ja koulutustilaisuuksia sekä ohjaamalla tarvittaessa jalostustoimintaa ja järjestämällä jalostus- ja terveystarkastuksia. Suomen Kääpiöpinserit ry julkaisee yhdessä kolmen muun snautseri-pinseri-rodun kanssa 4 kertaa vuodessa ilmestyvää erittäin korkeatasoista Snautseri-Pinseri –lehteä.

Suomen Kääpiöpinserit ry:n toiminnasta vastaa syyskokouksessa valittava hallitus. Hallituksen puheenjohtaja valitaan vuosittain ja muut hallituksen varsinaiset jäsenet aina kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Lisäksi rotujärjestössä toimii jalostustoimikunta, näyttelytoimikunta sekä tarvittaessa koulutustoimikunta. Toimikunnat tekevät toiminnastaan toimintasuunnitelman ja budjetin, jonka hallitus pyrkii ottamaan huomioon koko järjestön budjettia tehdessään.

Kuva 1: Yhdistyksen jäsenmäärän kehitys 2011 - 2021

Yhdistys on pyrkinyt toimimaan aktiivisesti jäsenmäärän lisäyksen eteen mm. tiedottamalla kasvattajia ja jäsenistöä yhdistyksen toiminnasta, lisäämällä näkyvyyttä sosiaalisessa mediassa sekä tarjoamalla jäsenistölleen yhdessä kattavaa tietoa rodun lehdestä. Kasvattajille on lisäksi tarjottu mahdollisuus liittää pennunostajat yhdistyksen jäseniksi edullisemmalla hinnalla. Suomen Kääpiöpinserit ry:n jäsenmäärä on seurannut rekisteröintien määrää, ja on viime vuosina ollut laskusuuntainen. Keskimääräinen jäsenmäärä viime vuosien aikana on ollut hieman yli 300. Vuoden 2021 lopussa yhdistyksen jäsenmäärä oli 299.

JALOSTUSORGANISAATION RAKENNE JA TEHTÄVÄT

Rotujärjestöllä on joka toinen vuosi valittavanaan jalostustoimikunta. Jalostustoimikunnan kokoonpanon valitsee ja vahvistaa hallitus. Jalostustoimikunta hoitaa järjestön jalostus- ja pentuvälitysasiat. Pyrkimyksenä on, että toimikunnassa olisi edustajina kasvattajia sekä muutoin rotua monipuolisesti harrastavia jäseniä. Jalostustoimikunnan jäsenet pyritään kouluttamaan jalostusneuvojien perus- ja jatkokursseilla. Lisäksi toimikunnan jäsenet osallistuvat mahdollisuuksien mukaan myös muihin jalostuksellisiin koulutuksiin ja tapahtumiin. Toimikunta toimii itsenäisesti käsitellessään kasvattajien tekemät jalostustiedustelut. Jalostustoimikunnan tehtävä rotujärjestössä on seurata ja ohjata rodun jalostusta yhteistyössä kasvattajien kanssa. Jalostustoimikunta käsittelee jalostustiedusteluja ja tekee pyydettyä urosehdotuksia. Toimikunta julkaisee urostiedustelut vuosittain toimintakertomuksessa. Jalostustoimikunta noudattaa toiminnassaan avoimuutta sekä kantaottavuutta tiedottaessaan jalostukseen liittyvistä asioista. Jalostustoimikunta seuraa rodun tilannetta eri maissa sekä kouluttaa jäseniään. Tiedonhankintaan toimikunta käyttää Kennelliiton jalostustietojärjestelmää, tulosjulkaisuja sekä erinäisiä asiantuntijoita. Rodun jalostustoimikunta osallistuu myös kansainväliseen keskusteluun rodun tilanteesta ja tulevaisuudesta mm. yhteispohjoismaisissa tapaamisissa. Jalostustoimikunta on avuksi kasvattajille jalostukseen tai koirien terveyteen liittyvissä kysymyksissä ja kasvatuksen käytännön asioiden tasolla.

Jalostustoimikunnan keskeisimmät tehtävät:

- Kerätä ja tarvittaessa kommentoida hallitukselle ja jäsenistölle rekisteröintitietoja ja muita populaation tilaa kuvaavia tilastoja
- Näyttely-, koe- ja luonnetestitulosten yms. kokoaminen
- PEVISA- ja muiden terveystietojen ja lisääntymistietojen kokoaminen tietokantoihin
- Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelman (PEVISA) toteutuman päivitys vuosittain

- Kääpiöpinsereihin liittyvän geenitutkimuksen seuraaminen ja näytteenottoilaisuuksien järjestäminen tutkimuksen tarpeen mukaan
- Jalostus- ja terveystarkastuksien järjestäminen 1-2 kertaa vuodessa, niihin osallistuminen ja tietojen kokoaminen. Tarkastukset pyritään järjestämään maantieteellisesti mahdollisimman tasaisesti.
- Jalostuksen tavoiteohjelman laatiminen, toteutuman seuraaminen ja päivittäminen
- Mahdollisten poikkeuslupalausuntojen antaminen Suomen Kennelliitolle erinäisissä kasvattamista koskeissa tapauksissa
- Henkilökohtaisen jalostusneuvonnan tarjoaminen, esim. urostiedusteluihin vastaaminen
- Jäsenistön ja kasvattajien kouluttaminen mm. kasvattajapäivillä
- Uros-, pentu- ja kasvattajalistan ylläpito sekä kriteerien laatiminen ja seuranta
- Pentuvälityksen ylläpito sekä pentuneuvonnan antaminen
- Jalostuksen seuraaminen muissa maissa ja osallistuminen pohjoismaiseen yhteistyöhön jos mahdollista
- Jalostustoimikunta pyrkii pitämään toimijoidensa jäsentensä tietotaidon korkeana kouluttamalla jäseniä aina tarvittaessa

4 RODUN NYKYTILANNE

4.1 POPULAATION RAKENNE JA JALOSTUSPOHJA

Kääpiöpinserin rekisteröintimäärät ovat vakiintuneet noin kolmeensataan vuosittaiseen rekisteröintiin 2000-luvun alun suuren kasvun jälkeen. Rekisteröinnit ovat viime vuosina lähteneet noususuuntaisiksi, kuten monella muullakin rodulla. Tulevat vuodet näyttävät millaiseksi kysyntäpiikki kasvaa.

Sukusiitosaste on kääntynyt hiljalleen laskusuuntaiseksi vuoden 2016 jälkeen, ja vuoden 2021 keskimääräinen sukusiitosprosentti on 3,04 %. Tämä on pienin sukusiitosaste mitä Suomessa rodulla on tähän asti mitattu, joten voidaan sanoa että JTO:n suosituksia on noudatettu ja sukusiitosasteen pienentämisessä onnistuttu hyvin.

Tarkasteltaessa tuontikoirien sukulinjoja voidaan todeta, ettei tuontikoirien perimä ole loppujen lopuksi ollut kovinkaan monimuotoista, sillä useimpien tuontikoirien kanta polveutuu samoihin linjoihin ja/tai tiukasti linjattuihin kantakoiriin. Kaikilta osin eivät urosvalinnat eikä tuontikoirien suuri käyttö ole ollut hallittua. Kokonaan uusia sukulinjoja ei käytännössä enää juuri löydy FCI-maista. AKC:n alaisten maiden sukulinjat poikkeavat jonkin verran suomalaisten ja muiden FCI-maiden linjoista, mutta niiden jalostuskäytössä on edelleen uhkana ei-toivotut värit, sekä rotumääritelmän eroavaisuus rakenteen ja tyyppin osalta. Jotkut AKC:n rotumääritelmän toivotut ominaisuudet ovat meillä ei-toivottuja, jopa hylkääviä virheitä. Urosten keskimääräinen jalostuksen käyttöikä on rodun pitkäikäisyyteen nähden hyvin alhainen.

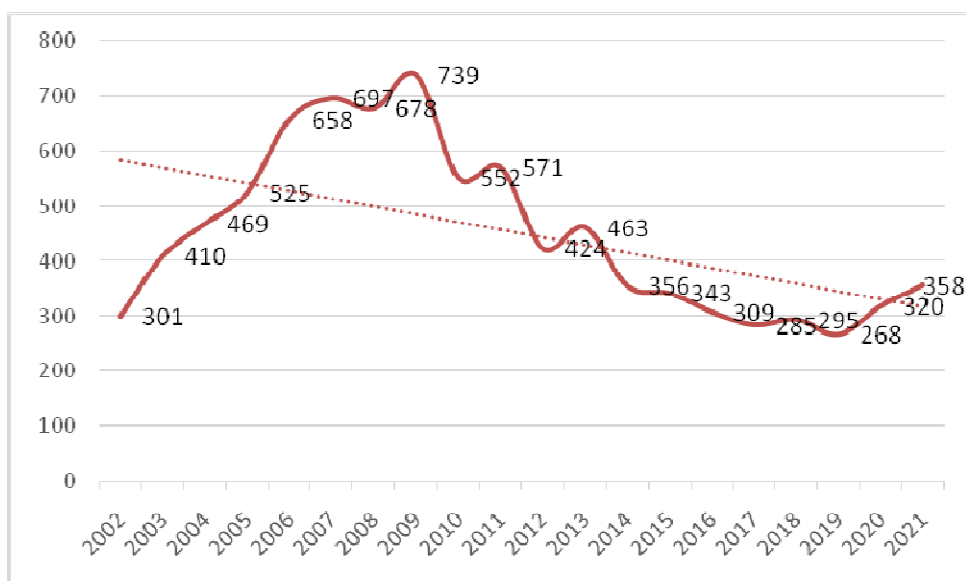
Urosvalinnoissa tulisi edelleen suosia uroksia, joilla vielä vanhemmalla iällä on jälkeläisnäyttöä etenkin terveystulosten suhteen. Laajentunut jalostusmateriaali helpottaisi, oikeilla valinnoilla, sellaisten yhdistelmien luomista, missä sukusiitosaste pysyy sallituissa rajoissa. Jalostusmatadorien ja samojen sukulinjojen käyttö rodun jalostuksessa on kuitenkin lisääntynyt niin urosten kuin narttujenkin osalta. Mikäli runsaasti jälkeläisiä tuottaneessa koirassa todetaan myöhemmällä iällä jokin vakava perinnöllinen sairaus, on koko rodun jalostustyö pian vaikeuksissa ja jalostusvalintojen merkitys korostuu entistä vahvemmin. Lisäksi geenipoolin kaventumisen myötä hyvin monet koirat ovat pian sukua keskenään, jolloin kasvattajat helposti ajautuvat käyttämään tiukkaa linjasiitosta. Tällaisissa yhdistelmissä siirretään molemmilla vanhemmilla esiintyvät, yhteiseltä esivanhemmalta perityt tekijät jälkeläisille. Tiukka linjasiitos saattaa pidempään käytettynä aiheuttaa hedelmällisyyden ja elinvoimaisuuden laskua, sekä perinnöllisten sairauksien leviämistä, sillä toivottujen perintötekijöiden lisäksi kertaantuvat myös ei-toivotut perintötekijät.

4.1.1 POPULAATION RAKENNE JA SUKUSIIOTOS

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pennut (kotimaiset)	411	447	346	327	300	275	272	258	293	346
Tuonnit	13	16	10	16	9	10	23	10	27	12
Rekisteröinnit yht.	424	463	356	343	309	285	295	268	320	358
Pentueet	112	115	94	84	78	77	75	71	73	97
Pentuekoko	3,7	3,9	3,7	3,9	3,8	3,6	3,6	3,6	4,0	3,6
Kasvattajat	82	77	58	55	52	54	43	45	39	54
Pentueet / Kasvattajat	1,4	1,5	1,6	1,5	1,5	1,4	1,7	1,6	1,8	1,7
Jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	69	67	61	55	51	54	52	55	48	55
- kotimaiset	54	51	40	35	29	31	36	35	35	38
- tuonnit	14	16	19	17	16	19	14	17	11	14
- ulkomaiset	1	0	2	3	9	4	2	3	2	3
- keskim. jalostuskäytön ikä	3 v	3 v 2 kk	3 v 2 kk	3 v 5 kk	3 v 6 kk	4 v 4kk	4 v 5 kk	4 v 5 kk	3 v 10 kk	4v 1 kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	111	115	92	82	77	75	71	70	72	96
- kotimaiset	96	105	82	74	70	58	58	61	52	82
- tuonnit	15	10	10	8	7	17	13	9	20	14
- keskim. jalostuskäytön ikä	3 v 4kk	3 v 5 kk	3 v 9 kk	3 v 5 kk	3 v 6 kk	3 v 6 kk	3 v 7 kk	3 v 8 kk	3 v 9kk	3 v 4kk
Isoisät	120	116	107	97	87	91	78	73	80	85
Isoäidit	148	145	132	116	108	109	102	94	96	117
Sukusiitosprosentti	3,66	4,48	4,52	4,37	4,65	4,21	4,85	4,11	4,00	3,17

Taulukko 2: Vuositilastorekisteröinnit, jalostukseen käytetyt urokset/nartut, lähde Koiranet 5.2.2022

REKISTERÖINTIMÄÄRÄT SUOMESSA

Kuva 2: Rekisteröintimäärät 2002-2021, lähde Koiranet 5.2.2022

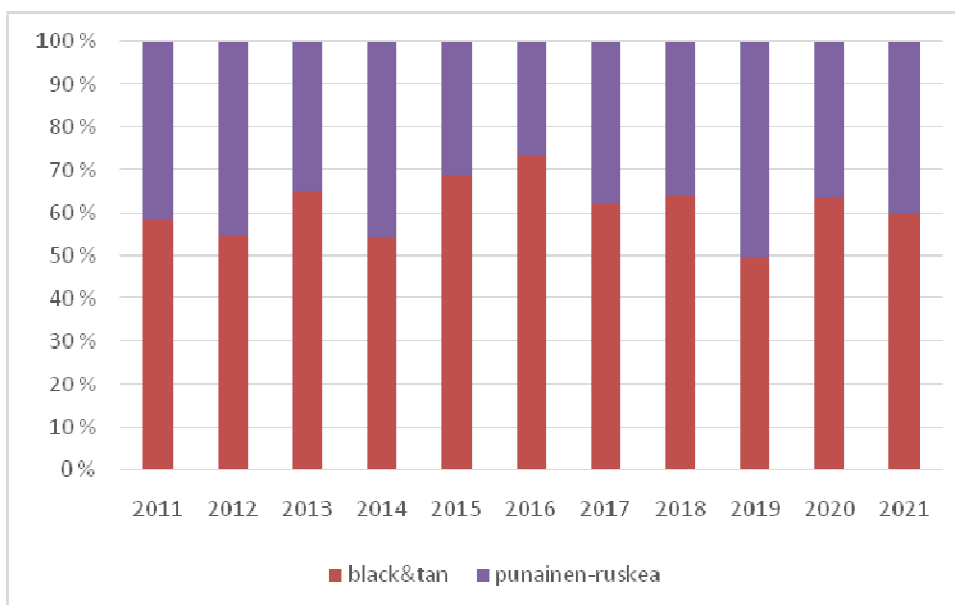
Vaikka kääpiöpinserin rekisteröintimäärät ovat tasaantuneet selvästi huippuvuosista, on se kuitenkin edelleen kohtuullisen suosittu rotu. Tarkasteluajanjaksona 2011-2021 Suomeen syntyi yhteensä 3876 rekisteröityä kääpiöpinseripentua. Tämä on keskimääräisesti noin 399 pentua vuodessa. Vuosittainen rekisteröintimäärä on pysynyt melko tasaisena, hieman laskevana useamman vuoden. Vuonna 2021 rekisteröitiin tuonnit mukaan lukien 358 kääpiöpinseriä.

Tuontikoirien rekisteröinti on ollut melko tasaista koko tarkasteluajanjakson aikana, vaihdellen noin kymmenestä koirasta noin kolmeenkymmeneen koiraan vuosittain.

Samalla kun rekisteröintimäärät huippuvuosia kohti kasvoivat huomattavasti, tuli rodun pariin myös huomattava määrä uusia kasvattajia. Rekisteröintimäärien tasaannuttua ja samalla pienentyttyä, myös eri kasvattajien määrä väheni selvästi. Vuonna 2021 aktiivisia kasvattajia oli 59, mikä on selvästi yli puolet vähemmän mitä vuonna 2011 jolloin kasvattajia oli 149. Kuitenkin suhdeluku verrattuna pentueiden määrään on pysynyt liki samana koko tarkasteluajanjakson aikana. Viimeisen viiden vuoden aikana aktiivisia kasvattajia on ollut noin 83.

REKISTERÖINNIT VÄREITTÄIN

Aiemmassa jalostuksen tavoiteohjelmassa yhtenä uhkana on esitetty värin mukaan ohjautuva jalostus. Jo useamman vuoden ajan on ollut selvästi havaittavissa black & tan -väristen kääpiöpinserien selvä suosio pennunostajien keskuudessa. Tietyn värin kysyntä sekä luonnollisesti myös kasvattajan omat mieltymykset vaikuttavat jonkin verran kasvattajien jalostusvalintoihin. Huomioitavaa on myös se, että hyvin monet uudet kasvattajat kasvattavat pelkästään black & tan -värisiä kääpiöpinseriä. Vuosien 2011-2021 aikana molempien värien kasvatus on tasaantunut melko samalle tasolle ja kasvattajat yhdistävät molempia värejä yhdistelmiin.

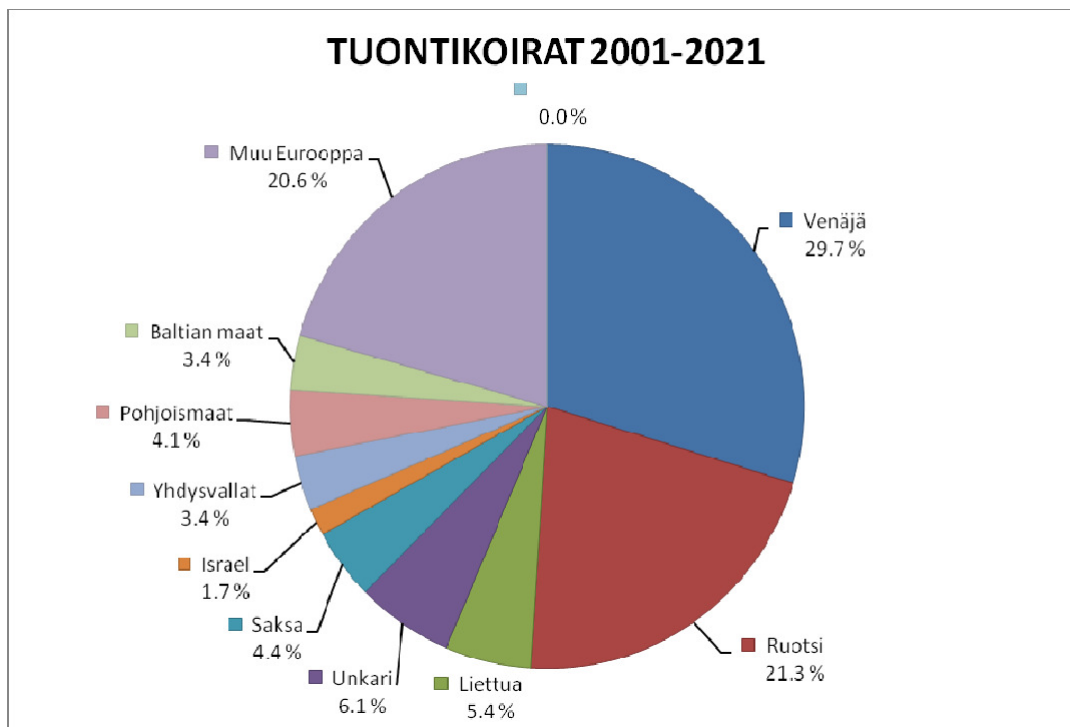

Kuva 3: Rekisteröinnit väreittäin 2011-2021, lähde Koiranet 5.2.2022

Kuten kuvasta voi havaita ovat black&tan-väriset kääpiöpinserit vielä väreistä hieman enemmän rekisteröityjä kuin punaiset, mutta tilanne on tasaantunut viimeisen kymmenen vuoden aikana.

TUONTIKOIRAT

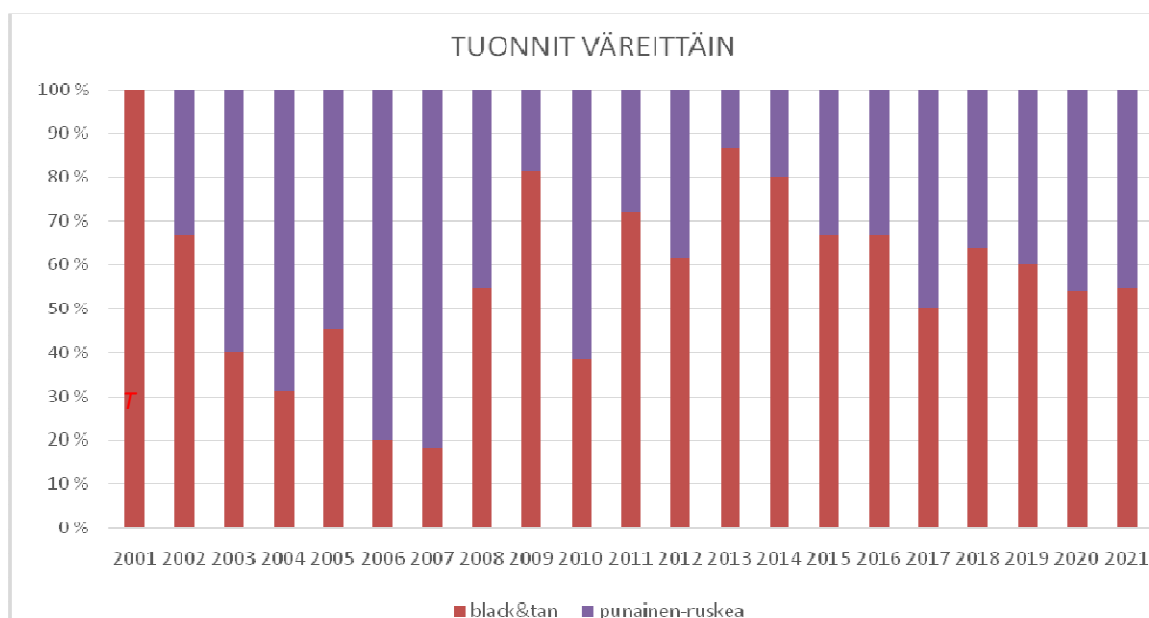
Vuosien 2001-2021 aikana Suomeen on tuotu yhteensä 308 kääpiöpinseriä. Neljäsosa tästä kokonaismäärästä on tuotu Venäjältä (29,7 %) ja toiseksi eniten muista Pohjoismaista, joista eniten Ruotsista (21,3%). Tuontien määrä on viimeisen 20 vuoden aikana ollut keskimäärin 15 koiraa vuodessa eli noin 3,75 % vuosittaisista kokonaisrekisteröintimääristä. Vuosittainen tuontien määrä lisääntyi selvästi 2004 – 2010 välisenä aikana.

Kuva 4: Tuontikoirien lähtömaat 2001-2021, lähde Koiranet 5.2.2022

TUONTIKOIRIEN VÄRIJAKAUMA

Yleisesti ottaen tuontien värijakauma on melko tasaista, mikäli tarkastelu suhteutetaan koko tarkasteluajanjaksolle. Vuodesta 2011 lähtien B&t-värisiä koiria on tuotu enemmän kuin punaisia koiria. Punaisten kääpiöpinserien tuonti on viime vuosina ollut hiljalleen kasvamaan päin, ja luvut ovat lähes tasoissa b&t-väristen tuontikoirien kanssa. Tarkasteluajanjaksolla Suomeen tuoduista kääpiöpinseristä 56 % on ollut b&t-värisiä ja 44 % punaisia kääpiöpinseriä.

Kuva 5: Tuontikoirat väreittäin 2001-2021, lähde Koiranet 5.2.2022

RODUN JALOSTUSUROSTEN JA -NARTTUJEN IKÄ

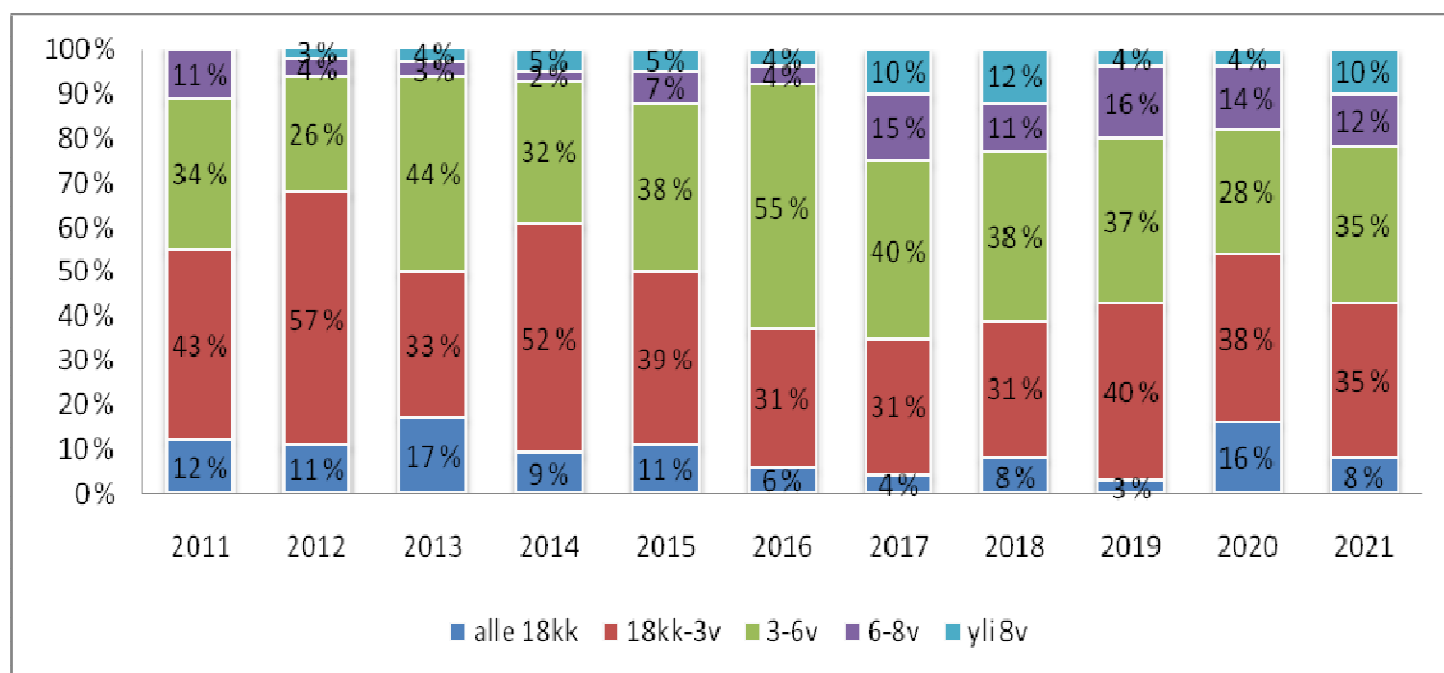
Vuosi	Urokset	Nartut
2011	3 v 2 kk	3 v 1 kk
2012	3 v	3 v 4 kk
2013	3v 2 kk	3 v 5 kk
2014	3 v 2 kk	3 v 9 kk
2015	3 v 5 kk	3 v 5 kk
2016	3 v 6 kk	3 v 6 kk
2017	4 v 4 kk	3 v 6 kk
2018	4 v 5 kk	3 v 7 kk
2019	3 v 8 kk	3 v 8 kk
2020	3 v 10 kk	3 v 9 kk
2021	4 v 1 kk	3 v 4 kk

Jalostuskoirien keski-ikä niin uroksissa kuin nartuissa on vuositasolla pysynyt melko vakiintuneena. Narttujen kohdalla tilanne on aika ideaali, joskin käyttöikä on selvästi noussut viime vuosien aikana.

Rodun pitkäikäisyyden huomioiden urosten keskimääräinen käyttöikä voisi olla huomattavasti korkeampi mitä se nykyisellään on.

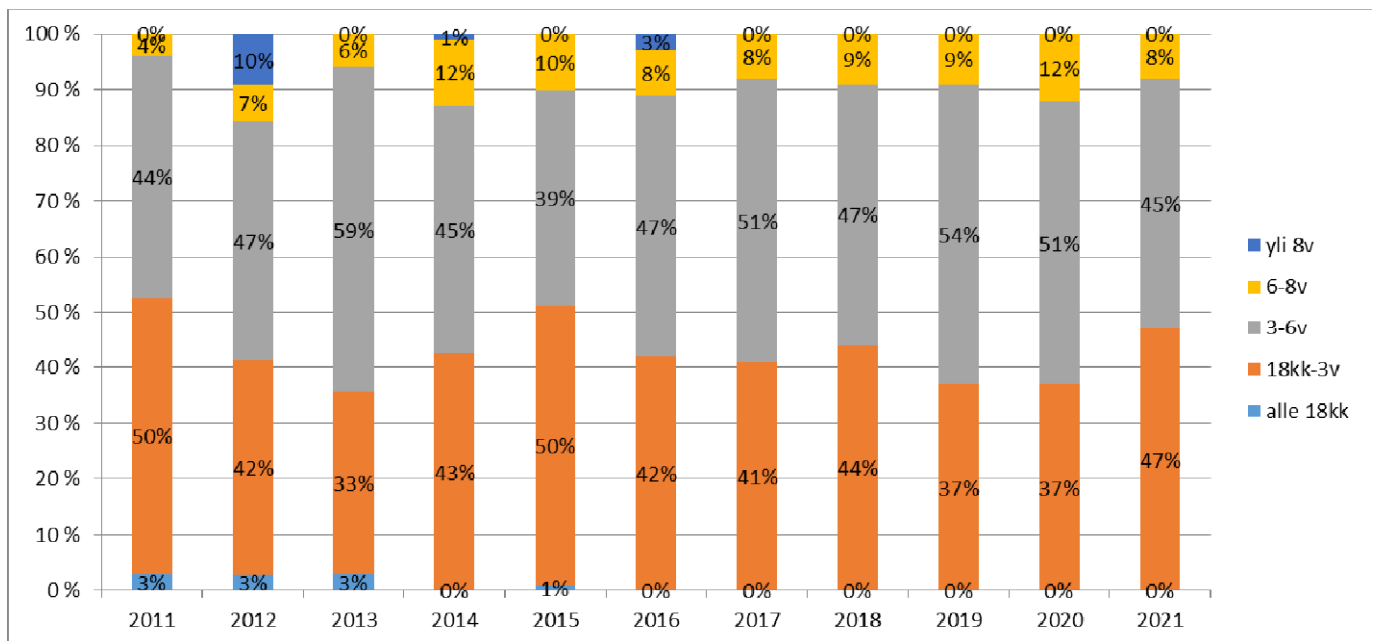
Astutusiät (kuva 6 ja 7) kerätty Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä saatujen tietojen perusteella siten, että vanhempien iästä pentujen syntymähetkellä on vähennetty 2 kuukautta, jolloin on saatu noin arvio astutusiästä.

Taulukko 3: Keskimääräinen jalostuskoirien ikä vuosina 2011-2021, lähde Koiranet 5.2.2022

Kuva 6: Urosten astutusiän osuudet vuoden aikana rekisteröidyistä pentueista, lähde Koiranet 7.2.2022

11 vuoden tarkastelujaksolla (2011-2021) on rekisteröity yhteensä 1014 pentuetta. Näistä pentueista keskimäärin noin 48,5 % on astutettu alle 3-vuotiaalla uroksella ja samaan aikaan yli 6-vuotiaita uroksia on käytetty ainoastaan keskimäärin 15,5 % astutuksista.

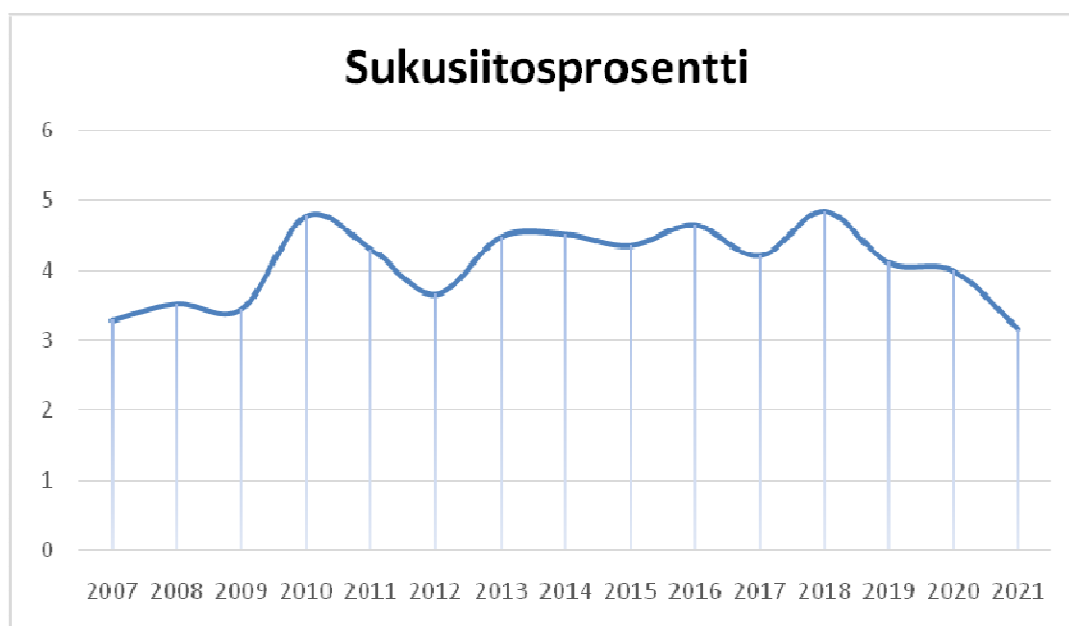

Kuva 7: Narttujen astutusikäen osuudet vuoden aikana rekisteröidyistä pentueista, lähde Koiranet 7.2.2022

Alle 18 kuukauden ikäisiä narttuja on käytetty aiemmin hieman vajaa 10 % vuosittain. Vuonna 2014 voimaan tullut rotukohtainen erityisehto määritteli narttujen astuttamisen alaikärajaksi 18 kuukautta. Tämän jälkeen alle 18 kuukauden ikäisiä narttuja ei ole käytetty jalostukseen kuin yhden kerran vuonna 2015. Vuositasolla tarkasteltaessa narttujen astutusikäen jakauma on melko ideaali, kun valtaosin nartut astutetaan 1,5 – 6 –vuotiaana. Yli 8 –vuotiaita narttuja käytetään hyvin harvoin.

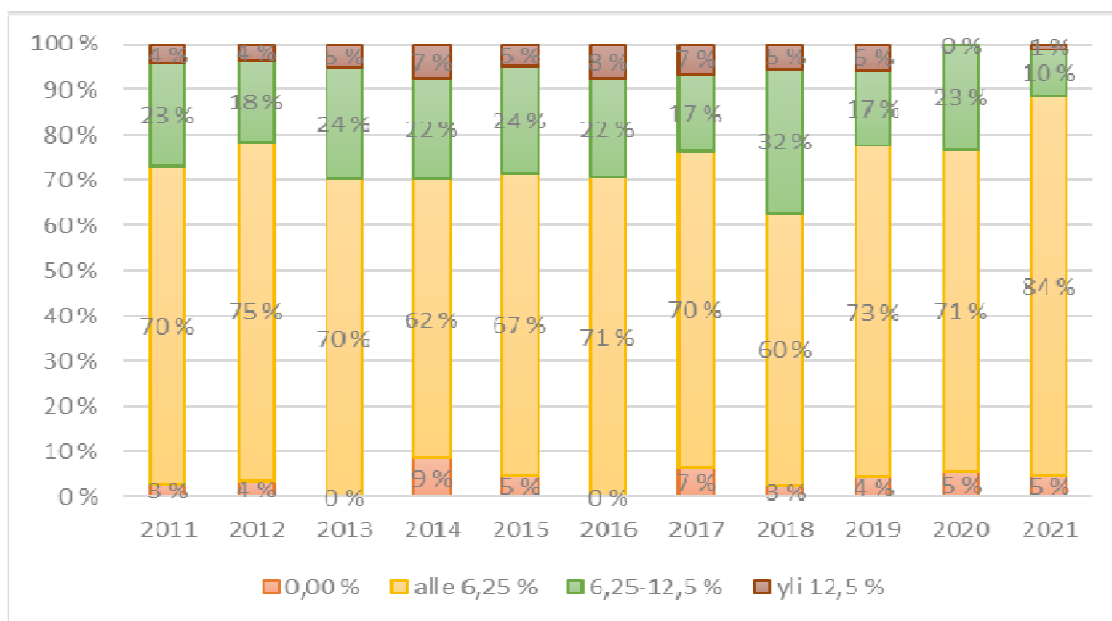
SUKUSIIITOS

Sukusiitoksessa uros ja narttu ovat toisilleen läheisempää sukua kuin serkukset (serkusparituksen sukusiitosprosentti on 6,25). Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Kuva 8: Sukusiitosprosentin keskiarvo vuosina 2007 - 2021, lähde Koiranet 5.2.2022

Kääpiöpinsereillä sukusiitosprosentin keskiarvo on laskenut huippuvuosista selvästi, vakiintuen 2011-luvun alkupuolella noin 4,3 %:n, ja on pysynyt 10 vuoden seurantajakson aikana melko tasaisena. Vuodesta 2015 lähtien keskimääräinen vuosittainen sukusiitosprosentti on ollut yli 4 %. Vuonna 2021 sukusiitosprosentin keskiarvo oli 3,04 %.

Kuva 9: Yhdistelmien sukusiitosprosenttien osuudet koko vuoden rekisteröinneistä 2011 - 2021, lähde Koiranet 4.4.2022, laskettu 8:lla sukupolvella, mikäli tiedossa.

Sukusiitosprosentin vaihteluväli on vuosina 2011 – 2021 ollut 0,00 - 18,71 %. Suurimmassa osassa yhdistelmiä sukusiitosprosentti on pysynyt alle 6,25 % eli alle serkusparituksen rajan. Yli 6,25 % sukusiitosprosentin omaavia pentueita on vertailujakson aikana ollut noin viidesosa kaikista vuoden aikana syntyneistä pentueista (212 pentuetta, n. 21%).

Yllä olevan kuvaajan tiedot on pääasiallisesti laskettu kahdeksalla (8) sukupolvella, joten se ei ole suoraan verrannollinen sukusiitosprosentin ns. suositukseen. Kuitenkin esim. vuosien 2019 – 2021 aikana 17:ssä pentueessa (0,7%) 5:n sukupolven sukusiitos-% on ylittänyt suositellut 6,25 % rajan.

Sukusiitos vähentää heterotsygoottisia geenipareja

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisarparituksessa 12,5 %.

Sukusiitos ei periydy. Jos koiran vanhemmat eivät ole keskenään sukua, pentujen sukusiitosaste on nolla. Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitetykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

MMT Katariina Mäki 5.8.2013 (päivitetty 13.1.2016)

JALOSTUSPOHJA

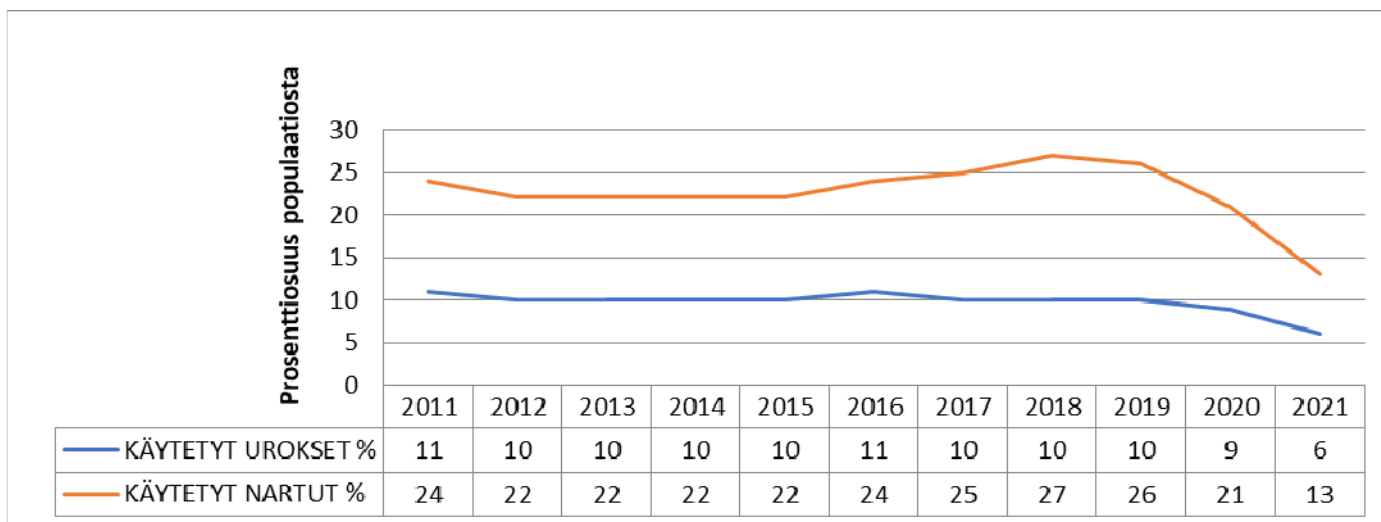
Jalostuspohjan laajuutta kuvataan tarkastelemalla sukupolmittain jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen määrää, isien ja emien lukumäärien suhdetta ja tehollisen populaation kokoa. Taulukossa 4 on esitetty nämä luvut 10 vuoden ajalta. Jalostuspohja per sukupolvi -luvut on laskettu nelivuotisjaksoilta siten, että esimerkiksi sukupolvi 2021 koostuu vuosien 2018 – 2021 luvuista.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pennut (synt.)	566	501	458	405	371	333	314	301	296	316
Jalostukseen käytetyt eri urokset	225	193	181	162	151	141	128	124	123	121
Jalostukseen käytetyt eri nartut	413	368	342	308	281	244	223	213	211	224
isät / emät	0,54	0,52	0,53	0,53	0,54	0,58	0,57	0,58	0,58	0,54
Tehollinen populaatio	431 (38%)	377 (38%)	352 (38%)	316 (39%)	291 (39%)	262 (39%)	238 (38%)	229 (38%)	227 (38%)	233 (37%)
Uroksista käytetty jalostukseen	10 %	10 %	10 %	10 %	11 %	10 %	10 %	10 %	9 %	6 %
Nartuista käytetty jalostukseen	22 %	22 %	22 %	22 %	24 %	25 %	27 %	26 %	21 %	13 %

Taulukko 4: jalostuspohja / sukupolvi, lähde Koiranet 9.2.2022

JALOSTUKSEEN KÄYTETTYJEN UROSTEN JA NARTTUIEN OSUUS SYNTYNEISTÄ

Uroksista vain noin 10 % ja nartuistakin vain noin 20 % käytetään jalostukseen. Tämä tarkoittaa sitä, että pitkällä aikavälillä melkein 90 % syntyneistä kääpiöpinseriuroksista ja noin 80 % nartuista jää kokonaan jalostuskäytön ulkopuolelle. Taulukon 4 jalostukseen käytettyjen koirien %-osuuksia tarkasteltaessa on huomioitava, että nuorimmat koirat eivät ole vielä ehtineet jalostuskäyttöön ja niiden osuudet kasvavat seuraavien vuosien aikana.

Kuva 10: Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä pentueista sukupolven ajalta, lähde Koiranet 9.2.2022

TEHOLLINEN POPULAATIO

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Kääpiöpinserillä sukupolviväliksi on määritelty neljä vuotta. Sukupolvien välinen aika on se ikä, jossa rodun koirat keskimäärin saavat jälkeläisiä. Nyrrkisääntönä on, että tehollinen koko (tehollinen populaatio) on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä.

Mitä pienempää osuutta rodun koirista käytetään jalostukseen, sitä pienempi on myös kannan tehollinen koko. Tehollisen populaation ns. maksimi olisi silloin, kun jokainen jalostuskoira saisi sukupolven aikana ainoastaan yhden pentueen. Esim. vuosina 2013 - 2016 syntyi yhteensä 362 pentuetta. Jos jokaisella näistä olisi ollut eri vanhemmat, eli jokainen jalostuskoira olisi tehnyt vain yhden pentueen, olisi tehollinen populaatio ollut tänä aikana koko ollut tänä aikana $2 \times 362 = 724$. Vertaamalla toteutunutta tehollista kokoa suurimpaan mahdolliseen, voidaan tarkastella mikä osuus maksimista on hyödynnetty (taulukko 5). Tällä hetkellä tehollisesta populaatiosta on käytössä 37 %.

Jalostusurosten narttuja pienempi lukumäärä asettaa teholliselle kannan koolle rajat; tehollinen koko ei koskaan voi olla suurempi kuin jalostukseen käytettyjen urosten lukumäärä kerrottuna neljällä. Vaikka uroksia olisi 20 ja narttuja 1000, olisi tehollinen koko vain $4 \times 20 \times 1000 / (2 \times 20 + 1000) = 77$.

Sukupolvi	Urokset	Nartut	Tehollinen populaatio	Isä-emä -suhde
1997 - 2000	75	129	139 (35%)	0,58
2001 - 2004	134	248	258 (34%)	0,54
2005 - 2008	230	411	434 (36 %)	0,56
2009 - 2012	225	413	431 (38 %)	0,54
2013 - 2016	161	281	291 (39 %)	0,54
2017 - 2021	121	224	233 (37 %)	0,54

Taulukko 5: Tehollinen populaatio sekä isä-emä –suhde sukupolvittain, lähde Koiranet 9.2.2022

Populaation tehollinen koko on ollut jatkuvassa kasvussa 2000 –luvun alusta lähtien. Vaikka muutoin tehollisen populaation koko on pienentynyt viimeisimmän sukupolven aikana, sen osuus populaation maksimista on kasvanut yhden prosenttiyksikön. Tehollisen populaation selkeä pieneneminen tässä tapauksessa johtuu hyvin selvästi rekisteröintimäärien tippumisesta lähes puoleen aiemmasta.

Tehollinen populaatio

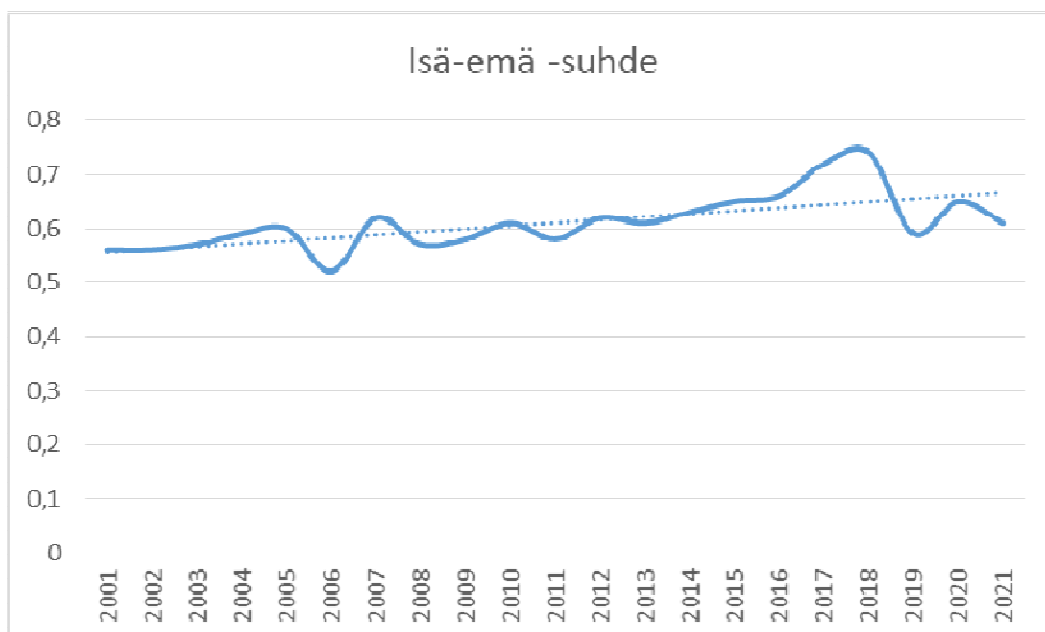
Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä käytettävää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentakaavaa on hieman muokattu, jotta se huomioisi paremmin jalostuskoirien epätasaiset jälkeläismäärät ja keskinäisen sukulaisuuden. Jalostustietojärjestelmässä käytetään kaavaa $Ne = 4 * Nu * Nn / (2 * Nu + Nn)$, jossa

- Nu on neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusurosten ja
- Nn neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusnarttujen lukumäärä.

MMT Katariina Mäki 5.8.2013 (päivitetty 14.1.2016)

ISÄ-EMÄ –SUHDE

Kuva 11: Isä-emä -suhde vuosina 1997 - 2016, lähde Koiranet 9.2.2022

Isä-emä-suhteen ideaaliluku on 1, jolloin jalostukseen käytetään yhtä paljon niin uroksia kuin narttujakin. Tällöin perinnöllinen vaihtelu säilyy tehokkaammin. Kun Isä-emä –suhde on 0,5 jokainen uros astuu kaksi narttua.

Isä-emä –suhde on pitkällä aikavälillä tarkasteltuna noususuuntainen. Vuosina 2016-2018 suhdeluku nousi saavutti tarkastelujakson huippulukeman, lähes 0,75. Huomiota herättävää on se, että 90 –luvulla, jolloin jalostusmateriaali on ollut vähäisempää mitä nykyisin, isä- emä –suhde on ollut yli 0,60. Kun otetaan huomioon kääpiöpinserin koko populaatio, isä-emä-suhde voisi rodullamme olla selvästi korkeampi. Edelleen käytetään jalostusuroksia hyvin vähän suhteessa jalostusnarttujen määrään. Mitä tasaisemmin uroksia käytetään jalostukseen sitä tehokkaammin saadaan säilytettyä rodun perinnöllistä vaihtelua.

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta.

Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua. Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole.

Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on suurilukuisissa roduissa enintään 2-3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20-50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi suurilukuisissa roduissa olla korkeintaan 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä.

MMT Katariina Mäki 5.8.2013

UROS	SYNT.	TILASTOINTIAIKANA				TOISESSA POLVESSA		YHTEENSÄ		
		PENTU-EITA	PENTU-JA	%-OSUUS	KUMU-LAT.%	PENTU-EITA	PENTU-JA	PENTU-EITA	PENTU-JA	
1	BULLETPROOF SIMPATIJA*	2013	19	77	2,01 %	2 %	13	48	19	77
2	MY ALTER EGO'S FREEZE POLICE*	2013	14	58	1,52 %	4 %	2	8	14	58
3	SANTA JULF DAVID*	2013	13	57	1,49 %	5 %	9	32	13	57
4	MULTATULI VELVET GOLD*	2009	15	56	1,46 %	6 %	11	33	15	56
5	A'DREAMS BLACK JANCO	2008	15	52	1,36 %	8 %	73	262	18	64
6	A'DREAMS BLACK WINNER JR	2014	10	47	1,23 %	9 %	15	50	10	47
7	A'DREAMS BLACK ECHO	2010	13	47	1,23 %	10 %	25	77	13	47
8	PINSERELLA'S DARK VELVET	2011	15	47	1,23 %	12 %	31	102	15	47
9	SEMPER ANTE KIND OF MAGIC*	2010	11	46	1,20 %	13 %	33	104	11	46
10	SCHANCHO MINI MAX*	2012	12	45	1,18 %	14 %	7	27	12	45
11	MINIATYYRI SIRKUS OSWALD	2009	13	45	1,18 %	15 %	10	33	13	45
12	KADEN TIKRAS BICIULIS*	2011	13	44	1,15 %	16 %	14	39	13	44
13	BLK N BLU JUMPIN ELF FLASH*	2009	11	43	1,12 %	17 %	13	49	11	43
14	A'DREAMS BLACK DYNAMITE	2011	11	41	1,07 %	18 %	22	92	11	41
15	BARON CASTLE LOVERBOY	2010	10	39	1,02 %	19 %	20	66	10	39
16	ESTRELLA DE LA SUERTE FAHRENHEIT*	2016	9	37	0,97 %	20 %	5	19	9	37
17	GRANDE GREMIN'S GRISWALD	2010	10	37	0,97 %	21 %	9	38	10	37
18	ACHINA'S HETTAR	2012	7	37	0,97 %	22 %	6	17	7	37
19	LUCKY LOIF'S NIGHT RIDE	2009	8	34	0,89 %	23 %	6	24	8	34
20	GOLAN ME BEIT HA'MAAYAN*	2006	9	32	0,84 %	24 %	110	397	36	142

Taulukko 6: Käytetyimmät urokset 2011 – 2021, lähde Koiranet 9.2.2022

Sukulaisuudet osoitettu väreillä, isä lihavoituna, jälkeläinen kursivilla ja jälkeläisen jälkeläinen alleviivattuna, tuontikoiran nimen perässä on *

NARTTU	SYNT.	TILASTOINTIAIKANA			TOISESSA POLVESSA		YHTEENSÄ		
		PENTU-EITA	PENTU-JA	%-OSUUS	PENTU-EITA	PENTU-JA	PENTU-EITA	PENTU-JA	
1	BONZER'S QUICK-WITTED	2008	5	29	0,76 %	6	19	5	29
2	RIIHIKARSINAN HERMIONE	2011	4	27	0,71 %	8	40	4	27
3	GRACIOUS GIFT VON VEYNAU*	2011	5	26	0,68 %	7	30	5	26
4	HENNESSI FOR A'DREAMS IZ ZAMKA PRIORA*	2013	5	26	0,68 %	21	77	5	26
5	HILLARI IZ ZAMKA PRIORA*	2013	5	24	0,63 %	15	50	5	24
6	MILDSTREAM BAJA CALIFORNIA	2014	5	24	0,63 %	6	20	5	24
7	AURRA SING ORIENT	2013	5	24	0,63 %	2	9	5	24
8	HAGOSTINHU'S AUREA*	2015	4	21	0,55 %	10	39	4	21
9	ARYATAN'S BLACK JACQUELYN	2013	4	21	0,55 %	3	11	4	21
10	IMPALA RUBIN RAIN*	2006	3	20	0,52 %	12	53	4	27
11	ARYATAN'S BLACK FLORRIE	2011	3	20	0,52 %	2	13	2	20
12	EFKERIA'S NERISSA	2009	4	19	0,50 %	3	11	4	19
13	ARIOK BLACK RIHANNA	2008	3	18	0,47 %	11	56	4	26
14	MIDSTREAM ONE IN A MILLION	2015	4	18	0,47 %	1	5	4	18
15	KLEINWESEN MARILYN	2105	5	18	0,47 %	5	12	5	18
16	IMPALA CRUSTY TOAST*	2007	4	18	0,47 %	9	41	4	18
17	CAROLINA GDS*	2007	3	17	0,44 %	10	44	4	23
18	HUMBLEPUP IMAGE	2009	2	17	0,44 %	0	0	2	17
19	ACHINA'S HARAKAN	2012	5	17	0,44 %	20	73	5	17
20	KUOHUN KIPPIS	2014	4	17	0,44 %	1	5	4	17

Taulukko 7: Käytetyimmät nartut 2011 – 2021, lähde Koiranet 9.2.2022

Sukulaisuudet osoitettu väreillä, emä lihavoituna, jälkeläinen kursivilla ja jälkeläisen jälkeläinen alleviivattuna, tuontikoiran nimen perässä: *

JALOSTUSKOIRIEN KÄYTTÖMÄÄRÄT

60 urosta ovat tuottaneet 50 % ajanjakson kaikista 3826 pennusta. Puolet käytetyimmistä uroksista ovat tuonteja. Kaikkiaan vuosina 2011 – 2021 on käytetty jalostukseen 634:ää eri urosta. Eri narttuja jalostukseen on käytetty vastaavana aikana 998.

Monimuotoisuutta turvaavan suosituksen mukaan yksittäisen koiran elinikäinen jälkeläismäärä ei saisi olla enempää kuin 2 – 3 % sukupolven rekisteröinneistä. Neljän viime vuoden aikana (sukupolvi) on rekisteröity yhteensä 1241 kääpiöpinseriä tuonnit mukaan lukien. Tällöin suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on 25 – 37 jälkeläistä. Tämän ylempi raja ylittyy jopa 10:llä yllä olevassa taulukossa olevalla kääpiöpinseriuroksella. Toisen polven jälkeläisiä suositellaan olevan korkeintaan 4 – 6 % sukupolven rekisteröinneistä, mikä tarkoittaa tällä hetkellä 49 – 75 toisen polven jälkeläistä.

Kuten edellä esitetyistä taulukoista ilmenee hyvin monella kääpiöpinseriuroksella on melko suuret jälkeläismäärät verrattuna suosituksiin. Narttujen jalostuskäyttö on selvästi maltillisempaa. Rajojen asettaminen rotujärjestön toimesta on kuitenkin usein haastavaa, koska sitä pidetään liikana puuttumisena kasvattajan vapautteen suunnitella omaa jalostustyötään. Myös eri kokoiset pentueet asettavat koirat hieman eriarvoiseen asemaan jälkeläismäärän suhteen.

2000 –luvun alun jälkeen alkoi selkeä trendi jonka aikana samojen urosten jalostuskäyttö selvästi lisääntyi, kun vielä 90 –luvulla uroksia käytettiin, jos ei nyt ihan niin montaa mitä narttuja, mutta ero ei ollut niin selkeästi havaittavissa mitä esim. 2005 - 2010 välisenä aikana. Jalostusmateriaalia on kuitenkin 90 –luvulla ollut huomattavasti vähemmän mitä sitä on tänä päivänä, mutta jostain syystä kasvattajat valikoivat jalostukseen hyvin paljon samoja uroksia.

Urosten ja narttujen vuosittaisen jalostuskäytön suhde on onneksi hieman tasaantunut parin viime vuoden aikana. Ideaalitilanteessa uroksia ja narttuja käytetään vuosittain saman verran, joten suhde voisi olla huomattavasti parempi. Tuskin koskaan päästään tilanteeseen, jossa jalostukseen käytetään saman verran uroksia ja narttuja, mutta se ei tarkoita sitä, etteikö edes lähelle sitä voisi pyrkiä.

JALOSTUSKOIRIEN KESKINÄINEN SUKULAISSUUS

Eniten käytettyjen urosten lähimpiä sukulaissuhteita:

- Golan Me Beit Ha'maayan (20.) on A'dreams Black Jancon (5.) isä
- A'dreams Black Janco (5.) on nartun Riihikarsinan Hermionen (2.) isä
- A'dreams Black Echo (7.) ja A'dreams Black Dynamite (14.) on sama isä A'dreams Black Janco (5.)

Eniten käytettyjen narttujen lähimpiä sukulaissuhteita:

- Hennessi For A'dreams Iz Zamka Priora (4.) ja Hillari Iz Zamka Priora (5.) ovat täyssiskokset
- Riihikarsinan Hermione on (2.) on uroksen A'dreams Black Jancon (5.) tytär
- Efkeria's Nerissa (12.) on uroksen Golan Me Beit Ha'maayan (20.) tytär
- Ariok Black Rihanna (13.) on Aryatan's Black Jacquelyn (9.) ja Aryatan's Black Florrie (11.) emä

Kymmenen viimeisen vuoden aikana eniten käytettyjen urosten (taulukko 6) ja narttujen (taulukko 7) listalta löytyy useita koiria jotka ovat läheistä sukua keskenään. Vaikka mukana on myös reilusti tuontikoiria, niin jopa niiden sukutauluja selatessa löytyy hyvin usein samoja koiria mitä ns. kotimaisessa kannassa jo ennestään on ollut. Tästä kertoo myös se, ettei tuontikoiran käyttämisellä välttämättä enää saavuteta matalaa sukusiitoskerrointa.

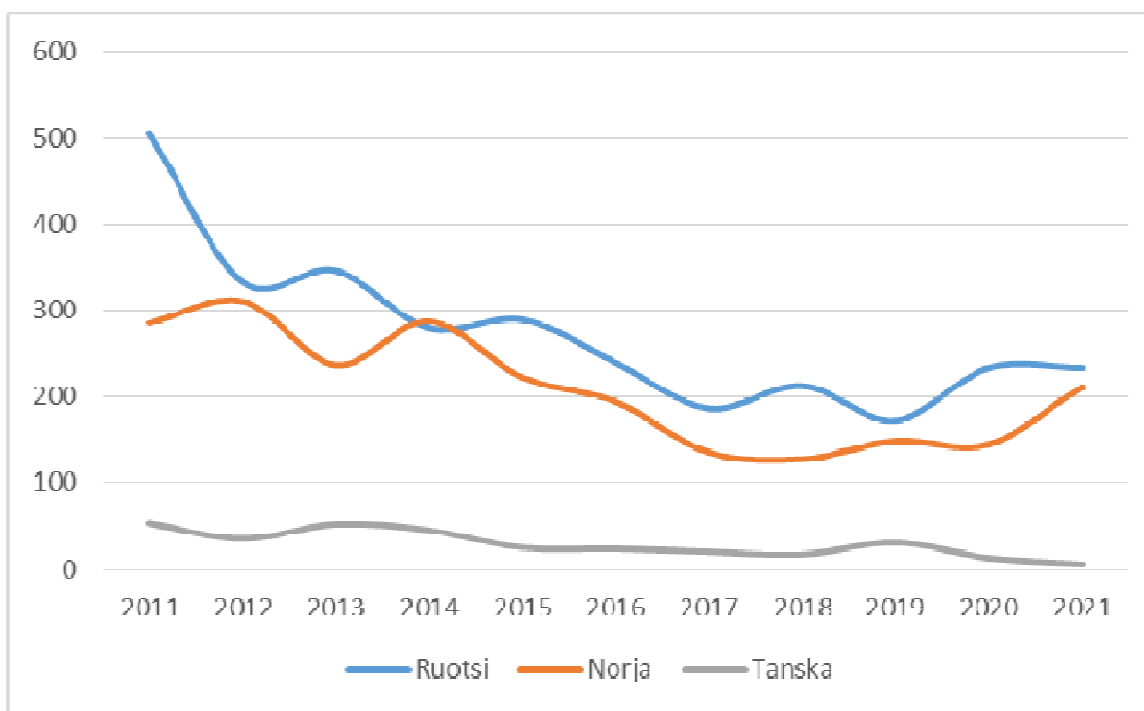
Täytyy muistaa, että laskettaessa rodun tehollista populaatiokokoa, jalostuskoirien lukumääriin perustuva arvio ei ota huomioon jalostusyksilöiden keskinäisiä sukulaissuhteita. Kääpiöpinsereillä todellista tehollista populaatiokokoa pienentää merkittävästi runsaimmin käytettyjen jalostuskoirien keskinäinen sukulaissuus.

RODUN POPULAATIOT MUISSA MAISSA

Rotumääritelmien eroavaisuuksista johtuen käytännössä vain Manner-Euroopan maat ovat suomalaisten kasvattajien kannalta ”kiinnostavia” maita. Pohjois- ja Etelä-Amerikassa, Brittein saarilla ja Aasian suunnilla tapahtuva rodun kasvatus on hyvin pitkälti oma maailmansa AKC:n rotumääritelmästä johtuen, ja tuontikoiria näistä maista tulee Suomeen ja muuallekin Skandinaviaan vain hyvin harvoin.

Kääpiöpinsereiden kasvatus ja rodun suosio on muissa Pohjoismaissa merkittävää ainakin Ruotsissa ja Norjassa. Näissä maissa myös terveystutkimusten suosio on muiden maiden keskimääriin verraten suurta. Tanskassa kasvatus on vähäistä, samoin ehkä hieman yllättäen myös eteläisessä naapurissamme Virossa. Liettuassa kasvatusta on Baltian maista eniten. Venäjällä rodussa on suuri populaatio ja suhteessa paljon kasvattajia; suuri osa venäläisestä kannasta (etenkin black & tan värisistä koirista) on israelilaista alkuperää. Etelä-Euroopan maista Italian ja Espanjan useat kasvattajat tuottavat keskimäärin erittäin hyviä ruskeita rodun edustajia. Euroopan maissa koiramäärät vaihtelevat suuresti. Vuosien 2011-2021 aikana kääpiöpinseriä on rekisteröity Ruotsissa 3031, Norjassa 2306 ja Tanskassa 325, vertailun vuoksi Saksassa 1561 (vuodet 2007 – 2015) ja Virossa ainoastaan 158 (vuodet 2007-2016).

Kuva 12: Rekisteröintimäärät vuosina 2011 – 2021 Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa 22.2.2022

Suomen Kääpiöpinserit ry. jalostustoimikunta on viime vuosina ollut yhteyksissä muiden Pohjoismaiden sekä rodun alkuperämaan Saksan jalostustoimikuntiin, ja tiedustellut mahdollisuuksia maiden väliselle yhteistyölle jalostusasioiden suhteen. Vaikka saatujen vastausten yleissävy on myönteinen, käytännössä ongelmaksi on kuitenkin muodostunut löytää molempia osapuolia hyödyttävä yhteistyömuoto. Vain harva maa, jos mikään, on esimerkiksi rodun terveyden tutkimisessa samalla tai edes lähelle samalla tasolla kuin Suomi.

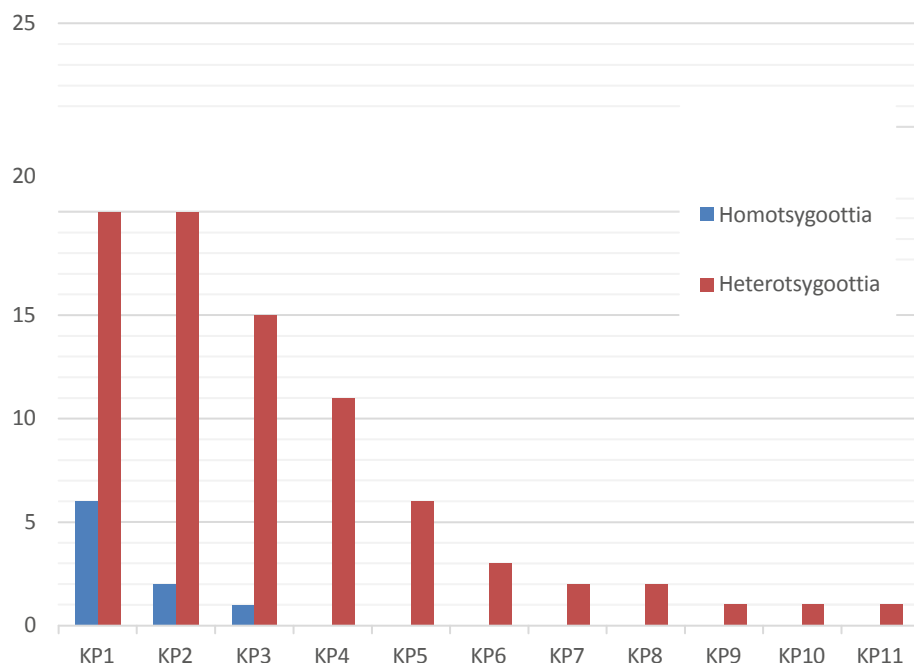
MONIMUOTOISUUSKARTOITUS

Suomen Kääpiöpinserit ry:n, Genoscooper Oy:n, ja Helsingin Yliopiston yhteistyönä tehdyssä Suomen kääpiöpinserikannankannan monimuotoisuusselvityksessä on päästy tutkimaan rodun tilaa uudenlaisilla menetelmillä. Kartoitus valmistui keväällä 2010, ja näytteiden tulos saatiin 50 koirasta.

Haplo	DPB1	DQA1	DQB1	Homotsygoottia	Heterotsygoottia	No of haplos	Haplo frq %
KP1				6	20	32	32,0
KP2	01501	00601	02301	2	20	24	24,0
KP3	01101	00201	01303	1	15	17	17,0
KP4	kpi003	00101	00802	0	11	11	11,0
KP5	01502	00601	02301	0	6	6	6,0
KP6	01501	02101	05301	0	3	3	3,0
KP7	kpi009	00101	008011	0	2	2	2,0
KP8	01501	00101	00201	0	2	2	2,0
KP9	00601	005011	02001	0	1	1	1,0
KP10	01201	00401	013017	0	1	1	1,0
KP11	18cro	00101	00802	0	1	1	1,0

Taulukko 8: DLA –haplotyyppitys

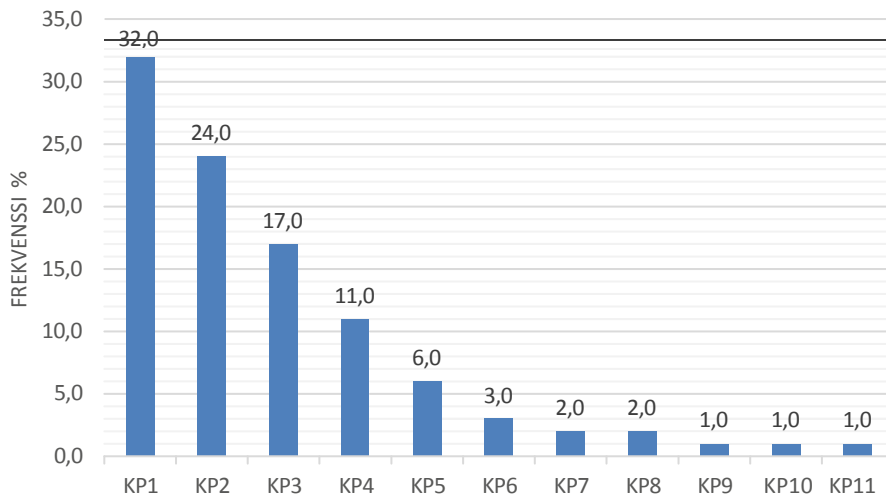
Tehdyn monimuotoisuuskartoituksen tulokset kertoivat kääpiöpinserirodun olevan geneiltään kohtuullisen monimuotoinen. Keskenään erilaisia haplotyyppisiä löytyi 50:n kääpiöpinserin otannasta yhteensä yksitoista ja harvinaisempina pidettyjä haplotyyppisiä löytyi kohtuullisen monen koiran perimästä. Sama- ja eriperintäisten koirien osuudet tutkitusta populaatiosta olivat kohtuullisen hyvät, sillä vain 9 % kannan kaikista yksilöistä oli samaperintäisiä.

Kuva 13: Homo- ja heterotsygoottien haplotyyppien osuus

Tulevaisuudessa haplotyyppityksestä saatavan tiedon avulla pystyttäisiin valitsemaan paritettavaksi perimältään keskenään mahdollisimman erilaisia koiria. Haplotyyppi ei kuitenkaan kerro koiran perimässä olevista sairauksista, vaan ainoastaan koiran geneettisestä monimuotoisuudesta, joka toki voi vaikuttaa sairauksien esiintymiseen. Haplotyyppiltään rodun keskiarvosta poikkeava koira on toki perimältään arvokas, mutta liikakäyttöä tulee silti välttää. Liikaa käytettynä erilaisuudesta tulee jatkoa ajatellen heikkous.

Jalostustoimikunnassa on keskusteltu paljon siitä, miten monimuotoisuuskartoituksen tuloksia voitaisiin parhaiten käyttää apuna rodun käytännön jalostustyössä. Toistaiseksi DLA-haplotyyppityksen teettäminen ei ole mahdollista Suomessa. Tarvittaessa jalostustoimikunta selvittää tyyppityksen tekemistä ulkomailla.

Kuva 14: Kääpiöpinsereiden DLA-haplotyytit

4.1.2 YHTEENVETO POPULAATION RAKENTEESTA JA JALOSTUSPOHJASTA RODUN JALOSTUSPOHJAN LAAJUUS

	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Pennut	346	293	258	272	275	300	327	346	447	441
Tuonnit	12	27	10	23	10	9	16	10	16	13
Yhteensä	358	320	268	295	285	309	343	356	463	424

Taulukko 9: Rekisteröinnit vuosina 2012-2021, lähde Koiranet 2.4.2022

Rodun rekisteröinnit ovat pitkään olleet selvästi laskusuuntaiset, kunnes koronapandemian aiheuttama pentubuumi sai myös kääpiöpinserin penturekisteröinnit jälleen kasvuun. Tällä hetkellä rekisteröintimäärät ovat selvästi noususuuntaiset. Kasvua rekisteröintimääriin on vuodesta 2019 vuoteen 2021 tullut jo noin sadan pennun verran.

Euroopan mantereella, Skandinaviassa ja Venäjällä koirat ovat hyvin samansukuisia keskenään. Sukutauluja ei tarvitse selata pitkällekkään, kun löytyy jo samoja kantakoiria. Utta ja vierasta sukua saataisiin Aasiasta ja Yhdysvalloista. Rodun sisällä suomalaisissa koirissa on aiemmin ollut hyvinkin erilliset sukulinjat mustien ja ruskeiden koirien välillä, mutta nykyisin kun värejä sekoitetaan, ovat myös suvut sekoittuneet.

Koko Suomen kääpiöpinserikannasta noin 10 % uroksista ja 20 % nartuista on jalostuskäytössä. Lisäksi jalostukseen käytettävien koirien taustoilla esiintyy usein samoja koiria. Yhdistelmiä ei liiemmin uusita, mutta keskenään hyvin samansukuisia yhdistelmiä tehdään runsaasti.

Jalostuskäytön keski-ikä on säilynyt koko ajan noin 3 vuoden tienoilla sekä uroksilla että nartuilla. Populaation sukusiitosaste on viime vuosina kääntynyt laskuun (3,17 % vuonna 2021), mutta parannettavaa vieläkin on. Koiranet ei pysty kääpiöpinserin osalta laskemaan todellista sukusiitosastetta koko populaatiolle, koska sukupolvitiedot ovat puutteelliset, mutta laskelmasta on kuitenkin nähtävissä sukusiitosasteen kehityssuunta.

Huomioitavaa on, että rodun isä/emä -suhde on pieni, eli jalostusuroksia on hyvin vähän suhteessa jalostusnarttujen määrään. Rodun tehollinen populaatio on pysynyt viiden viime vuoden aikana lähes samana, muutosta on vuosittain suuntaan tai toiseen muutama prosentti. Teholliseen populaatiokokoon liittyvät johtopäätelmät on tehty Koiranetin arvioiden perusteella. Yleisesti ottaen urosten jälkeläismäärää olisi hyvä saada selvästi laskettua. Nykyisellään hyvin monella keskenään täysin samansukuisella uroksella on melko suuret jälkeläismäärät verrattuna suosituksiin. Suomen Kennelliiton yleisen suosituksen mukaisesti rotuyhdistys suosittelee, että yhdenkään koiran elinikäinen jälkeläismäärä ei ylitä 5 % rodun populaatiossa yhden sukupolven jaksolla syntyneistä pennuista. Urosten jälkeläismäärän tulee jakautua mahdollisimman tasaisesti eri vuosille. Jälkeläismäärää arvioitaessa rodun populaation kokoa tulee tarkastella paitsi kansallisella myös kansainvälisellä tasolla.

TÄRKEIMMÄT JALOSTUSPOHJAA KAVENTAVAT TEKIJÄT

Kääpiöpinsereillä jalostuspohjaa kaventavat selvästi eniten paljon jälkeläisiä saaneet koirat, joiden jälkeläisiä myös käytetään jalostukseen useiden pentueiden verran. Lisäksi sukulinjoiltaan samantyylisten, ellei jopa täysin samojen yhdistelmien teettämistä tulisi välttää. Teettämällä sama yhdistelmä lisätään samankaltaisen perimän omaavien koirien määrää. Saman yhdistelmän toistaminen useasti ei ole koskaan järkevää vain ainoastaan rodun yksilöiden määrän lisäämistä. Joskus yhdistelmän toistaminen kerran voi olla perusteltua, mutta myös siinä tulisi käyttää suurta harkintaa. Lisäksi samojen tai samansukuisten koirien runsaus käyttö kaventaa jalostuspohjaa ja tästä syystä kasvattajien tulisikin pyrkiä laajentamaan katsantokantaansa erityisesti urosten käytössä.

JÄLKELÄISMÄÄRÄÄN PERUSTUVA PEVISA-OHJELMA

Vuosina 2013 – 2017 kääpiöpinsereillä on ollut jälkeläismäärään perustuva Pevisa-ohjelma. Ohjelman mukaan urokselle rekisteröidään alle 6-vuotiaana enintään 60 jälkeläistä. Nartun tulee astutushetkellä olla täyttänyt 18 kk.

Kevätkokouksessa 2022 äänestettiin seuraava vaihtoehto Pevisa-ohjelmaksi:

- Pentujen vanhemmista tulee astutushetkellä olla voimassa oleva silmätarkastuslausunto ja polvitutkimuslausunto. Silmätarkastuslausunto ei saa astutushetkellä olla 24 kk vanhempi. Perinnöllistä kaihia, PRA:ta, linssiluksaatiota tai PHTVL/PHPV-sairauden astetta 2-6 sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Patellaluksaation raja-arvo on aste 1. Nartun tulee astutushetkellä olla täyttänyt 18 kk.

Rodun jälkeläismäärärajoitus poistui viimeisimmistä Pevisa-ehdoista, yhdistys kuitenkin suosittelee noudattamaan SKL:n ohjetta, ettei yhdenkään jalostusuroksen jälkeläismäärä ylitä sataa (100) pentua.

4.2 LUONNE JA KÄYTTÄYTYMINEN SEKÄ KÄYTTÖOMINAISUUDET

Kääpiöpinseri on viime aikoina kasvattanut suosiotaan monipuolisena seurakoirana, sillä se on pienen kokonsa ja lyhyen turkkinsa ansiosta helppohoitoinen kotikoira ja rodun liikunnallisuus ja aktiivisuus tekevät siitä energisen harrastuskaverin. Rodun luonteen kehittäminen toivottuun suuntaan saattaa olla jalostuksen suurimpia haasteita, sillä rodun entisen ja nykyisen käyttötarkoituksen asettamat luonnevaatimukset ovat joiltakin osin ristiriidassa keskenään. Rodun kannan luonneominaisuuksien tulisikin vastata enenevässä määrin nyky-yhteiskunnan perhe- ja harrastuskoiralle asetettavia vaatimuksia.

4.2.1 ROTUMÄÄRITELMÄN MAININNAT LUONTEESTA

Rotumääritelmän mukaan kääpiöpinserin eloisuus, temperamenttikkuus, itsevarmuus ja luonteen

tasaisuus tekevät siitä miellyttävän koti- ja seurakoiran. Hylkääviä virheitä ovat arkuus, aggressiivisuus, vihaisuus, liika epäluuloisuus tai hermostuneisuus. Vanhassa, ennen vuotta 2000 käytössä olleessa rotumääritelmässä kääpiöpinserin on luonnehdittu olevan "valpas, pienestä koostaan huolimatta erinomainen vahti".

4.2.2 JAKAUTUMINEN NÄYTTELY-, KÄYTTÖ-, TMS. -LINJOIHIN

Rodussa ei ole käyttöön perustuvia linjajakoja.

4.2.3 PEVISA-OHJELMAAN SISÄLLYTETTY LUONTEEN TESTAUS JA/ TAI KUVAUS

Rodun PEVISA-ohjelmaan ei ole sisällytetty luonteen, käyttäytymisen tai käyttöominaisuuksien testausta.

4.2.4 LUONNE JA KÄYTTÄYTYMINEN PÄIVITTÄISTILANTEISSA

Mitattavista luonnearvioista luonnetestit ovat suurin tiedon lähde, sillä vuosina 1992 – 2021 396 kääpiöpinseriä on luonnetestattu ja vain 57 suomalaista kääpiöpinseriä on MH-kuvattu. KoiraNetin jalostustietojärjestelmä on kerännyt luonnetestituloksia vuodesta 1996 alkaen. Vuosina 1996-2021 välillä on testattu 372 kääpiöpinseriä, joista 54,6 % (203kpl) on ollut uroksia ja 45,4% (169kpl) narttuja. Testatuista koirista 74,2 % on saanut tuloksen +75. 4,8 % testatuista koirista on saanut tulokseksi 0, näistä 11 kpl on urosta ja 7 kpl narttuja.

Luonnetestituloksia tarkastellessa on kuitenkin hyvä huomioida, että suurelta osin luonteiden arviointi perustuu kasvattajien ja omistajien näkemukseen rodun luonteesta sekä näyttelyissä ja jalostustarkastuksissa tehtyihin käytösarviointeihin.

Kääpiöpinserin käyttäytymisen ja luonteen tulisi vastata uusitun rotumääritelmän kuvausta miellyttävästä koti- ja seurakoirasta. Luonnetestien, MH-kuvausten, jalostustarkastusten, näyttelyarvostelujen sekä kasvattajille vuonna 2011 tehdyn kyselyn perusteella rodun tämän hetkinen tilanne luonteissa on keskimäärin hyvä. Kääpiöpinseri on parhaimmillaan eloisa, valpas, ystävällinen, itsevarma, rohkea ja leikkisä koira, joka luonneominaisuuksiensa ja koulutettavuutensa perusteella on yhteiskuntakelpoinen koti- ja harrastekoira. Rodussa esiintyy kuitenkin yksilöitä, joiden luonne ja käyttäytyminen eivät vastaa ihanteellisen seura- ja kotikoiran luonnetta.

Välinpitämättömyys vieraita kohtaan on kääpiöpinserille hyväksyttävä piirre, mutta rodussa esiintyy historiansa takia jonkin verran myös varautuneisuutta, arkuutta tai pelkoaggressiivisuutta vieraita ihmisiä kohtaan. Kun nämä yhdistyvät joissakin yksilöissä liialliseen terävyyteen (aggressiiviseen reagointiin uhkaa kohtaan) tai puolustushaluun, erittäin vilkkaaseen temperamenttiin tai huonoon hermorakenteeseen, on lopputuloksena luonne, joka ei vastaa yhteiskuntakelpoisen kotikoiran ihannetta. Jotkin kääpiöpinserit osoittavat suurta hermostuneisuutta tai rauhattomuutta esimerkiksi vieraaseen ympäristöön joutuessaan, mikä ei ole rodulle toivottavaa käyttäytymistä.

Muita rodussa jonkin verran esiintyviä epätoivottuja ominaisuuksia ovat liiallinen kovuus, ohjaajakovuus tai dominanssi, jotka tekevät koirasta seurakoiraksi liian vaativan koulutettavan, sekä vastaavasti liiallinen pehmeys, ohjaajapehmeys, toimintakyvyttömyys tai ääniherkkyys, joiden takia koira on altis stressille tai pelkotiloille, eikä näin ollen selviydy kunnolla tavallisesta arjesta. Jotta kääpiöpinserin asema monipuolisena seurakoirana vahvistuu entisestään, tulee edellä mainittuja ei-toivottavia piirteitä pyrkiä välttämään.

LUONNEKYSELY

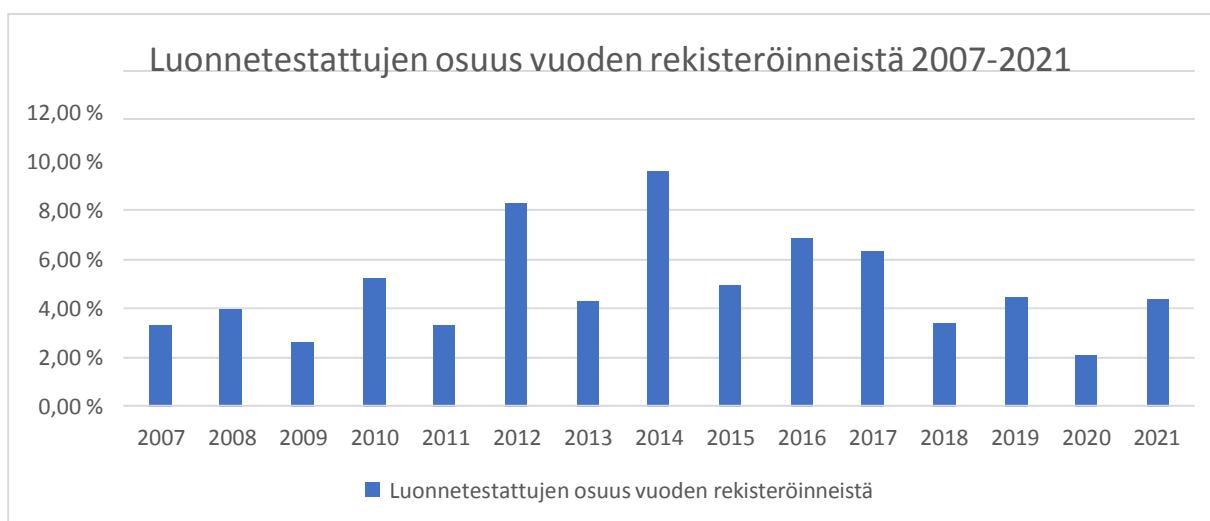
Kääpiöpinserikasvattajille suunnattu luonnekysely toteutettiin kesällä 2011. Vastauksia saatiin yhteensä 20 kasvattajalta (vastausprosentti 26). Vastanneiden kasvattajien mukaan kääpiöpinserit ovat keskimäärin rohkeita, luoksepäästäviä, vilkkaita, melko teräviä ja leikkisiä. Kasvattajien mukaan kääpiöpinserin luonteen vahvuudet ovat eloisuus, vilkkaus, itsevarmuus, leikkisyys, temperamenttisyys, iloisuus, saalisvietti, uteliaisuus, älykkyy/nopeaoppisuus, avoimuus, kohtalainen kovuus, rohkeus, omistajauskollisuus ja ”pieni koira, suuri luonne”. Rodun luonteen heikkouksiksi tai ongelmakohtiksi mainittiin liiallinen kovuus tai pehmeys, ylivilkkaus, liiallinen terävyys, liiallinen dominanssi / johtajuusongelmat, yliseksuaalisuus, aggressiivisuus, liiallinen varautuneisuus, pelokkuus, arkuus/epäluuloisuus sekä hermostuneisuus.

Vastaajien mielestä kääpiöpinseri sopii luonneominaisuuksiensa vuoksi hyvin koti- ja seurakoiraaksi, mutta rodun vaativan myös aktiviteetteja ja hyvän kotikasvatuksen ollakseen miellyttävä kotikoira. Suurin osa kasvattajista mainitsi kääpiöpinserin sopivan vilkkautensa ja oppivaisuutensa vuoksi myös erilaisiin harrastuksiin, mutta rodun aavistuksen rauhattoman hermorakenteen nähtiin asettavan haasteita etenkin keskittymistä vaativissa lajeissa (liite 1, kasvattajakyselyn yhteenveto).

Uusi luonnekysely kasvattajille sekä jäsenistölle on suunnitteilla toteuttaa vuoden 2022 aikana.

LUONNETESTI

Vuosina 2011 - 2021 syntyneistä koirista noin 2,9 % prosenttia (111 kappaletta) on luonnetestattu, mikä on marginaalinen osuus rodun koko kannasta (kuva 15). Kaiken kaikkiaan 372 kääpiöpinseriä on luonnetestattu. Luonnetestatut koirat eivät edusta kattavasti rodun kantaa myöskään siksi, että luonnetesteihin viedyt koirat voivat valikoitua muun muassa koiran tiedossa olevien luonneongelmien tai omistajan aktiivisuuden mukaan. Vaikka luonnetesti onkin alun perin suunniteltu erityisesti työkoirien ja palveluskoirarotujen arviointiin, sitä pystytään jossain määrin hyödyntämään myös kääpiöpinserien luonnearvioinneissa. Erityisesti koiran saamat osaluopisteet luoksepäästävyudessa, hermorakenteessa, kovuudessa ja temperamentissa kertovat koiran sopivuudesta myös seura- ja kotikoiraaksi.

Kuva 15: Vuosittain luonnetestattujen osuus vuoden rekisteröintimäärästä, lähde Koiranet 15.11.2021

Keskimääräisesti vuosien 2011 – 2021 aikana on luonnetestattu noin 10-20 kääpiöpinseriä vuosittain.

Kääpiöpinsereiden luonnetestin ihanneprofiili (liite 2) valmisteltiin yhteistyössä luonnetesti-tuomareiden kanssa vuonna 2013. Kennelliiton Käyttötymisen arviointi -työryhmässä se käsiteltiin ja hyväksyttiin alkuvuodesta 2014.

Vuosina 2011-2021 luonnetestissä on käynyt yhteensä 214 kääpiöpinseriä, joista kahdentoista koiran testi on jouduttu keskeyttämään. Luonnetestatuista 53 kääpiöpinserin loppupisteet ovat jääneet alle +75 pisteen, joka oikeuttaa luonnetestin uusimiseen. 12 koiran luonnetesti on hylätty täysin. Luonnetestin on uusintu tästä syystä muutama kääpiöpinseri, joista osa on saanut toisella kerralla korkeammat kokonaispisteet. Luonnetesteissä käyneiden kääpiöpinsereiden tuloksista on tehty kattava yhteenveto (liite 3).

Toimintakyky	+3 Suuri	-
	+2 Hyvä	6,3 %
	+1a Kohtuullinen	38,9 %
	+1b Kohtuullisen pieni	15,4 %
	-1 Pieni	34,8 %
	-2 Riittämätön	4,5 %
	-3 Toimintakyvytön	-
Terävyys	+3 Kohtuull. ilman jälj. jääv. hyökkäyshalua	53,4 %
	+2 Suuri ilman jälj. jääv. hyökkäyshalua	8,6 %
	+1a Pieni ilman jälj. jääv. hyökkäyshalua	19,5 %
	+1b Koira joka ei osoita lainkaan terävyyttä	6,8 %
	-1 Pieni jäljellejäävin hyökkäyshaluin	0,5 %
	-2 Kohtuullinen jälj. jäävin hyökkäyshaluin	1,4 %
	-3 Suuri jäljellejäävin hyökkäyshaluin	0,9 %
Puolustushalu	+3 Kohtuullinen, hillitty	55,7 %
	+2 Suuri, hillitty	-
	+1 Pieni	30,3 %
	-1 Haluton	5,4 %
	-2 Erittäin suuri	1,4 %
	-3 Hillitsemätön	0,9 %
Taisteluhalu	+3 Suuri	0,5 %
	+2a Kohtuullinen	19,9 %
	+2b Kohtuullisen pieni	15,8 %
	+1 Erittäin suuri	-
	-1 Pieni	47,1 %
	-2 Riittämätön	16,7 %
	-3 Haluton	-
Hermorakenne	+3 Tasapainoinen ja varma	-
	+2 Tasapainoinen	1,8 %
	+1a Hieman rauhaton	80 %
	+1b Hermostunein pyrkimyksin	19,1 %
	-1 Vähän hermostunut	6,3 %
	-2 Hermostunut	-
-3 Erittäin hermostunut	-	

Toivottava
Hyväksyttävä
Ei toivottava
Hylkäävä

Taulukko 10: Luonnetestin osa-alueet. Toivottavat osa-alueet merkitty taulukkoon vihreällä, hyväksyttävät violetilla, ei-toivottavat keltaisella sekä hylkäävät punaisella. Taulukkoon on lisäksi merkitty 2011-2021 luonnetestitulosten %-osuudet eri osa-aluepisteille. Taulukkoa tarkastellessa täytyy kuitenkin huomioida arvostelu asteikon muuttuneen hermorakenteen +1 osilta kohdiksi +1a sekä +1b vuonna 2015. Kaikki tuota ennen testatut koirat jotka ovat saaneet hermorakenne tulokseksi +1, on koiranet merkinnyt tulokseksi +1a.

Temperamentti	+3 Vilkas	37,1 %
	+2 Kohtuullinen, vilkas	11,8 %
	+1 Erittäin vilkas	41,2 %
	-1a Häiritsevän vilkas	7,2 %
	-1b Hieman välinpitämätön	0,5 %
	-1c Impulsiivinen	2,3 %
	-2 Välinpitämätön	-
	-3 Apaattinen	-
Kovuus	+3 Kohtuullisen kova	14 %
	+2 Kova	-
	+1 Hieman pehmeä	73,8 %
	-1 Erittäin kova	-
	-2 Pehmeä	12,2 %
	-3 Erittäin pehmeä	-
	Luoksepäästävyys	+3 Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin
+2a Luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen		25,8 %
+2b Luoksepäästävä, hieman pidättyväinen		18,6 %
+1 Mielistelevä		-
-1a Selvästi pidättyväinen, ei yritä purra		11,8 %
-1b Selvästi pidättyväinen, yrittää purra		-
-2 Hyökkäävä		0,9 %
-3 Salakavala		-
Laukauspelottomuus	+++ Laukausvarma	67 %
	++ Laukauskokematon	31,2%
	+ Paukkuärtyisiä	-
	- Laukausaltis	1,8 %
	- Laukausarka	-

Toivottava
Hyväksyttävä
Ei toivottava
Hylkäävä

Taulukko 10: Jatkoa edelliseltä sivulta. Luonnetestin osa-alueet. Toivottavat osa-alueet merkitty taulukkoon vihreällä, hyväksyttävät violetilla, ei-toivottavat keltaisella sekä hylkäävät punaisella.

38,9 %:lla testatuista kääpiöpinsereistä **toimintakyky** on +1a kohtuullinen ja 34,8 % -1 pieni. Valtaosin testattujen kääpiöpinsereiden toimintakyky on luonneprofiilin mukainen. Riittämätön (-2) toimintakyky on ollut 9 kääpiöpinserillä.

Terävyydessä hieman yli puolet eli 53,4 % ovat saaneet +3 kohtuullinen ilman jäljellejäävää hyökkäys halua ja 19,5 % +1a pieni, ilman jäljellejäävää hyökkäys halua. Terävyydessä jäljelle jäävää hyökkäys halua -2 kohtuullinen tai -3 suuri, jäljelle jäävin hyökkäys haluin on esiintynyt viidellä koiralla.

Puolustushalu on useimmiten kääpiöpinserillä +3 kohtuullinen, hillitty (55,7 %) tai +1 pieni (30,3 %). Negatiivisen pistemäärän (-2 tai -3) puolustushalun osa-alueesta on saanut yhteensä 5 kääpiöpinseriä. Haluttomasti (-1) puolustavia kääpiöpinsereitä on ollut 12 (5,4 %).

Kääpiöpinserin **taisteluhalu** on useimmiten +2a kohtuullinen (19,9%) tai -1 pieni (47,7 %). +2a kohtuullinen on luonnetestiprofiilin mukaan toivottavin tulos, -1 pieni vielä hyväksyttävä.

Hermorakenne on testatuilla kääpiöpinserillä useimmiten +1a hieman rauhaton (80,0 %). Hermorakenteen osa-alueessa kaikki positiiviset tulokset ovat luonnetestiprofiilin ihanteen mukaisia. Hermorakenteeltaan vähän hermostuneita (-1) koiria on ollut 14 kappaletta (6,6 %) ja näiden jalostuskäyttöä tulisi pyrkiä välttämään. Hermorakennetta tarkastellessa täytyy kuitenkin huomioida arvosteluasteikon muuttuneen tarkasteluasteikon aikana. Vuonna 2015 kohta +1 on jakautunut +1a ja +1b tuloksiksi. Kaikki tuota ennen testissä +1 tuloksen saaneet koirat on koiranet merkinnyt +1a tulokseksi.

41,2 % testatusta kääpiöpinsereistä on saanut **temperamentista** +1 erittäin vilkas, joka on hyväksyttävä tulos. Seuraavaksi yleisimmän tuloksen, +3 vilkas on saanut 37,1% kääpiöpinsereistä. Temperamentin osa-alueessa myös muut positiiviset tulokset on hyväksyttäviä. +2 kohtuullisen vilkas on saanut 11,8 % testatuista kääpiöpinsereistä. Temperamentiltaan häiritsevän vilkkaita (-1a) on kuusitoista kappaletta (7,5 %).

Jalostusvalinnoissa kannattaa miettiä temperamentin osalta onko esim. häiritsevän vilkasta (-1a) hyvä yhdistää erittäin vilkkaan (+1) kanssa.

Kovuuden osa-alueessa ihanteellisin tulos on +1 hieman pehmeä ja tämän on saanut 73,8 % testatuista kääpiöpinsereistä. Kohtuullisen kovia (+3) on ollut 14,0 % ja pehmeitä (-2) 26 kappaletta eli 12,2 % testatuista. Kun vertaamme testattujen koirien kovuutta aiemmin tehtyyn tilastoon, voimme todeta kääpiöpinsereiden hieman pehmenneen vuosien varrella. Luonnetestissä kovuudesta pehmeän saaneen jalostuskäytössä tulisi kiinnittää huomiota partnerin valintaan sillä pehmeiden osuus tuloksissa on ollut kasvussa viime vuosina. Pehmeys tekee koirasta alttiimman muistamaan ympäristön epämiellyttäviä kokemuksia.

Luoksepäästävydessä toivottavin tulos on +3, hyväntahtoinen, luoksepäästävä ja avoin ja tämän on saanut 43,0 % testatuista kääpiöpinsereistä. Myös +2a luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen on rodulle hyväksyttävä tulos ja tämän on saanut 25,8 %. Luoksepäästävydeltään selvästi pidättyväisiä (-1a) on ollut 25 kappaletta (11,8 %) ja lisäksi kaksi koiraa on ollut hyökkäviä (-2).

Laukauspelottomuudessa vain 1,8 % testatuista kääpiöpinsereistä on saanut miinusmerkkisen tuloksen. Valtaosin kääpiöpinserit ovat laukausvarmoja (67,0 %) laukauskokemattomia (31,2%). Vaikka laukauskokematon on rodulle vielä hyväksyttävä tulos, tulisi tähän myös kiinnittää jatkossa huomiota. Laukauspelottomuudessa laukausalttiita (-) kääpiöpinsereitä on ollut neljä.

Toimintakyky	+1	38,9 %	Kohtuullinen
Terävyys	+3	53,4 %	Kohtuullinen, ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua
Puolustushalu	+3	55,7 %	kohtuullinen, hillitty
Taisteluhalu	-1	47,1 %	Pieni
Hermorakenne	+1a	80,0 %	Hieman rauhaton
Temperamentti	+1	41,2 %	Erittäin vilkas
Kovuus	+1	73,8 %	Hieman pehmeä
Luoksepäästävyys	+3	43,0 %	Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin
Laukauspelottomuus	+++	67,0 %	Laukausvarma

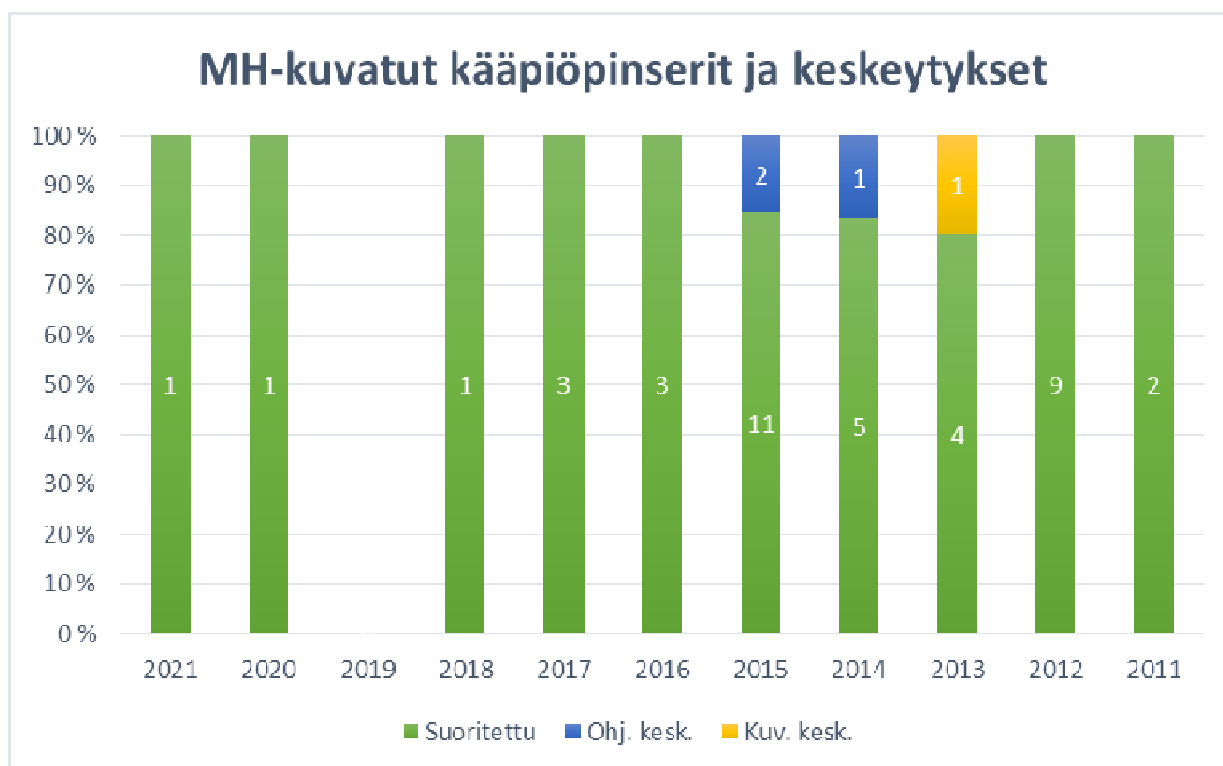
Taulukko 11: yleisimmät kääpiöpinserin saamat luonnetestin osa-aluepisteet vuosina 2011-2021, lähde Koiranet 15.11.2021

Osa-aluepisteiden jakauman mukaisen ”tyypillisen kääpiöpinserin” arvostelupisteet on koottu taulukkoon 11. Huomaa, että pisteet perustuvat taulukon luonnetestissä yleisemmin saatuun arvosanaan, eikä se kuvaa todellista koiran luonnetestitulosta tai ihannepistemäärää. Kun otetaan huomioon luonnetestin historia työ- ja harrastekoirien arvioimisessa, kääpiöpinserin rotumääritelmä sekä nyky-yhteiskunnan ja nykyisen käyttötarkoituksen asettamat vaatimukset rodulle, voidaan sanoa, että keskimäärin luonnetestitulokset osoittavat kääpiöpinsereille toivottua tai rodunomaista käyttäytymistä. Luonnetestissä negatiiviset arvosanat ilmentävät yleisesti ei-toivottua koiran käyttäytymistä. Pienet negatiiviset arvot (-1) toimintakyvyssä ja taisteluhaluissa voidaan kuitenkin nähdä kääpiöpinserille hyväksyttävänä tuloksina, sillä pieni toimintakyky tai taisteluhalu ei juurikaan vaikeuta seura- ja kotikoirana toimivan koiran arkielämää

MH-LUONNEKUVAUS

MH-luonnekuvauksia (Mentalbeskrivning Hund) on tehty Suomessa virallisesti vuodesta 2009 lähtien ja yhteensä 59 kääpiöpinseriä on MH-kuvattu 31.12.2021 mennessä (28 urosta ja 31 narttua). Vuosien saatossa MH-luonnekuvauksen on suorittanut keskeytyksettä yhteensä 55 kääpiöpinseriä. Kuvauksessa kolmen koiran testin on keskeyttänyt ohjaaja ja yhden kuvaaja, keskeytetyistä koirista kolme on ollut narttuja ja yksi uros.

Taulukko 12: MH-kuvatut ja kuvauksen keskeyttäneet kääpiöpinserit vuosina 2011 – 2021, lähde Koiranet 15.11.2021

Edellä mainitun lisäksi Ruotsin MH-kuvauksessa on käynyt viisi Suomeen rekisteröityä kääpiöpinseriä. Ruotsissa MH-kuvaus on ollut pidempään käytössä ja siellä on MH-kuvattu yhteensä 420 kääpiöpinseriä, joista 409 on suorittanut kuvauksen keskeytyksettä. MH-luonnekuvattujen suomalaisten kääpiöpinserien määrä ei ole yksistään riittävä antamaan luotettavaa kuvaa rodun käyttäytymisestä MH-kuvauksessa, mutta kuten alla olevasta taulukosta on nähtävillä, erot eivät ole kovin suuria kun vertaa Ruotsissa kuvattuihin tuloksiin. Taulukossa 13 on esitetty sekä vuosien 2011-2021 välillä kuvattujen suomalaisten kääpiöpinserien (44 kappaletta) että 24.11.2016 mennessä Ruotsissa kuvattujen kääpiöpinserien (420 kappaletta) osa-aluepisteiden keskiarvot sekä keskiarvopisteen arvostelukuvauks.

Osa-alue	Suomi	Ruotsi	Kuvaus
1a Kontakti, tervehtiminen	3,6	3,5	3: Hyväksyy kontaktin vastaamatta siihen, ei väistä. 4: Ottaa itse kontaktia tai vastaa siihen.
1b Kontakti, yhteistyö	3,0	3,0	3: Lähtee mukaan, mutta ei ole kiinnostunut testiohjaajasta.
1c Kontakti, käsittely	2,3	2,7	2: Väistää tai hakee tukea ohjaajasta. 3: Hyväksyy käsittelyn.
2a Leikki 1, leikkihalua	2,3	2,8	2: Ei leiki – osoittaa kiinnostusta. 3: Leikkii – aktiivisuus lisääntyy/vähenee.
2b Leikki 1, tarttuminen	1,6	2,3	1: Ei tartu esineeseen. 2: Ei tartu, nuuskii esinettä.
2c Leikki 1, puruote ja taisteluhalu	1,0	1,6	1: Ei tartu esineeseen. 2: Tarttuu viiveellä – irrottaa/pitää, ei vedä vastaan.
3a Takaa-ajo 1	1,4	2,0	1: Ei aloita. 2: Aloittaa, mutta keskeyttää.
3a Takaa-ajo 2	1,5	2,2	1: Ei aloita. 2: Aloittaa, mutta keskeyttää.
3b Tarttuminen 1	1,1	1,3	1: Ei kiinnostu saaliista / Ei juokse perään.
3b Tarttuminen 2	1,1	1,6	1: Ei kiinnostu saaliista / ei juokse perään 2: Ei tartu, nuuskii saalista.
4 Aktiviteettitaso	3,5	3,4	3: Tarkkailevainen ja enim. rauhallinen, yksittäisiä toimintoja. 4: Tarkkailevainen, toiminnot tai rauhattomuus lisääntyy väh.
5a Etäleikki, kiinnostus	2,1	2,5	2: Tarkkailee avustajaa, välillä taukoja. 3: Kiinnostunut avustajasta, seuraa ilman taukoja.
5b Etäleikki, uhka/aggressio	1,1	1,4	1: Ei osoita uhkauseleitä. 2: Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä ensimmäisessä os.
5c Etäleikki, uteliaisuus	1,0	1,4	1: Ei saavu avustajan luo. 2: Saapuu linjalle aktiivisen avustajan luo.
5d Etäleikki, leikkihalua	1,0	1,2	1: Ei osoita kiinnostusta. 2: Ei leiki – osoittaa kiinnostusta.
5e Etäleikki, yhteistyö	1,1	1,1	1: Ei osoita kiinnostusta. 2: Kiinnostuu, mutta keskeyttää.
6a Yllätys, pelko	2,8	3,2	2: Kyykistyy ja pysähtyy. 3: Väistää kääntämättä pois katsettaan haalarista.
6b Yllätys, puolustus/aggressio	1,4	1,8	1: Ei osoita uhkauseleitä. 2: Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä.
6c Yllätys, uteliaisuus	1,9	3,2	2: Menee haalarin luo, kun ohj. puhuu kyykyssä ja houkuttelee. 3: Menee haalarin luo, kun ohjaaja seisoo sen edessä.
6d Yllätys, jäljellejäävä pelko	1,3	1,8	2: Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohit.
6e Yllätys, jäljellejäävä kiinnostus	1,0	1,3	1: Ei osoita kiinnostusta haalariin. 2: Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria yhdellä ohituksella.
7a Ääniherkkyys, pelko	3,2	3,2	3: Väistää kääntämättä pois katsettaan. 4: Pakenee enint. 5 metriä.
7b Ääniherkkyys, uteliaisuus	2,7	3,3	3: Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja seisoo sen vieressä. 4: Menee laitteen luo kun ohjaaja on edennyt puoliväliin.
7c Ääniherkkyys, jäljelle jäävä pelko	1,2	1,3	1: Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihteluita tai väist. 2: Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohit.
7d Ääniherkkyys, jäljelle jäävä kiinn.	1,2	1,3	1: Ei osoita kiinnostusta räminälaitetta kohtaan. 2: Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta yhdellä ohit.
8a Aaveet, puolustus/aggressio	2,0	2,7	2: Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä. 3: Osoittaa useita uhkauseleitä.
8b Aaveet, tarkkaavaisuus	3,8	3,6	3: Tarkkailee aaveita, pitkiä taukoja, kumpaakin puolet ajasta tai koko ajan toista. 4: Tarkkailee aaveita, lyhyitä taukoja.
8c Aaveet, pelko	3,1	3,9	3: On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, vaihtelee paon ja kontrollin välillä. 4: On enimmäkseen ohjaajan takana, vaihtelee paon ja kontrollin välillä.
8d Aaveet, uteliaisuus	1,8	1,7	2: Menee katsomaan kun ohjaaja puhuu avustajan kanssa ja houkuttelee koiraa.
8e Aaveet, kontaktinotto aaveeseen	2,7	2,3	2: Hyväksyy avustajan tarjoaman kontaktin, mutta ei vastaa. 3: Vastaa avustajan tarjoamaan kontaktiin.
9a Leikki 2, leikkihalua	1,9	2,4	2: Ei leiki – osoittaa kiinnostusta. 3: Leikkii – aktiivisuus lisääntyy/vähenee.
9b Leikki 2, tarttuminen	1,6	2,0	1: Ei tartu esineeseen. 2: Ei tartu, nuuskii esinettä.
10 Ampuminen	2,4	1,9	2: Häiritsevyyttä lisääntyy leikin/passiivisuuden aikana, sen jälkeen välinpitämätön. 3: Kiinnostuu laukauksista, yleisöstä tms, mutta palaa leikkiin/passiivisuuteen.

Taulukko 13: Kääpiöpinsereiden MH-luonnekuvauksen keskiarvopisteet, Koiranet 2021 ja Hunddata 24.11.2016

MH-luonnekuvauksessa kääpiöpinserit ovat keskimäärin hyväksyneet käsittelyn, ottaneet kontaktin vieraaseen ihmiseen tai vastanneet tarjottuun kontaktiin (kohdat 1 ja 8e). Vuosien 2011-2021 välisenä aikana yksitoista (25%) suomalaista MH-luonnekuvatuista kääpiöpinseriä on torjunut käsittelyn murisemalla tai yrittänyt purra (kohta 1c). Leikissä on nähtävissä hajontaa: osa leikkii aktiivisesti ja tarttuu esineeseen, mutta osa ei kiinnostu leikeistä lainkaan. Leikeissä on nähtävissä intensiteetin laskua kuvauksen kuluessa, mikä voi kertoa koirien pienestä paineistumisesta MH-kuvauksessa (2 ja 9). Pääosin kääpiöpinserit eivät kiinnostu takaa-ajossa käytettävästä vieheestä (kohta 3). Vuosien saatossa rodun aktiviteettitaso (kohta 4) on ollut keskimääräinen, neljä suomalaista kääpiöpinseriä on ollut kuvauksessa rauhaton (osa-aluepiste 5).

Aggressiota ja puolustamista mittaavien osioiden (5b, 6b, 8a) keskiarvot ovat alhaiset ja vain muutama koira on osoittanut hyökkäävyyttä haalaria kohtaan. Aaveita kohtaan puolet koirista on reagoinut selvästi voimakkaammin. Kuvauksen pelotteista kääpiöpinserit ovat reagoineet voimakkaimmin aaveisiin (kohta 8c) sekä ääniherkkyyttä mittaavassa osiossa räminälaitteeseen (7a). MH-kuvatut kääpiöpinserit ovat kuitenkin keskimäärin menneet tutustumaan pelon aiheuttaneisiin esineisiin pienellä houkuttelulla. Kääpiöpinserissä on nähtävissä pientä pehmyyttä, sillä haalarin ja räminälaitteen ohituksissa koirat ovat väistäneet hieman, tältä osin tulokset ovat hieman parantuneet ajanjaksolla 2011-2021 (kohdat 6d, 7c).

Ampumiseen (kohta 10) suomalaiset kääpiöpinserit ovat reagoineet vaihtelevasti; kaksi koira ei ole häiriintynyt laukauksista lainkaan (osa-aluepiste 1), vuosina 2011-2021 ei yksikään testatuista koirista ei lukkiutunut tai reagoinut pelokkaasti.

	1	2	3	4	5
1a. KONTAKTI Tervehtiminen	Torjuu kontaktia, murisee tai yrittää purra 0 / 0 %	Välttää kontaktia, väistää 4 / 9,9 %	Hyväksyy kontaktin vastaamatta siihen, ei väistä 3 / 6,8 %	Ottaa itse kontaktia tai vastaa siihen 37 / 84,1 %	Mielistelevä kontaktinotossa, hyppiä, vinkuu, haukkuu, jne. 0 %
1b. KONTAKTI Yhteistyö	Ei lähde vieraan ihmisen mukaan / Ei kokeilla 4 / 9,3 %	Lähtee mukaan haluttomasti 7 / 16,3 %	Lähtee mukaan, mutta ei ole kiinnostunut TO:sta 14 / 33,6 %	Lähtee mukaan halukkaasti, kiinnostuu TO:sta 18 / 41,9 %	Lähtee mukaan hyvin innokkaasti, erittäin kiinnostunut TO:sta 0 / 0 %
1c. KONTAKTI Käsittely	A: Ei päästä käsittelemään 1 / 2,3 % B: torjuu murisemalla ja/ tai yrittää purra 11 / 25 %	Väistää tai hakee tukea ohjaajasta 12 / 27,3 %	Hyväksyy käsittelyn 16 / 36,4 %	Hyväksyy ja ottaa kontaktia 4 / 9,1 %	Hyväksyy ja vastaa liioitellulla kontaktilla 0 / 0 %
2a. LEIKKI 1 Leikkialu	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta 8 / 18,6 %	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta 16 / 37,2 %	Leikkii - aktiivisuus lisääntyy/ vähenee 14 / 32,6 %	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen 5 / 11,6 %	Leikkii - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen 0 / 0 %
2b. LEIKKI 1 Tarttuminen	Ei tartu esineeseen 16 / 37,2 %	Ei tartu, nuuskii esinettä 26 / 60,5 %	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla 1 / 2,3 %	Tarttuu heti koko suulla 0 / 0 %	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista. 0 / 0 %
2c. LEIKKI 1 Puruote ja taisteluhalu	Ei tartu esineeseen 42 / 97,7 %	Tarttuu viiveellä - irrottaa/ pitää, ei veda vastaan 1 / 2,3 %	Tarttuu, vetää vastaan, mutta irrottaa ja tarttuu uudestaan/ Korjailee otetta 0 / 0 %	Tarttuu heti koko suulla, vetää vastaan kunnes TO irrottaa 0 / 0 %	Tarttuu heti koko suulla, vetää, tempoo, ravistaa - kunnes TO irrottaa 0 / 0 %
3a. TAKAA-AJO	Ei aloita 28 / 66,7 % / 24 / 57,1 %	Aloittaa, mutta keskeyttää 7 / 16,7 % / 9 / 21,4 %	Aloittaa etenemisen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista 7 / 16,7 % / 3 / 7,1 %	Aloittaa kovalla vauhdilla päämäärähakuise- sti, pysähtyy saaliille 0 / 0 % / 5 / 11,9 %	Aloittaa heti kovalla vauhdilla juosten saaliin ohi, voi kääntyä saaliille 0 / 0 % / 1 / 2,3 %
3b. TARTTUMINEN	Ei kiinnostu saaliista/ Ei juokse perään 36 / 85,7 % 37 / 88,1 %	Ei tartu, nuuskii saalista 6 / 14,2 % 5 / 11,9 %	Tarttuu saaliiseen epäröiden tai viiveellä 0 / 0 %	Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa 0 / 0 %	Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussaan vähintään 3 sekuntia 0 / 0 %
3b. TARTTUMINEN	Ei kiinnostu saaliista/ Ei juokse perään 36 / 85,7 % 37 / 88,1 %	Ei tartu, nuuskii saalista 6 / 14,2 % 5 / 11,9 %	Tarttuu saaliiseen epäröiden tai viiveellä 0 / 0 %	Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa 0 / 0 %	Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussaan vähintään 3 sekuntia 0 / 0 %
4. AKTIVITEETTITA SO	Tarkkailematon, kiinnostumaton, passiivinen 0 / 0 %	Tarkkailevainen, rauhallinen, voi istua, seisä tai maata 2 / 4,9 %	Tarkkailevainen ja enimmäkseen rauhallinen, yksittäisiä toimintoja 12 / 29,3 %	Tarkkailevainen, toiminnot tai rauhattomuus lisääntyy vähitellen 23 / 56,1 %	Toiminnot vaihtelevat nopeasti osion aikana/ Rauhaton koko ajan 4 / 9,8 %
5a. ETÄLEIKKI Kiinnostus	Ei kiinnostu avustajasta 7 / 17,1 %	Tarkkailee avustajaa, välillä tauvoja 15 / 36,6 %	Kiinnostunut avustajasta, seuraa ilman tauvoja 19 / 46,3 %	Kiinnostunut avustajasta, yksittäisiä lähtöryityksiä 0 / 0 %	Erittäin kiinnostunut avustajasta, toistuvia lähtöryityksiä 0 / 0 %

5b. ETÄLEIKKI Uhka/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä 39 / 95,1 %	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion esim. osassa 0 / 0 %	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion esim. tai toisessa osassa 2 / 4,9 %	Osoittaa useampia uhkauseleitä osion esim. osassa 0 / 0 %	Osoittaa useampia uhkauseleitä osion esim. ja toisessa osassa. 0 / 0 %
5c. ETÄLEIKKI Uteliaisuus	Ei saavu avustajan luo 37 / 90,2 %	Saapuu linjalle aktiivisen avustajan luo 1 / 2,4 %	Saapuu piilossa olevan puhuvan avustajan luo 3 / 7,3 %	Saapuu avustajan luo epärii- den tai viiveellä 0 / 0 %	Saapuu avustajan luo suoraan ilman apua 0 / 0 %
5d. ETÄLEIKKI Leikkihalu	Ei osoita kiinnostusta 39 / 95,1 %	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta 2 / 4,9 %	Leikkii - voi tarttua varovasti, mutta ei vedä 0 / 0 %	Tarttuu, vetää vastaan, voi irrottaa ja tarttua uudelleen 0 / 0 %	Tarttuu, vetää vastaan, ei irrota 0 / 0 %
5e. ETÄLEIKKI Yhteistyö	Ei osoita kiinnostusta 38 / 92,7 %	Kiinnostuu, mutta keskeyttää 0 / 0 %	On kiinnostunut leikkivästä avustajasta 2 / 4,9 %	Kiinnostunut leikkivästä sekä passiivisesta avustajasta 1 / 2,4 %	Houkuttelee myös passiivista avustajaa leikkimään 0 / 0 %
6a. YLLÄTYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti 0 / 0 %	Kyykistyy ja pysähtyy 6 / 15,0 %	Väistää kääntämättä pois katsettaan haalarista 28 / 70,0 %	Pakenee enintään 5 metriä 4 / 10,0 %	Pakenee enemmän kuin 5 metriä 2 / 5,0 %
6b. YLLÄTYS Puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä 28 / 70,0 %	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä 9 / 22,5 %	Osoittaa useita uhkauseleitä 0 / 0 %	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä 1 / 2,5 %	Osoittaa useita uhkauseleitä ja hyökkäyksiä, voi purra 0 / 0 %
6c. YLLÄTYS Uteliaisuus	Menee haalarin luo, kun se on laskettu maahan/ Ei mene ajoissa 15 / 37,5 %	Menee haalarin luo, kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa 20 / 50,0 %	Menee haalarin luo, kun ohjaaja seisoo sen edessä 1 / 2,5 %	Menee haalarin luo, kun ohjaaja on edennyt puoliväliin 1 / 2,5 %	Menee haalarin luo ilman ohjaajan apua 3 / 7,5 %
6d. YLLÄTYS Jäljelle jäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumis- nopeuden vaihteluita tai väistämistä 25 / 62,5 %	Pieni niaus tai liikkumis- nopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla 9 / 22,5 %	Pieni niaus tai nopeuden- vaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen 1 / 2,5 %	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla 5 / 12,5 %	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla 0 / 0 %
6e. YLLÄTYS Jäljelle jäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta haalariin 32 / 80,0 %	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria yhdellä ohituskerralla 7 / 17,5 %	Pysähtyy, haistelee tai kat- selee haalaria väh. kahdella ohituskerralla 1 / 2,5 %	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee 0 / 0 %	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa väh. kahdella ohitus- kerralla 0 / 0 %

Taulukko 14: jatkuu seuraavalla sivulla. Vuosien 2011-2021 testattujen kääpiöpinserien MH-kuvausten tulosten jakaumat eri arvosanoille. MH-kuvauksen osallistui 44 kääpiöpinseriä, joista testi on keskeytetty 4 koiran kohdalla. Kaavioon on merkitty arvosanojen kohdille kappalemäärät ja prosenttiosuus osiosta testatuista kääpiöpinsereistä. Prosentuaalisesti yleisimmät arvosit on merkattu punaisella värillä. Koiranet 2021.

7a. ÄÄNIHERKKYYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti 2 / 5,0 %	Kyykistyy ja pysähtyy 1 / 2,5 %	Väistää kääntämättä pois katsettaan 27 / 67,5 %	Pakenee enintään 5 metriä 6 / 15,0 %	Pakenee enemmän kuin 5 metriä 4 / 10,0 %
7b. ÄÄNIHERKKYYS Uteliaisuus	Ei mene katsomaan 10 / 25,0 %	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa 15 / 37,5 %	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja seisoo sen vieressä 3 / 7,5 %	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja on edennyt puoliväliin 1 / 2,5 %	Menee räminälaitteen luo ilman apua 11 / 27,5 %
7c. ÄÄNIHERKKYYS Jäljelle jäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeude n vaihteluita tai väistämistä 31 / 79,5 %	Pieni niaus tai liikkumisnopeude n vaihtelu jollain ohituskerralla 6 / 15,4 %	Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen 1 / 2,6 %	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla 0 / 0 %	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla 0 / 0 %
7d. ÄÄNIHERKKYYS Jäljelle jäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta räminälaitetta kohtaan 36 / 92,3 %	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta yhdellä ohituskerralla 2 / 3,2 %	Pysähtyy, haistelee tai kat- selee laitetta väh. kahdella ohitus- kerralla 1 / 2,6 %	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee 1 / 2,6 %	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa väh. Kahdella ohitus- kerralla 0 / 0 %
8a. AAVEET Puolustus/aggres- sio	Ei osoita uhkauseleitä 11 / 28,2 %	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä 14 / 35,9 %	Osoittaa useita uhkauseleitä 11 / 28,2 %	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä 3 / 7,7 %	Osoittaa uhkauseleitä ja use- ampia hyökkäyksiä 0 / 0 %
8b. AAVEET Tarkkaavaisuus	Yksittäisiä vilkaisuja, ja sen jälkeen ei kiinnostusta/ Ei kiinnostu lainkaan 0 / 0 %	Katselee aaveita silloin tällöin 2 / 5,1 %	Tarkkailee aaveita, pitkiä tauvoja, kumpaakin puolet ajasta tai koko ajan toista 12 / 30,8 %	Tarkkailee aaveita, lyhyitä tauvoja 20 / 51,3 %	Tarkkailee molempia aaveita koko osion ajan 5 / 12,8 %
8c. AAVEET Pelko	On ohjaajan edessä tai sivulla 7 / 18,0 %	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, pientä välimatkanottoa 5 / 12,8 %	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, vaihtelee paon ja kontrollin välillä 9 / 23,1 %	On enimmäkseen ohjaajan takana, vaihtelee paon ja kontrollin välillä 5 / 12,8 %	Peruuttaa enemmän kuin taluttimen mitan tai lähtee paikalta / Pakenee 13 / 33,3 %
8d. AAVEET Uteliaisuus	Menee katsomaan, kun ohjaaja on ottanut avustajalta hupun pois / Ei mene ajoissa 22 / 56,4 %	Menee katsomaan, kun ohjaaja puhuu avustajan kanssa ja houkuttelee koiraa 7 / 18,0 %	Menee katsomaan, kun ohjaaja seisoo avustajan vieressä 5 / 12,8 %	Menee katsomaan, kun ohjaaja on edennyt puo- livenväliin 4 / 10,3 %	Menee katsomaan ilman apua 1 / 2,6 %

Taulukko 14: jatkoa edelliseltä sivulla. Vuoden 2009 jälkeen testattujen kääpiöpinserien MH-kuvausten tulosten jakaumat eri arvosanoille. MH-kuvauksen aloitti 59 kääpiöpinseriä, joista kuvauksen keskeytti 4 koira. Kaavioon on merkitty arvosanojen kohdille prosenttiosuus osiosta testatuista kääpiöpinsereistä. Prosentuaalisesti yleisimmät arvosanat on merkattu punaisella värillä. Kuvauksia on kuitenkin kokonaispopulaatioon verraten liian vähän, jotta niistä voisi vetää johtopäätöksiä. Koiranet 2021.

8d. AAVEET Uteliaisuus	Menee katsomaan, kun ohjaaja on ottanut avustajalta hupun pois / Ei mene ajoissa 22 / 56,4 %	Menee katsomaan, kun ohjaaja puhuu avustajan kanssa ja houkuttelee koiraa 7 / 18,0 %	Menee katsomaan, kun ohjaaja seisoo avustajan vieressä 5 / 12,8 %	Menee katsomaan, kun ohjaaja on edennyt puoleen väliin 4 / 10,3 %	Menee katsomaan ilman apua 1 / 2,6 %
8e. AAVEET Kontaktinotto aaveeseen	Torjuu kontaktia/ Ei mene ajoissa 15 / 38,5 %	Hyväksyy avustajan tarjoaman kontaktin, mutta ei vastaa siihen 1 / 2,6 %	Vastaa avustajan tarjoamaan kontaktiin 4 / 10,3 %	Ottaa itse kontaktia avustajaan 19 / 48,7 %	Innostunutta kontaktinottoa avustajaan, esim. hyppii tai vinkuu 0 / 0 %
9a. LEIKKI 2 Leikkihalu	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta 19 / 48,7 %	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta 8 / 20,5 %	Leikkii - aktiivisuus lisääntyy/vähenee 10 / 25,6 %	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen 2 / 5,1 %	Leikkii - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen 0 / 0 %
9b. LEIKKI 2 Tarttuminen	Ei tartu esineeseen 19 / 48,7 %	Ei tartu, nuuskii esinettä 17 / 43,6 %	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla 3 / 7,7 %	Tarttuu heti koko suulla 0 / 0 %	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdistista 0 / 0 %
10. AMPUMINEN	Ei häiriinny, havaitsee nopeasti ja sen jälkeen täysin välinpitämätön 9 / 23,1 %	Häiritsevyyttä lisääntyy leikin/passiivisuuden aikana, sen jälkeen välinpitämätön 9 / 23,1 %	Kiinnostuu laukauksista, yleisöstä tms, mutta palaa leikkiin/passiivisuuteen 7 / 18 %	Keskeyttää leikin/passiiv., lukkiutuu yleisöä, laukauksia tms kohden, ei palaa leikkiin/passiivisuuteen 7 / 18 %	A: Osoittaa pelkoa B: Ohjaaja luopuu ampumisesta 7 / 18 %

Taulukko 14: jatkoa edelliseltä sivulta.

MH-luonnekuvauksen tarkoitus on kerätä aineistoa koiran käyttäytymisestä ohjeen määrittelemissä tilanteissa. Kuvaustuloksia roduttain yhdistelemällä saadaan tietoa rodulle tyypillisestä luonteesta. Yksittäisen koiran MH kuvaa näin koiran luonteenominaisuuksia sekä yksilönä että rodulle tyypilliseen ja ihanneluonnekuvaan verrattuna (Suomen Kennelliitto). Kääpiöpinsereiden kuvauksia on vielä verraten rodun kokonaispopulaatioon nähden erittäin vähän, eikä kuvausten perusteella voida vetää rotua tai populaatiota koskevia johtopäätöksiä. Kiinnostusta luonteen eri arviointimenetelmiin kuitenkin on, ja koiria testataan jatkossakin. Jalostustoimikunta kerää tietoa asiasta ja kokoaa tiedot vuosittain.

LUONTEEN ARVIOINTI JALOSTUSTARKASTUKSESSA

Jalostustarkastuksessa kiinnitetään huomiota rodunomaiseen käytökseen ja luonteeseen. Kääpiöpinserin tulee olla itsevarma ja peloton. Rodun tulee kestää normaalia arkikäsitteilyä, mutta lievä varautuneisuus sallitaan rotumääritelmän mukaan. Sukupuolten välillä ei ole suuria eroja luonteissa. Urokset ovat hieman reviiritietoisempia ja nartuilla vaikuttaa luonteen tasaisuuteen kiimakierro yksilöllisesti. Rotuyhdistys suosittelee, että jalostuskoirien luonteisiin kiinnitetään huomiota ja painottaa, että luonteen kehittymiseen vaikuttaa merkittävästi kantoaika ja emän kanssa vietetyt ensimmäiset viikot, jolloin jalostusnarttujen luonteisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Jalostustarkastuksessa kiinnitetään huomiota koiran yleiseen reagointiin, eikä koiralle aiheuteta tahallisesti painetta. Jalostustarkastus joudutaan keskeyttämään koiran luonteen takia äärimmäisen harvoin. Käsitteilyyn ja mittaamiseen tottumattomia yksilöitä esiintyy ja tämä on huomioitu jalostustarkastuskaavakkeessa. Jalostustarkastus ei korvaa luonnetestiä, vaan on arvio koiran sen hetkisestä käyttäytymisestä tarkastuskaavakkeen osa-alueena.

Vuosina 1995 – 2014 syntyneistä kääpiöpinsereistä 354 kappaletta eli keskimäärin 4,5 prosenttia on jalostustarkastettu. Nämä jalostustarkastukset on järjestetty 1999 – 2016 välisenä aikana. Tarkastetuista kääpiöpinsereistä uroksia on ollut 148 ja narttuja 206 kappaletta. Vuodesta 2004 lähtien (289 tarkastettua koiraa) luonnetta ja käyttäytymistä on jalostustarkastuksissa arvioitu erikseen luoksepäästäväyyden ja temperamentin osalta ja noin 85 prosenttia (248 kpl) tänä aikana jalostustarkastetuista koirista on luonnehdittu luonteeltaan hyväksi, avoimeksi tai luoksepäästäväksi. Aggressiiviseksi tai luoksepäästävydeltään epäluotettavaksi on luokiteltu seitsemän kääpiöpinseriä ja niitä ei ole sen vuoksi suositeltu jalostukseen. Loput jalostustarkastetuista koirista (13 %) ovat olleet epävarmoja, pidättyväisiä, varautuneita tai pelokkaita. Suurin osa koirista on ollut temperamentiltaan vilkkaita ja tarkkaavaisia (96 %, vuodesta 2004 lähtien). Rauhattomaksi on arvioitu seitsemän koiraa ja haluttomiksi tai apaattisiksi kaksi koiraa.

Jalostustarkastuksissa on vuodesta 2004 lähtien alettu kiinnittämään enemmän huomiota tarkastettujen koirien luonteisiin. Tämän jälkeen jalostustarkastuksissa on käynyt yhteensä 167 narttua ja 122 urosta. Yhteensä aggressiiviseksi tai epäluotettavaksi on tulkittu seitsemän kääpiöpinseriä, näistä 2 on urosta ja 5 narttua. Varautuneita on ollut yhteensä 30, eli noin 11 % jalostustarkastetuista, näistä 61 % on ollut uroksia ja 39 % narttuja. Vuoden 2016 jälkeen ei ole järjestetty jalostustarkastuksia. Seuraavat jalostustarkastukset olisi tarkoitus järjestää vuoden 2022 aikana kahdella eri paikkakunnalla.

LUONTEEN ARVIOINTI NÄYTTELYISSÄ

Näyttelyissä tuomarit ovat alkaneet enenevässä määrin kiinnittämään huomiota kääpiöpinsereiden luonteisiin. Vuoden 2011 alusta Suomen Kennelliiton viralliseen näyttelyarvostelukaavakkeeseen lisättiin erillinen kohta luonteen arviontia varten. Koira, joka yrittää purra, tai jota ei arkuutensa takia pystytä käsittelemään ja arvostelemaan, useimmiten hylätään näyttelykehässä, toki joitain poikkeuksiakin on. Näyttelytilanteessa kääpiöpinserit ovat yleensä käyttäytyneet rodunomaisesti ja luonnetta on tuomarin arvosteluissa kuvattu pääosin hyväksi.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
EVA	0,4 %	1,3 %	1,3 %	1,1 %	0,7 %	0,2 %	0,2 %	0,3 %	0,2 %	0,8 %	0,2 %
HYL	2,1 %	1,5 %	1,5 %	0,9 %	1,6 %	0,5 %	0,2 %	0,6 %	0,6 %	0,5 %	0,4 %

Taulukko 15: Näyttelyssä käytöksen vuoksi HYL/EVA saaneiden osuus ko. vuoden näyttelykänneistä 2011 – 2021, lähde Koiranet 10.2.2022 ja Suomen Kääpiöpinserit ry:n tulosjulkaisut 2011 – 2018.

Osa koirista on osoittanut myös arkuutta tai epävarmuutta arvostelutilanteessa tai käyttäytynyt aggressiivisesti tuomaria tai esittäjäänsä kohtaan. Vuosittain muutamia kääpiöpinsereitä hylätään tai ei voida arvostella näyttelyissä aggressiivisen, epävarman tai erittäin hermostuneen käytöksen vuoksi. Mikäli koira on toistuvasti saanut laatupalkinnon HYL tai EVA luonteesta johtuen, sitä ei tule käyttää jalostukseen. Vuoden 2022 alussa Suomen Kääpiöpinserit ry esitti Suomen Kennelliitolle lausunnon rotukohtaisten ohjeiden päivittämisestä. Lausunnossa esitettiin rotukohtaisiksi ohjeiksi koiranäyttelyissä tarkkailtavista piirteistä varvasanomaliaa, liioiteltua arkuutta ja aggressiivisuutta. Näyttelyssä ulkomuototuomari tarkkailee löytyykö näitä piirteitä arvosteltavilta rodun edustajilta, ja raportoi löydökset erilliselle kaavakkeelle. Seurakoirarotuna kääpiöpinseri ei saa ilmentää liioiteltua arkuutta tai aggressiivisuutta.

EROT ERI MAIDEN POPULAATIOIDEN VÄLILLÄ

Tällä hetkellä yhdistyksellä ei ole käytössä materiaalia muiden maiden tulosten jakautumisesta, lukuunottamatta Ruotsissa suoritettavaa MH-kuvausta, josta löytyy yhteenveto ylempää. Kuitenkin tältä pohjalta ei vielä pysty tekemään vertailua muiden maiden populaatioihin nähden. Toki esim. tuontikoirien tulosten jakautumisen vertailu kotimaassa syntyneiden koirien välillä voisi antaa viitteitä, mutta ei varmastikaan todellista tilannekuvaa. Luonnetestiä ja MH-kuvausta suoritetaan pääasiassa vain Pohjoismaissa, joten vertailuaineistoa olisi mahdollista saada vain kyseistä maista.

4.2.5 KÄYTTÖ- JA KOEOMINAISUUDET

RODUN ALKUPERÄINEN KÄYTTÖ

Kääpiöpinserin käyttötarkoitus sekä luonnekuvaus ovat muuttuneet ajan saatossa, sillä rodun käyttötarkoitus on vaihtunut mautilojen hyötykoirasta koti- ja seurakoiraksi. Siinä missä rotu on alun perin toimittanut rottakoiran ja talonvahdin virkaa, nykyisen rotumääritelmän mukaan kääpiöpinserin "eloisuus, temperamenttikkuus, itsevarmuus ja luonteen tasaisuus tekevät siitä miellyttävän koti- ja seurakoiran". Nykyisin suurin osa kääpiöpinsereistä hankitaan seurakoiraksi, jonka kanssa voi myös harrastaa monipuolisesti.

Temperamenttisuuden, terävyyden ja mahdollisen kovuuden vuoksi kääpiöpinseriä ei voi kuitenkaan luokitella helpoimmaksi seurakoiraroduksi ja se vaatiikin sekä kunnollisen tapakasvatuksen että aktiivisuutta myös omistajaltaan. Ei olekaan ennennäkemätöntä, että kääpiöpinseri joutuu etsimään uuden kodin omistajaperheeseen sopimattomuuden tai ajanpuutteen vuoksi. Pienten koirarotujen kysyntä Suomessa on viime vuosina ollut suurta ja kääpiöpinserinkin rekisteröintimäärät ovat kasvaneet sadoilla useana vuonna. Kysynnän ja rekisteröintien lisääntyessä monesti ongelmatkin lisääntyvät, mikäli niiden syntyä ei ennaltaehkäistä ajoissa muun muassa jalostuskoiria valitsemalla ja rodusta kiinnostuneille tietoa jakamalla.

Rottajahdissa hienoinen hermostuneisuus yhdistettynä eloisaan temperamenttiin vauhdittivat kääpiöpinserin reaktionopeutta. Juuri rottakoiran nopealiikkeisyys ja temperamentti tekevät kääpiöpinseristä muun muassa ketterän agilitykoiran. Maatilan pieneltä hyötykoiralta vaadittiin rohkeutta, elinvoimaisuutta ja kestävyyttä, joten kääpiöpinseri on parhaimmillaan ollut toimintakykyinen ja taistelutahtoinen koira, jolta on löytynyt sopivasti kovuutta. Näitä monipuoliselle koti- ja harrastekoiralle sopivia luonneominaisuuksia tulisi vaalia vielä tänäkin päivänä. Rottakoiralta vaadittu riistavietti ei ole nyky-yhteiskunnassa mitenkään tarpeellinen, saati toivottu ominaisuus, joskin sen satunnaista esiintymistä rodussa ei voi pitää mitenkään huolestuttavana tai haitallisena. Sen sijaan samoilta ajoilta perua oleva saalisvietti, jota näkee joissakin tämän päivän kääpiöpinsereissä, on kätevä työkalu harrastuskoiran koulutuksessa.

KÄYTTÖOMINAISUUKSIEN SÄILYTTÄMINEN

Saksalaisilla mautiloilla toiminut koira oli usein hieman arka ja hermostunut sekä haukkuherkkä, minkä ansiosta koira hälytti mahdollisista tunkeilijoista nopeasti ja luotettavasti. Terävimmät yksilöt tarttuivat pienestä koostaan huolimatta jopa tositoimiin, kuten tuolloin kunnan vahtikoiran kuuluikin. Koti- ja seurakoiran ei useinkaan toivota olevan haukkuherkkä tai varauksellinen vieraita kohtaan. Tuhoeläinten metsästäjänä tai vahtina kääpiöpinseriä ei nykyisin käytetä, vaikkakin esimerkiksi maaseudulla asuessa näiden tehtävien osaaminen voi olla seurakoirallekin tervetullut ominaisuus.

VERTAILU RODUN KOTIMAAHAN JA MUIHIN TÄRKEISIIN MAIHIN

Yhdistyksellä ei ole tällä hetkellä saatavilla tilastoja vertailujen tekemiseksi.

KOKEET

Rotu on viime vuosina saavuttanut enenevässä määrin suosiota ja menestystä harrastuskoirana, agilityssa jopa huipulle saakka, ja rodun luonneperimässä onkin potentiaalia jalostaa entistä monipuolisempia harrastuskoiria. Koe- ja kilpailutoiminnan jalostuksellista merkitystä ei tule myöskään aliarvioida, sillä mittaavathan kokeet ja kilpailut paitsi ohjaajan työpanosta koiransa hallittavuuteen ja sitä kautta yhteiskuntakelpoisuuteen, mutta myös jossain määrin koiran koulutettavuutta, hermorakennetta, toimintakykyä, pehmeyttä ja ääniherkkyyttä. Parhaimmillaan kääpiöpinseri on älykäs, kestävä, hyvähermoinen, viettivoimainen, temperamenttinen ja toimintakykyinen, jotka kaikki ovat hyvän harrastuskoiran tunnusmerkkejä. Rotu puolustaakin asemaansa monipuolisena seurakoirana myös harrastuspuolella.

Rekisteröinti- vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Yht.
Rekisteröityjä	522	571	424	463	356	343	309	285	295	268	320	358	4514
	17	25	23	23	39	21	16	23	13	4	0	0	204
Luonnetesti	3,2 %	3,8 %	3,3 %	3,4 %	5,3 %	4,0 %	2,8 %	5,4 %	2,8 %	1,1 %	0,0 %	0,0 %	4,5 %
	6	2	5	5	7	2	2	0	0	1	0	1	31
MH-kuvaus	1,1 %	0,4 %	1,2 %	1,1 %	2,0 %	0,6 %	0,4 %	0,0 %	0,0 %	0,4 %	0,0 %	0,3 %	0,7 %
	24	28	100	87	57	42	37	20	10	8	0	0	389
Agility	4,6 %	4,9 %	23,6 %	18,8 %	16,0 %	12,2 %	12,0 %	7,0 %	3,4 %	2,9 %	0,0 %	0,0 %	8,6 %
	1	1	4	0	2	2	1	1	1	0	0	0	13
Tottelevai- suuskoe	0,2 %	0,2 %	0,9 %	0,0 %	0,6 %	0,6 %	0,3 %	0,4 %	0,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,3 %
	5	6	10	2	5	3	5	8	3	2	1	0	50
Rally-Toko	1,0 %	1,1 %	2,4 %	0,4 %	1,4 %	0,9 %	1,6 %	2,8 %	1,0 %	0,7 %	0,3 %	0,0 %	1,1 %
	1	3	3	0	0	0	2	0	1	0	0	0	10
Käyttäyty- miskoe (suoritettu)	0,2 %	0,5 %	0,7 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,4 %	0,0 %	0,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,2 %
	23	31	19	22	19	10	25	27	21	7	0	0	231
Jalostus- tarkastus	4,4 %	4,7 %	2,7 %	3,2 %	2,6 %	1,9 %	4,4 %	6,4 %	4,5 %	2,0 %	0,0 %	0,0 %	3,4 %
	174	184	157	170	132	95	113	99	106	71	73	18	1392
Näyttely	33,3 %	32,2 %	37,0 %	36,7 %	37,1 %	27,7 %	36,6 %	34,7 %	35,9 %	26,5 %	22,8 %	5,0 %	30,8 %

Taulukko 16: Koe- ja kilpailukäynnit rekisteröintivuoden mukaan 2010 - 2021, lähde Koiranet 10.1.2022.

Agilitykentillä kääpiöpinseri on nykyään jo tavallinen näky ja muutamia koiria on jo nähty rodulle uusissa koemuodoissa, kuten metsästyskoirien jäljestämiskokeessa ja pelastuskoirakokeessa. Vuonna 2019 agilitykilpailuihin osallistui kaikkiaan 153 kääpiöpinseriä, tehden yhteensä 1705 kisastarttia. Keskimäärin 8,6 % vuosina 2010 – 2021 syntyneistä kääpiöpinsereistä on kilpailut agilityssa (taulukko 15). Agilityvalion arvon on saavuttanut 30 ja hyppyvalion arvon 28 kääpiöpinseriä.

Muissa lajeissa kääpiöpinserit eivät ole olleet kovin merkittävästi edustettuna: käyttäytymiskokeen (BH-koe) on vuoden 2021 loppuun mennessä suorittanut hyväksytysti kaksikymmentäneljä (24) kääpiöpinseriä. Tottelevaisuuskokeiden aiemminkin vähäisempi suosio on vähentynyt Rally-tokon viralliseksi tulon myötä. Vuosina 2011-2021 tottelevaisuuskokeissa on käynyt yhteensä 12 eri kääpiöpinseriä. Suurelta osin tottelevaisuuskokeiden tulokset ovat alokasluokasta, mutta muutamia koiria on osallistunut myös avoimen tai voittajaluokan kokeeseen. Rally-tokon saatua virallisen kilpailulajin status 1.5.2014 myös sen suosio kasvoi. Vuosien 2014 – 2021 välisenä aikana Rally-tokossa on kilpaillut yhteensä 53 eri kääpiöpinseriä. Lisäksi koiratanssikokeisiin on osallistunut kuusi koiraa ja metsästyskoirien jäljestämiskokeeseen (MEJÄ) viisi koiraa. Muutamia kääpiöpinsereitä on mukana myös Kennelliiton organisoimassa kaverikoira-toiminnassa.

4.2.6 KÄYTTÄYTYMINEN KOTONA SEKÄ LISÄÄNTYMISKÄYTTÄYTYMINEN

Kääpiöpinsereissä esiintyy jonkin verran ongelmakäyttäytymistä, kuten eroahdistusta ja aggressiivisuutta, mutta sen yleisyydestä ei ole tarkkaa tietoa. KoiraNettiin on ilmoitettu 28 koiran kuolinsyyksi lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi, joista 7 on lopetettu salakavaluuden tai arvaamattomuuden ja 3 pelokkuuden vuoksi. Yhteensä 825 kääpiöpinseriä on ilmoitettu kuolleeksi ja näistä noin 83,5 %:lle on ilmoitettu kuolinsyy. Käytöshäiriöt ovat ilmoitetuista kuolinsyistä 3 %:n osuudellaan neljänneksi yleisin kuolinsyy (taulukko 19). Kasvattajille suunnatun luonnekyselyn mukaan joitakin koiria on jouduttu lopettamaan ongelmakäyttäytymisen, kuten heikon hermorakenteen, yliaktiivisen käytöksen, aggressiivisuuden tai lasten näykkimisen vuoksi. Nämä syyt voivat johtaa myös koiran kodinvaihtoon, joita rekisteröintimäärien kasvettua tapahtuu jonkin verran aikaisempaa enemmän. Koiran eroahdistus voi ilmetä ääntelynä, ahdistuneisuutena, voimakkaana levottomuutena, paikkojen tuhoamisena tai sisälle ulostamisena koiran yksinollessa. Eroahdistuksen yleisyyttä kääpiöpinsereillä ei tiedetä tarkasti, mutta kasvattajien arvio on, että sitä esiintyisi jossain määrin yli viidellä prosentilla koirista (liite 1, kasvattajakyselyn yhteenveto).

Kääpiöpinserin tulee suhtautua vieraisiin ihmisiin sekä koiriin itsevarmasti ja ystävällisesti. Välinpitämätön suhtautuminen vieraisiin on rodulle hyväksyttävä piirre. Aiheetonta aggressiivisuutta ja hyökkäävyyttä esiintyy joissakin yksilöissä, mikä ei ole rodulle toivottavaa käyttäytymistä. Kääpiöpinsereissä on myös vieraita koiria tai ihmisiä kohtaan dominoivia, arkoja tai epävarmoja yksilöitä. Samaa sukupuolta olevat koirat eivät välttämättä tule aina toimeen keskenään ongelmitta. Ääniherkkiä, eli voimakkaasti tai pelokkaasti koviin ääniin, kuten laukauksiin, ilotulitteisiin ja ukkoseen reagoivia kääpiöpinseriä esiintyy melko yleisesti. Suuri ääniherkkyys voi aiheuttaa koiran arkielämään ongelmia, mikäli koira lamaantuu tai stressaantuu pitkäaikaisesti kovia ääniä kuullessaan. Ääniherkälle koiralle kovat äänet voivat aiheuttaa myös levottomuutta, ahdistuneisuutta ja tarvetta piiloutua. Pehmeä ja ääniherkkä koira voi osoittaa pelkoa tai rauhattomuutta myös paikoissa ja tilanteissa, joissa se on aiemmin pelästynyt kovaa ääntä.

Terveyskyselyn mukaan kääpiöpinserien lisääntymisongelmat ovat harvinaisia. Narttujen juoksujen keskimääräinen väli on 6 - 8 kk. Astutukset ovat luonnollisia, jalostustoimikunnalle ei ole raportoitu keinosiemennyksistä. Nartut synnyttävät pääosin luonnollisesti, joitakin keisarinleikkauksia tehdään lähinnä pentujen virheasentojen takia. Tilastoa tästä ei pysty laatimaan, koska tapaukset ovat yksittäisiä. Kääpiöpinserinartut hoitavat pentunsa itsenäisesti ja niiden emäominaisuudet ovat hyvät. Rodun pentukuolleisuus on äärimmäisen pieni. Raportoiduissa tapauksissa kyseessä on esimerkiksi ruumiinavausraportin mukaan keskosena syntynyt ja elinkelvoton pentu tai synnyttäisen sydänvian omaava tai muuten kehityshäiriöinen pentu. Uroksilla on pääosin vahva libido ja ne hoitavat astumiset itsenäisesti ilman avustamista.

Koiran kokemien kiputilojen tiedetään voivan aiheuttaa muutoksia koiran käyttäytymiseen, kuten koiran muuttumista aggressiiviseksi. Kääpiöpinserin rakenne tai yleinen terveystilanne ei kuitenkaan aiheuta muita rotuja suurempaa riskiä kipuihin. Rodussa esiintyvä epilepsia voi aiheuttaa muutoksia koiran käyttäytymiseen, kuten lisätä koiran arkuutta tai pelokkuutta. Joillakin yksilöillä hormonitoiminta tai eturauhasvaivat voivat aiheuttaa yliseksuaalista käytöstä, ärtyisyyttä tai muutoksia koiran aktiivisuuteen (vilkastumista tai flegmaattisuutta). Kääpiöpinsereillä esiintyvä perinnöllinen kaihi voi näkökykyyn vaikuttaessaan tehdä koirasta aikaisempaa aremman tai epävarmemman. Vanhenemisen mahdollisesti mukanaan tuoma näön tai kuulon heikkeneminen voi myös aiheuttaa muutoksia koiran käyttäytymiseen.

4.2.7 YHTEENVETO RODUN KÄYTTÄYTYMISEN JA LUONTEEN KESKEISIMMISTÄ ONGELMAKOHDISTA

Kääpiöpinsereiden luonteet eivät vastaa kaikilta osin uusitun rotumääritelmän vaatimuksia. Monet kääpiöpinserit ilmentävät vielä tänä päivänäkin vahtikoiralta odotettua terävyyttä, varautuneisuutta tai peräti aggressiivisuutta vieraita ihmisiä kohtaan. Osa koirista osoittaa edelleenkin rottajahdissa hyödyksi ollutta hermostuneisuutta esimerkiksi vieraaseen ympäristöön joutuessaan, tai ovat temperamentiltaan jopa häiritsevän vilkkaita. Kääpiöpinsereiden jalostusta on viime vuosisadalla ohjannut lähinnä ulkomuodolliset seikat, joten luonteet eivät täysin vastaa koti- ja seurakoiran luonneihanteita. Viime vuosikymmeninä luonne on otettu enenevässä määrin huomioon jalostuksessa ja rodun kannan luonteissa onkin nähtävissä kehitystä kohti nykyisen käytön vaatimuksia. Keskimäärin kääpiöpinserit ovatkin temperamentikkaita, ystävällisiä, valppaita ja eloisia.

Luonnetestitulosten perusteella yleisimpiä ongelmia luonteissa ovat liiallinen pehmeys, hermorakenteen puutteet (hermostuneisuus) sekä pidättyväisyys luoksepäästävydessä. Kasvattajakyselyn mukaan luonteen ongelmakohdat ovat pehmeys, liiallinen kovuus, ylivilkkaus, liiallinen terävyys, arkuus sekä huonohermoisuus. Kuolinsyytilaston mukaan rodussa esiintyviä luonneongelmia ovat salakavaluus ja pelokkuus.

Koiran saamat kokemukset ja kasvatus vaikuttavat siihen millainen koira pennusta kehittyy. Kääpiöpinseri vaatii vähintään tapakasvatuksen, sosiaalistamista ja aktiviteetteja ollakseen yhteiskuntakelpoinen ja miellyttävä koti- ja seurakoira. Kääpiöpinsereiden luonteesta kertominen rodusta kiinnostuneille ja sopivan kodin valinta kullekin pennulle on tärkeää, jotta mahdollisia ongelmia pystytään ennaltaehkäisemään. Luonneominaisuuksien voimakkaan periytymisen vuoksi jalostukseen valittavien koirien tulisi vastata kääpiöpinsereiden luonteelle ja käytölle asetettua vaatimuksia.

Suomen kääpiöpinserikannan luonteiden arvioimiseksi tarvitaan lisää mitattavia luonnearvioita, kuten luonnetestejä ja MH-luonnekuvauksia, sillä nykyisin testattujen tai kuvattujen määrä on pieni ja koirat ovat osittain valikoituneet. Tavoitteena on kasvattaa luonnetestattujen, MH-kuvattujen sekä jalostustarkastettujen kääpiöpinsereiden osuutta. Yhdistys kannustaa rodun harrastajia osallistumaan testeihin, kuvauksiin ja tarkastuksiin sekä pyrkii itse järjestämään näitä tilaisuuksia. Myös koetulokset, kuten agility-, TOKO- ja BH-tulokset, antavat jonkin verran osviittaa kääpiöpinserin hermorakenteen ja koulutettavuuden tilanteesta, ja yhdistys kannustaakin rodun harrastajia erilaisten harrastusten pariin. Luonnetesteistä ja -kuvauksissa saatavia rodun luonnearvioita tulee täydentää etenkin ongelmakäyttäytymisen osalta esimerkiksi kyselytutkimuksilla.

Näyttelyissä tuomareiden toivotaan kiinnittävän huomiota kääpiöpinsereiden luonteisiin, kuvailemaan käyttäytymistä arvosteluissa ja hylkäämään koirat, jotka osoittavat aggressiivisuutta tai arkuutta. Jalostukseen käytettävien koirien luonteisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota ja yhdistys suosittelee jalostuskoirien jalostustarkastusta, luonnetestausta tai MH-kuvaamista. Aggressiivisia, erittäin arkoja tai hermostuneita yksilöitä ei saa käyttää jalostukseen.

4.3 TERVEYS JA LISÄÄNTYMINEN

Kääpiöpinserillä esiintyy tutkitusti joitain vakavia ja jalostuksellisesti huomioon otettavia sairauksia. Näiden sairauksien suhteen suositellaan, että jalostuskoirat olisivat terveitä.

4.3.1 PEVISA-OHJELMAAN SISÄLLYTETYT SAIRAUDET

Suomen Kennelliitto ry:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksyi kääpiöpinsereiden ensimmäisen PEVISA-ohjelman kokouksessaan 5/2007 (20.6.2007) ja se tuli voimaan vuoden 2008 alusta. PEVISA-ohjelman mukaan pentujen vanhemmilla tulee olla polvitutkimuslausunto sekä voimassa oleva silmätutkimuslausunto, joka ei saa olla 24kk vanhempi. Ohjelma oli voimassa 2008 – 2012.

17.3.2012 pidetyssä rotujärjestön yleiskokouksessa hyväksyttiin rodun PEVISA-ohjelma vuosille 2013 - 2017, jonka mukaan pentueen molemmilla vanhemmilla tulee olla voimassaoleva, alle 18 kk vanha silmätarkastustulos seuraavin erityisehdoin: koiran, jolla on todettu perinnöllinen katarakta, PRA, linssiluksaatio, tai PHTVL/PHPV aste 2-6, jälkeläisiä ei rekisteröidä. Lisäksi molemmilla vanhemmilla tulee olla voimassaoleva, yli 12 kk iässä annettu polvitarkastustulos seuraavin erityisehdoin: koiran, jolla on todettu patellaluksaatio aste 2-4, jälkeläisiä ei rekisteröidä.

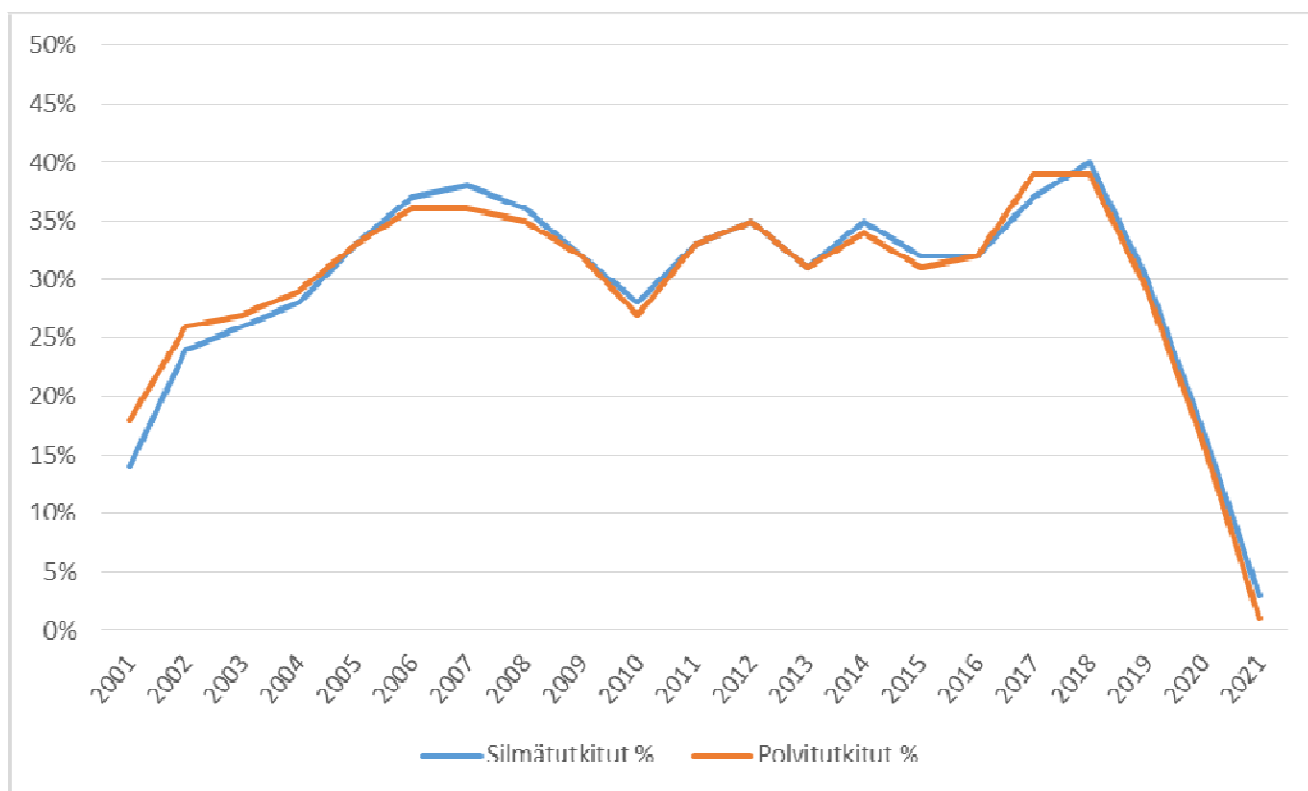
23.4.2017 pidetyssä rotujärjestön yleiskokouksessa hyväksyttiin rodun uusi PEVISA-ohjelma vuosille 2018-2022: Pentujen vanhemmista tulee astutushetkellä olla voimassa oleva silmätarkastuslausunto ja polvitutkimuslausunto. Silmätarkastuslausunto ei saa astutushetkellä olla 24 kk vanhempi. Perinnöllistä kaihia, PRA:ta, linssiluksaatiota tai PHTVL/PHPV-sairauden astetta 2-6 sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Patellaluksaation raja-arvo on aste 1.

Vuoden 2012 alusta lähtien on alle kolmen vuoden ikäiselle koiralle annettu polvilausunto voimassa vain kaksi vuotta. Virallisen polvilausunnon alaikäraja on 12 kuukautta. Alle kolmivuotiaalle koiralle tehty tutkimus tarvitsee uusia kahden vuoden jälkeen vain, mikäli tutkimustulos halutaan pitää voimassa. Vanhentunut lausunto tulee kuitenkin uusia ennen seuraavaa astutusta. Polvitutkimusta ei tarvitse uusia, mikäli koira on tutkimushetkellä täyttänyt kolme vuotta. Ohjeen mukaisesti siinä tapauksessa, että koiralla on toisistaan poikkeavia lausuntoja, jää huonompi lausunto voimaan kunnes polvista on haettu paneelilausunto.

Kennelliiton sääntöjen mukaan alle 1-vuotiaana annettu silmätarkastuslausunto on voimassa yhden vuoden. Jalostuskoiralla on astutushetkellä oltava voimassaoleva silmä- ja polvitarkastuslausunto.

Vuoteen 2009 asti yhdistys tuki jäsentensä kääpiöpinsereiden silmätarkastuksia maksamalla takautuvasti osan tutkimuksen hinnasta. Vuonna 2008 hallituksen päätöksen mukaisesti korvattiin silmätarkastuskuluja JTO:ssa mainittujen käytetyimpien urosten ja narttujen omistajille. Tällöin koirien omistajille lähetettiin pyyntö käyttää koiransa silmätarkastuksessa yhdistyksen kustannuksella. Tätä tukea maksettiin kyseisen vuoden aikana yhteensä 5 koiralle. PEVISA-ohjelman voimaan tulon jälkeen tämän tuen maksamista ei enää pidetty tarpeellisena.

Vuodesta 2014 lähtien yhdistys on korvannut takautuvasti osan yli 6-vuotiaan kääpiöpinserin silmätarkastuksesta, mikäli koiran omistaja on yhdistyksen jäsen.

Kuva 20: Silmä- ja polvitutkittujen määrä suhteessa syntyneisiin, lähde Koiranet 10.2.2022

SILMÄSAIRAUDET

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %
2011	528	175	33%	146	83%
2012	455	159	35%	134	84%
2013	433	134	31%	118	88%
2014	348	122	35%	113	93%
2015	349	110	32%	101	92%
2016	303	96	32%	82	85%
2017	294	109	37%	101	93%
2018	276	112	41%	104	93%
2019	282	85	30%	81	95%
2020	314	52	17%	50	96%
2021	354	12	3%	12	100%

Taulukko 17: silmätutkitut kääpiöpinserit syntymävuoden mukaan 2011-2021, lähde Koiranet 20.2.2022

Vuosina 2011-2021 silmätarkastuksissa on käynyt yhteensä 1172 kääpiöpinseriä ja näistä 18 %:lla on havaittu jonkinasteinen löydös. Prosenttiluku kuvaa todettujen diagnoosien määrää suhteessa tutkittujen koirien määrään, yhdellä koiralla voi olla useampia diagnooseja useammalta eri vuodelta.

PRA, ETENEVÄ VERKKOKALVON SURKASTUMA

Jalostuskoiran silmien tulee olla PRA:n osalta täysin terveet. Sairaana koiraan verkkokalvo ja näkösolut surkastuvat ja aiheuttavat lopulta täydellisen näön menetyksen. Sairauden yleisin periytymistapa on autosomaali resessiivinen eli sukupuolesta riippumaton, väistytävä periytyminen. PRA:aan sairastuneet ovat usein 1 - 4 -vuotiaita tai sitä vanhempia koiria. Progressiiviseen retinaalatrofiaan eli etenevään verkkokalvon surkastumaan ei ole mitään parannuskeinoa ja sokeutuminen on väistämätöntä.

Suomalaisissa kääpiöpinsereissä on diagnosoitu yksi varma PRA tapaus. Sairaus todettiin 6 -vuotiaalla jalostusuroksella (Zalzoons Extempore, 14 pentuetta, 44 pentua) vuonna 1994. Koira ei diagnosoitihetkellä ollut tunnistusmerkitty ja siksi lausunto on epävirallinen. Sairauden etenemistä ei enää PRA diagnoosin jälkeen seurattu uusintatutkimuksin. Lausunnon mukaan verkkokalvolla näkyy huomattava degeneraatio eli rappeutuminen. Koiran iästä johtuen sillä oli tuolloin jo runsaasti jälkeläisiä ja tämän takia on mahdollista, että sairauden kantajia on nykyisissä sukulinjoissa. Esimerkiksi alla lueteltujen PRA-epäiltyjen koirien taustalta kyseinen diagnosoitu uros löytyy.

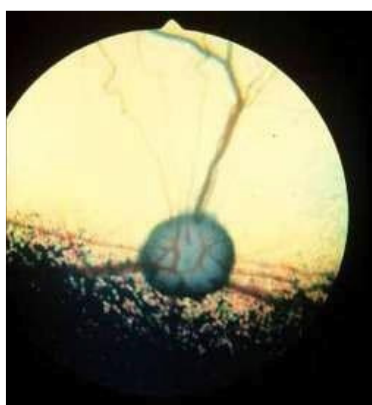
31.12.2016 mennessä todetut 4 PRA-epäilyä ovat seuraavilla koirilla:

A'dreams Black Layla

A'dreams Black Status

Fürstenborgh Demon

Kuohun Geronimo

Normal canine retina.

Progressive retinal atrophy (PRA).
Note the tapetal hyperreflectivity,
vascular attenuation, and optic
nerve atrophy.

Kuva 23: Harmaakaihi

Kuva 21: Normaali verkkokalvo

Kuva 22: PRA

HARMAAKAIHI ELI KATARAKTA

Harmaakaihilla tarkoitetaan linssin samentumaa, jota valo ei läpäise. Harmaakaihin aiheuttajia on useita, kuten korkea ikä, myrkytys, lääkitys, aineenvaihduntasairaus, muu sairaus tai vamma. Näitä kutsutaan toissijaisiksi eli jonkin muun syyn aiheuttamiksi kaiheiksi. Esimerkkinä hankitusta kataraktasta voidaan mainita sokeritautiin liittyvä, hyvin nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittynyt katarakta. Muita esimerkkejä hankitusta kaihista ovat esimerkiksi vanhuuden kaihi ja PRA:han liittyvä toissijainen kaihi.

Harmaakaihi voi olla myös perinnöllinen (ent. hereditaarinen katarakta, HC). Perinnöllinen harmaakaihi on PEVISA-ohjelmiin sisällytetty vastustettava silmänsairaus. Tunnettujen muotojen periytymismekanismi on yleensä autosomaalinen resessiivinen, mutta useimpien muotojen periytymismallia ei tiedetä. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnyttäviä.

Samentuma voi ilmetä vain toisessa tai molemmissa linseissä. Samentuma saattaa laajentua tai pysyä ennallaan koko koiran eliniän. Se voi edetä hyvin hitaasti, jolloin se ei vaikuta koiran näkökykyyn koko koiran elinaikana. On hyvä huomioida, että noin 4-vuotiaana linssi alkaa normaaleista ikääntymisestä johtuvista syistä muuttua sameaksi. Tämä johtuu linssin kovettumisesta jota kutsutaan seniiliksi skleroosiksi tai nukleaariseksi skleroosiksi. Valo läpäisee kuitenkin kovettuneen linssin normaalisti. Tämä ilmiö on tavallinen, eikä se ole kaihia.

Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Perinnöllinen kaihi voidaan todeta perinnöllisten silmäsairauksien varalta tehtävässä silmätutkimuksessa. Erityisen tärkeää kaihin toteamisessa on viralliseen silmätutkimukseen kuuluva biomikroskooppitutkimus. Kaihi voidaan poistaa leikkauksella fakoemulsifikaatiomenetelmällä. Paras leikkaustulos saadaan, kun leikkaus tehdään ennen kuin kaihimuutos on täydellinen. Hoidon edellytyksenä on se, että silmänpohja on terve. Perinnöllinen katarakta voi esiintyä yhdessä PRA:n kanssa, yleensä PRA:han liittyy kuitenkin ns. toissijainen kaihi.

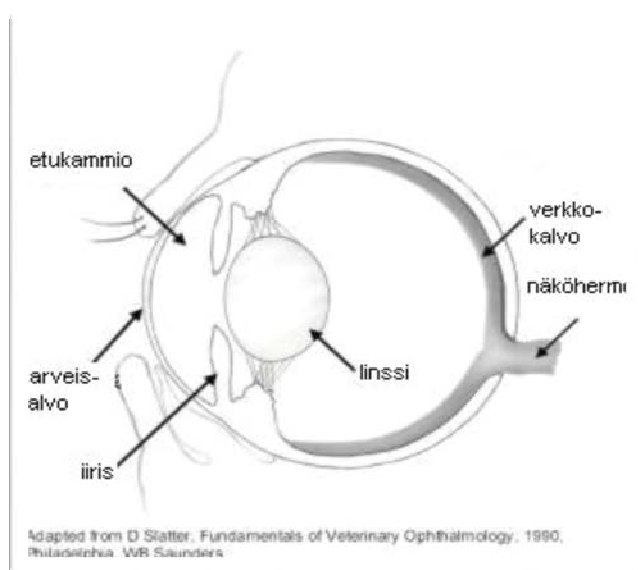
Jalostuskoiran silmien tulee olla perinnöllisen harmaakaihin osalta täysin terveet. Yhdistelmiä, joista kataraktasairaita on syntynyt, ei tulisi uusia ja näiden parittamista lähisukulaisten kanssa tulisi välttää. Kataraktaan sairastuneiden koirien pentuesisarusten jalostuskäytössä tulee huomioida niiden suuri todennäköisyys olla kantajia.

Syntymä- vuosi	Tutkittujen määrä	Kortikaalinen Katarakta todettu	Kortikaalinen Katarakta epäily	Posterior Polaarinen Katarakta todettu
2011	175	8	1	2
2012	159	2	-	3
2013	143	4	2	-
2014	122	3	-	2
2015	110	3	-	2
2016	96	4	1	2
2017	109	4	-	-
2018	112	-	-	1
2019	85	1	-	-
2020	52	-	-	-
2021	12	-	-	-

Taulukko 18: Todetut kataraktat, syntymävuodet 2010-2021, lähde Koiranet 9.2.2022

Geenitestiä kääpiöpinserin perinnöllisen kataraktan tunnistamiseen ei ole vielä ole. Hannes Lohen työryhmä työskentelee asian eteen parhaillaan. Hannes Lohen Helsingin Yliopiston geenitutkimus käynnistyi vuonna 2006 koskien kääpiöpinsereiden perinnöllistä kataraktaa ja epilepsiaa.

Kääpiöpinsereillä yleisimmät kataraktamuodot ovat kortikaalinen ja posterior polaarinen katarakta. Kataraktadiagnoosien määrä syntymävuosittain on esitetty taulukossa 18. Vuosina 2011-2021 syntyneistä koirista 29:lla on todettu kortikaalinen katarakta ja 4:llä on kortikaalinen katarakta, epäilyttävä. Kortikaalisen kataraktan keskimääräinen toteamisikä on kääpiöpinserillä noin 5 vuotta ja posterior polaarisen kataraktan toteamisikä hieman vajaa 4 vuotta. Posterior polaarinen katarakta on todettu 13:lla vuosien 2011-2021 välisenä aikana syntyneistä kääpiöpinsereistä.

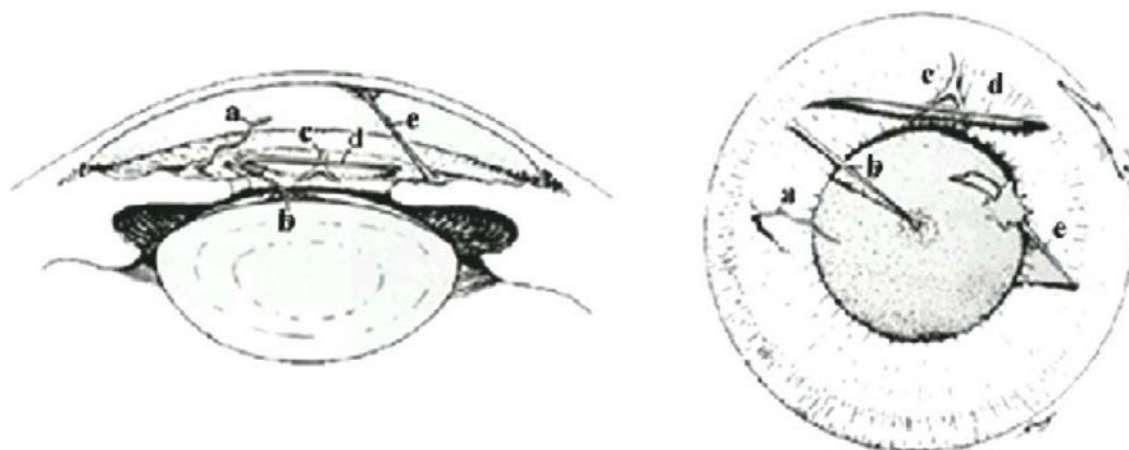
Kuva 24: kaaviokuva silmästä

MUUT RODULLA ESIINTYVÄT SILMÄSAIRAUDET

PHTVL/PHPV

PHTVL/PHPV (persistent hyperplastic tunica vasculosa lentis/persistent hyperplastic primary vitreous) tarkoittaa sitä kun silmään syntyy tuntemattomasta syystä sikiökauden alussa liikakasvuisia verisuonikalvostorakenteita, jotka eivät häviä normaalisti syntymään mennessä. Silmään jää näiden verisuoniverkoston jäänteitä eriävässä määrin. Lievimmillään jäänteet ovat pieniä ruskeita pisteitä linssin takapinnalla ja vakavimmillaan toimivia verisuonia sekä epämuodostumia. Sairauden periytymisestä ei ole varmaa tietoa, mutta sukulaisrodulla dobermannilla sen on epäilty olevan dominoivasti eli määräävästi periytyvä.

Jalostuskoiran silmien tulee olla PHTVL/PHPV -sairauden osalta enintään astetta 1 ja tällöin parituskumppanin tulee olla terve. PHTVL/PHPV sairauden vakavuusasteita on 6. 1. asteessa linssin takapintaa täplittävät ruskeat pisteet. 1. asteen PHTVL/PHPV ei pahene iän myötä, eikä sen tiedetä aiheuttavan toissijaisena syntyviä silmänsairauksia. Se ei rajoita jalostuskäyttöä, mutta kuten aiemmin mainittiin, on suositeltavaa että PHTVL1 sairaan pariaksi valittaisiin terve yksilö. Suomalaisilla kääpiöpinsereillä on verrattain runsaasti eriasteisia sikiökautisten verisuonten jäänteitä silmissä. Vuosina 2011-2021 syntyneissä silmätutkituissa on 14.02.2022 mennessä löytynyt 11 eri kääpiöpinseriä joilla todettu PHTVL aste 1 sekä yhteensä 6 tapausta joilla todettu aste 2-6.

Kuva 25: PPM

- a) 1 irrallinen ppm säie etukammiossa, ei merkitystä
- b) ppm säie iiriksestä linssiin, voi aiheuttaa kaihimuutoksia
- c) ppm y-säie iiris-iiris, ei merkitystä
- d) yksittäinen iiris-iiris säie, ei merkitystä
- e) säie iiriksestä sarveiskalvoon, sarveiskalvon paikallisia samentumia

Aiemmin varsin runsaasti on todettu PPM:ää (persistent pupillary membranes). Vuosien 1996 – 2016 aikana tutkituista jopa 154 todettua ja 73 diagnoosi, avoin –lausuntoa. Todetuista PPM- tapauksista 88 % on iris-iris PPM ja vakavampia (iris-linssi PPM, iris-kornea PPM) 3,90 %. Vuosien 2011-2021 aikana tutkituista on löytynyt enää 11 PPM:ää, joista 99 % on iris-iris PPM ja vakavampia (iris-linssi PPM) 1%.

PPM synnynnäisiä sikiöaikaisten verisuonten ja kalvojen jäänteitä iiriksessä eli värikalvossa. Tavallisimmin jäänteet ovat harmittomia lankamaisia rihmoja värikalvon pinnalla (iris-iris PPM). Osaa iris-iris PPM -rihmoista voi olla vaikea havaita mustuaisen eli pupillin laajentamisen jälkeen, koska ne ”piiloutuvat” värikalvon poimuihin. Vakavissa tapauksissa (iris-linssi PPM, iris-kornea PPM) jäänteet kiinnittyvät linssin etupinnalle ja/tai sarveiskalvon sisäpinnalle, jolloin ne voivat vaikuttaa pupillin toimintaan ja näkökykyyn. Lieviä tapauksia (iris-iris PPM) voi käyttää jalostukseen. Vakavia tapauksia (linssin etupinnan / sarveiskalvon sisäpinnan muutoksia) ei pidä käyttää jalostukseen.

VERKKOKALVON KEHITYSHÄIRIÖ (RD)

Verkkokalvon kehityshäiriö (retinal dysplasia, RD) jaetaan kolmeen muotoon. Lievimessä, multifokaalissa RD:ssä (mRD) muutokset ovat pieniä, yksittäisiä tai lukuisia poimuja verkkokalvolla. Muutokset pysyvät yleensä ennallaan ja niiden merkitys koiralle on hyvin vähäinen. mRD -koiria voi käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa. Geograafisessa RD:ssä (gRD) muutos on laajempi ja yleensä melko keskellä silmänpohjaa, jolloin sillä voi olla vaikutusta näkökykyyn. Muutokseen liittyy myös paikallista verkkokalvon ohentumista ja joskus myös irtauma. gRD -koiria ei pidä käyttää jalostukseen.

Vakavin muoto (ns. totaali RD, tRD) on onneksi harvinaisin. Siinä verkkokalvon kehitys on jäänyt merkittävästi kesken eikä se ole kiinnittynyt normaaliin paikkaansa. Silmä on sokea ja siinä on usein muitakin kehityshäiriöitä. tRD -koiria ei pidä käyttää jalostukseen.

Verkkokalvon kehityshäiriötä on todettu neljällä kääpiöpinserillä; yksi geograafinen (gRD) ja kolme multifokaalia (mRD). Jalostuskoiran silmien tulee olla gRD osalta terveet ja mikäli koiralla on todettu mRD, tulee parituskumppanin olla RD:n osalta terve.

YLIMÄÄRÄISIÄ RIPSISIÄ

Ylimääräisiä ripsiä on todettu vuosina 2011-2021 syntyneistä 15 koiralla (distichiasis, trichiasis, ektooppinen cilia, caruncular trichiasis tai määrittelemättömät ylimääräiset ripset/karvat). Mikäli jalostuskoiralla on todettu ylimääräiset ripset tai karvat, tulisi parituskumppanin olla tältä osin terve.

LASIAISEN RAPPEUMA

Lasiasen rappeumaa (vitreous degeneraatio) on viime vuosina todettu melko usein kääpiöpinsereillä. 2011-2021 syntyneistä silmien osalta tutkituista on löydetty 23 todettua lasiasen rappeuma - tapausta ja 1 epäilyttävä.

Lasiainen on normaalisti geelimäinen rakenne, jossa iän myötä hiljalleen tapahtuu vettymistä ja tiivistymien muodostumista. Sairautena rappeumaa pidetään silloin kun se tapahtuu epänormaalin nuorena ja nopeasti. Lasiasivuoto tarkoittaa rappeutuneen lasiasen vuotoa etukammioon.

Pitkälle edenneeseen rappeumaan voi liittyä mm. verkkokalvon irtoamisriski. Raja normaalin ja sairaalloisen rappeuman välillä on jossain määrin häilyvä eikä sairauden periytymismallia ole voitu vahvistaa. Joillakin roduilla lasiasivuotoa pidetään linssiluksaation esiasteena. Sairaita yksilöitä voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen (kumppani mielellään terve).

LINSSILUKSAATIO

Linssiluksaatio (primääri) on perinnöllinen silmänsairaus joillakin roduilla (pääasiassa pienet terrierirodut). Se tarkoittaa linssin siirtymistä normaalilta paikaltaan joko etukammioon sarveiskalvon taakse tai takakammioon lasiasiseen. Linssiluksaatio aiheuttaa silmään voimakasta kipua, värikalvon tulehdusta ja usein myös silmän sisäisen paineen nousua (glaukooma). Linssiluksaation hoito on leikkaushoito. Linssiluksaation epäillään periytyvän autosomaalisesti resessiivisesti. Sairasta koiraa, sen vanhempia ja jälkeläisiä, ei pääsääntöisesti pidä käyttää jalostukseen. Kääpiöpinsereillä ei ole todettu linssiluksaatioita virallisissa silmätarkastuksissa, mutta kolme epäilyä on vuosien 1997 – 2016 aikana.

GLAUKOOMA

Glaukoomaa eli silmänpainetautiä sairastavalla koiralla silmän sisäinen paine nousee vaarallisen korkeaksi. Tämä vaurioittaa silmän eri osia, erityisesti näköhermon päätä ja verkkokalvoa. Glaukooma johtuu silmän kammionesteet tuoton ja ulosvirtauksen epätasapainosta. Glaukooma on akuutti sairaus, joka johtaa hoitamattomana silmän sokeutumiseen. Tehokasta pitkäaikaishoitoa ei tautiin ole, eivätkä monet koirat vastaa edes lyhytaikaiseen hoitoon. Hoidon tavoitteena on alentaa silmänpainetta ja lievittää kipua. Parhaimmillaankin glaukoomahoito on kuitenkin vain silmän sokeutumiseen hidastamista.

Glaukooma voi olla joko primaari tai sekundaari sairaus. Primaari glaukooma on perinnöllinen, ja se johtuu silmän synnyntäisestä rakennevirheestä. Sekundaari glaukooma puolestaan on seurausta esimerkiksi traumasta, joka estää kammionesteen ulosvirtauksen. Sekundaari glaukooma ei ole perinnöllinen sairaus.

MUITA TODETTUJA SILMÄSAIRAUKSIA

Kolmella koiralla on todettu näköhermon vajaakehitys (mikropapilla). Sarveiskalvon dystrofia on todettu kahdella kääpiöpinserillä. Näköhermon coloboma on todettu yhdellä kääpiöpinserillä. Pienisilmäisyys todettu kahdella koiralla. Puutteellinen kyynelkanavan aukko todettu kolmella koiralla ja yhdellä koiralla kuivasilmäisyys. Sarveiskalvon dystrofia on todettu kolmella kääpiöpinserillä, joista yhdellä se on epiteliaalinen.

POLVISAIRAUDET

PATELLALUKSAATIO, POLVILUMPION SIJOILTAANMENO

Polvinivelen rakenteelliset heikkoudet altistavat patellaluksaatiolle eli polvilumpion sijoiltaan menolle. Jalka-asento on virheellinen ja polvilumpion telaurat ovat liian matalat. Patellaluksaatiota esiintyy suhteellisen runsaasti kääpiöroduilla ja sellaisilla suuremmilla roduilla, joilla on suora takajalka. Periytyvyyden mekanismi ei ole tiedossa. Pienikokoisilla roduilla polvilumpio luksoituu yleensä sisäänpäin (mediaalisesti).

Patellaluksaatio on synnynnäinen ja jaetaan vian vakavuuden perusteella neljään eri asteeseen. Eläinlääkäri tutkii polvet tunnustelemalla. I - asteen luksaatiot ovat tavallisesti oireettomia eivätkä kaipaavat hoitoa. II- ja III - asteen luksaatioissa koiralla havaitaan selviä liikkumisvaikeuksia. Ravatessaan koira koukistaa hetkittäin raajaansa sen sijaan että tukeutuisi sillä maahan (polvilumpio on luiskahtanut pois paikoiltaan), ja jatkaa sitten normaalia ravia (polvilumpio on palautunut paikoilleen). IV - asteen luksaatioissa polvilumpio on pysyvästi pois paikoiltaan. Usein oireet huomataan tapaturman jälkeen, vaikka kyseessä on synnynnäinen vika.

Lievien patellaluksaation muotojen hoidoksi riittää yleensä lepo ja kipulääkitys. Vaikeat patellaluksaatiot on hoidettava kirurgisesti. Vaikeimman asteen luksaatioissa hoito voi vaatia useita leikkauksia ja ennuste voi olla huono.

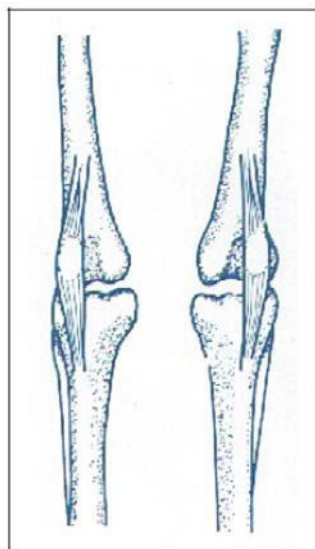
Jalostuskoiran tulee olla patellaluksaation osalta enintään astetta 1, jolloin yhdistelmää valittaessa tulee parituskumppanin olla astetta 0.

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	4	Yhteensä
2001	311	54	0	1	0	0	55
2002	312	76	1	2	1	0	80
2003	411	109	2	1	0	1	113
2004	463	129	4	0	0	0	133
2005	539	166	8	2	2	1	179
2006	657	217	10	4	2	0	233
2007	699	235	10	3	0	1	249
2008	681	222	14	2	0	0	238
2009	734	228	7	2	0	0	237
2010	546	139	7	3	0	0	149
2011	528	160	10	1	2	0	171
2012	455	146	8	4	1	0	155
2013	433	122	8	3	0	0	133
2014	348	115	1	1	0	0	117
2015	349	106	1	1	1	0	109
2016	303	93	0	3	0	0	96
2017	294	109	3	3	0	0	115
2018	276	98	5	4	0	0	107
2019	282	79	1	2	0	0	82
2020	314	51	0	0	0	0	51
2021	354	2	0	0	0	0	2

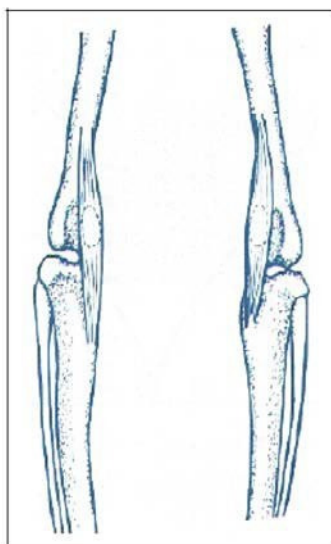
Taulukko 19: Polvitutkimustulokset syntymävuoden mukaan, lähde Koiranet 4.4.2022

Patellaluksaatioon liittyvät läheisesti takaraajojen rakennevirheet, kuten länkisäärisyys ja raajojen sisään tai uloskiertyminen sekä liian suorat polvikulmaukset. Jalostuksessa tuleekin huomioida normaali raajarakenne, kuten normaali polvikulmaus sekä raajojen yhdensuuntaisuus.

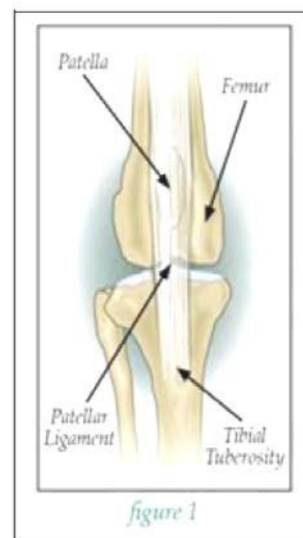
Kääpiöpinserillä patellaluksaatio on harvinainen sairaus, sillä 94 % polvitutkituista kääpiöpinsereistä on terveitä (Taulukko 17 ja 18). Tämä lienee pitkään jatkuneiden ja lähes kaikki jalostuskoirat käsittävien polvitarkastusten ansiota. Sairaat on saatu tehokkaasti kitkettyä pois jalostuskäytöstä.

Kuva 26: Lateraalinen luksaatio

Kuva 27: Mediaalinen patellaluksaatio

Kuva 28: Normaali patella

Vuosi	Tutkittu	0	1	2	3	4
2001	18%	98%	0%	2%	0%	0%
2002	26%	95%	1%	2%	1%	0%
2003	27%	96%	2%	1%	0%	1%
2004	29%	97%	3%	0%	0%	0%
2005	33%	93%	4%	1%	1%	1%
2006	36%	93%	4%	2%	1%	0%
2007	36%	94%	4%	1%	0%	0%
2008	35%	93%	6%	1%	0%	0%
2009	32%	96%	3%	1%	0%	0%
2010	27%	93%	4%	3%	0%	0%
2011	33%	92%	6%	1%	1%	0%
2012	35%	92%	5%	3%	1%	0%
2013	31%	92%	6%	2%	0%	0%
2014	34%	98%	1%	1%	0%	0%
2015	31%	97%	1%	1%	1%	0%
2016	32%	97%	0%	3%	0%	0%
2017	39%	95%	3%	3%	0%	0%
2018	39%	92%	5%	4%	0%	0%
2019	29%	96%	1%	2%	0%	0%
2020	16%	100%	0%	0%	0%	0%
2021	1%	100%	0%	0%	0%	0%

Taulukko 20: Polvitutkimustulokset syntymävuoden mukaan, lähde Koiranet 4.4.2022

4.3.2 MUUT RODULLA TODETUT MERKITTÄVÄT SAIRAUDET

EPILEPSIA

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus. Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esimerkiksi koiran raaja tai raajat kouristelevat. Paikallisalkuinen kohtaus voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Kohtauksen luonne riippuu purkauksen lähtöpaikasta aivoissa ja sen leviämisestä.

Epilepsiaa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen. Samoin on vältettävä sellaisten riskilinjojen yhdistämistä, joiden tiedetään tuottaneen epileptikkojälkeläisiä, niin kauan kun rodulle ei ole olemassa geenitestiä, jonka avulla sairauden kantajuus voidaan todeta. Ensimmäinen epilepsiakohtaus tulee useimmiten nuorena noin 1–5 vuoden iässä, mutta perinnöllinen epilepsia voi alkaa missä iässä hyvänsä. Samantyyppisiä kohtauksia voivat aiheuttaa myös muut sairaudet kuin epilepsia. Epilepsiadiagnoosi pohjautuu muiden sairauksien poissulkemiseen. Siksi koirasta otetaan virtsa- ja verinäytteitä ja tehdään neurologinen tutkimus. Jollei muuta selittävää syytä löydy, koira sairastaa epilepsiaa. Epilepsiaa ei voida parantaa, vaan koira tarvitsee lääkitystä koko loppuelämänsä ajan. Lääkityksen aloituspäätökseen vaikuttaa kohtauksien esiintymistiheys ja vakavuus. Lääkityksen avulla epilepsiakohtausten esiintymistä voidaan harventaa, kohtauksia lieventää ja niiden kestoa lyhentää. Joskus kohtaukset saadaan lääkityksellä kokonaan loppumaan.

Epilepsiaa sairastavaa koiraa ei tule käyttää jalostukseen ja yhdistelmiä, joista epilepsiaa sairastavia koiria on syntynyt, ei tule uusia ja näiden parittamista lähisukulaisten kanssa tulisi välttää. Jalostustoimikunta on kerännyt ja ylläpitänyt listaa epilepsiaan sairastuneista kääpiöpinsereistä jo useamman vuoden ajan.

ATOPIA

Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, jonka synnylle on perimän lisäksi olemassa useita altistavia tekijöitä, kuten koiran elinympäristö ja olosuhteet. Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmavaivat, ripuli). Atooppista tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Atopia on tyypillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus ja oireet alkavat suurimmalla osalla atoopikoista 6 kk – 3 vuoden iässä. Allerginen nuha, astma ja silmän sidekalvontulehdus ovat koiralla harvinaisia. Koira reagoi ihollaan ja atopia onkin koiran yleisin ihosairaus. Atopiaan liittyvien toistuvien ihon bakteeri- ja hiivatulehdusten esiintymisestä on päätelty, että atoopikkokoirilla olisi puutteellisesti toimiva soluvälitteinen immuunivaste. Atopialle tyypillistä on, että oireet helpottuvat ja pahenevat kausittaisesti ainakin sairauden alkuvaiheessa. Jos oireet ovat heti alkuun jatkuvia, voidaan hyvällä syyllä epäillä ruoka-aineallergiaa aiheuttajaksi.

Atooppinen iho kutisee, minkä seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntoinen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksunee jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä tummuu. Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympärys), korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia, esim. ärtyisyyttä. Toistuvat korvatulehdukset ovat eräs tavallisimmista atoopikon iho-oireista.

Koiran kutinan syy on selvitettävä huolellisesti. Jos muuta selittävää syytä ei löydy ja koiralla on atopidiagnoosin tekemiseen oikeuttavat oireet, koiralle tehdään joko ihotesti tai allergiavasta-aineita etsitään verestä. Koiran atopian hoitoon käytetään monia eri hoitomuotoja. Kaikkein tärkein on allergeenialtistuksen vähentäminen esim. toistuvien pesujen ja ympäristön saneerauksen avulla. Jollei näiden toimenpiteiden ja sekundaaristen bakteeri – ja hiivatulehdusten hallinnalla päästä riittävään lopputulokseen, voidaan allergeetestin tulosten perusteella aloittaa siedätyshoito ja/tai lääkehoito.

LEGG-PERTHESIN TAUTI

Legg-Perthesin taudissa reisiluun pää joutuu kuolioon. Tämä johtuu häiriöstä reisiluun pään verenkierrossa, mutta syy taudille on tuntematon. Tautia esiintyy etenkin terrieri- ja kääpiökoiraroduilla ja se on perinnöllinen. Legg-Perthesin taudin oireet alkavat 4 – 11 kuukauden iässä. Koira ontuu takajalkaa, ja ontuminen pahenee vähitellen. Tauti ja oireet voivat olla toispuoleisia tai esiintyä molemmissa takaraajoissa. Legg-Perthesin tauti diagnosoidaan röntgenkuvauksen avulla. Tauti hoidetaan kirurgisesti leikkaamalla, ja oikean kuntoutuksen avulla koiran paranemisennuste on yleensä erinomainen. Hoitamattomana tauti kehittyy nivelrikoksi. Legg-Perthesin tautiin sairastunutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

VARVASANOMALIA

Kääpiöpinsereillä on viime vuosina tavattu muutamissa yksilöissä varvasanomaliaa (high toe), jossa yleensä eturaajan tai -raajojen uloimmat varpaat eivät kasva normaalisti vaan surkastuvat nuorella iällä. Viallinen varvas jää muita lyhyemmäksi ja usein siitä puuttuu yksi nivelväli, on selvästi huomattavissa tassun pohjassa lyhyempänä anturana.

Pikkupennuilla anomalia ei usein ole vielä nähtävissä vaan puhkeaa kasvun myötä, usein nähtävissä 3 - 6 kk iässä kun varvas jää selvästi lyhyemmäksi. Anomaliaa voi esiintyä myös takaraajoissa ja muissa kuin uloimmissa varpaissa. Uskotaan, että anomalia voi vakavuusasteeltaan riippuen altistaa nivelrikolle ja vaikeuttaa koiran liikkumista. Varvasanomalia on todennäköisesti perinnöllinen, mutta periytymistapa ei ole tiedossa. Varvasanomaliaa sairastavaa koiraa ei suositella käytettävän jalostukseen ja myös varvasanomalia jälkeläisiä jättäneiden jalostuskoirien uudelleen käyttöä tulee vakavasti harkita.

Kuva 29: varvasanomalia

Kuva 30: varvasanomalia

TERVEYSKYSELY

Suomen Kääpiöpinserit ry on laatinut muiden sairauksien ja vikojen selvittämiseksi terveystarkastuksen, joka löytyy yhdistyksen kotisivuilta. Aiemmin on teetetty kysely, joista tulokset käytettävissä vuoteen 2007 mennessä.

31.12.2021 mennessä jalostustoimikunta on saanut yhteensä 397 vastausta, joiden perusteella voidaan todeta yleisimmät kääpiöpinserillä esiintyvät sairaudet ja viat:

- premolaaripuutokset 19 %
- epilepsia 14 %
- koukku- tai mutkahäntä 9 %
- herkkävatsaisuus 4 %
- purentavirheet 8 %
- muut silmäsairaudet tai viat 7 %
- ruoka-aine allergiat 5 %
- kulmahampaiden asentovirheet 5 %
- rokotusreaktiot 4 %
- vuotavat tai usein tulehtuvat silmät 3 %
- muut allergiat 3 %
- varvasanomalia 2 %

Yksittäisiä vastauksia saatiin seuraavista vakavista sairauksista:

- Legg-Perthesin tauti (reisiluun pään kuolio)
- syövät
- sydänsairaudet
- munuaissairaudet
- maksasairaudet
- kilpirauhasen vajaatoiminta
- vesitystauti (diabetes insipidus)
- virtsatie-sairaudet
- sydänsairaudet

Premolaaripuutosten tiedetään olleen hyvin tavallinen ja yleinen ongelma kautta aikojen. Jalostusvalinnoissa tulee kiinnittää huomiota hammaspuutoksiin.

Herkkävatsaisuus on kääpiöpinserillä ilmeisen yleistä, lähinnä tällä tarkoitetaan kuitenkin sitä, että koira reagoi voimakkaasti ruokinnan muutoksiin. Asiaan tulee kiinnittää huomiota, varsinkin mikäli tämän huomataan yleistyvän.

Kulmahampaiden asentovirheet olivat eri syistä johtuvia, yleisimmin maitohampaiden liian myöhäisen poistamisen seurausta. Maitohampaan irtoamattomuuden uskotaan johtuvan hampaan virhesijainnista, niin ettei se ole auttamassa maitohampaan juuren sulamista. Tätä pidetään perinnöllisenä vikana. Vakavat purentavirheet ovat rodussamme harvinaisia. Niiden yleistymistä on syytä kuitenkin tarkkailla.

Allergioiden ja muiden immuunijärjestelmän ongelmien yleisyydestä ei aiemmin ole tehty kartoituksia, joten kyselyn perusteella ei voida sanoa, ovatko ne yleistyneet tai vähentyneet rodussamme.

Muiksi silmäsairauksiksi luettiin mm. ei-perinnöllinen vanhuuden kaihi yli 10-vuotiailla koirilla, keratoconjunctivitis sicca, ylimääräiset ripset, tuntemattomasta syystä heikentynyt näkö, silmäamputaatiot muiden silmäsairauksien vuoksi (silmänpainetauti) ja kasvaimet. Tämä ryhmä käsitti siis joukon erilaisia yksittäisillä koirilla esiintyviä harvinaisia sairauksia.

Pinsereillä yleiset rokotusreaktiot eivät ainakaan kyselyn mukaan näytä olevan kovinkaan yleisiä rodussamme läheisestä sukulaissuhteesta huolimatta. Rokotusten yhteydessä kääpiöpinsereillä esiintyy kaikille roduille yhteisiä oireita: pientä väsymystä ja lämmönnousua rokotuksen jälkeen ja rokotuskohtien turvotusta.

Kääpiöpinsereillä rotumääritelmän vastaisten pyöreiden silmien yleistymisen aiheuttaa yhä useammilla koirilla silmien vuotamista. Pyöreät silmät ovat omiaan keräämään pölyä ja likaa silmäluomien alle, jolloin lymfakudos luomissa turpoaa ja seuraa kyynelnesteen vuotamista. Vakavia sairauksia kyselyssä tuli esiin muutamilla yksilöillä.

Yhteenveto rodulla muissa maissa tai kirjallisuudessa kuvatuista sairauksista

Muissa maissa rodulta tutkitaan seuraavia sairauksia:

- Legg-Perthesin tauti (reisiluunpään kuolio)
- patellaluksaatio (polvilumpion sijoiltaan meno)
- PRA (etenevä verkkokalvon surkastuma)
- Perinnöllinen harmaakaihi
- PHTVL (sikiökautisia verisuonijäänteitä linssin takaosassa)
- Muut silmäsairaudet kuten ¹⁾entropium, ²⁾ektropium, ³⁾RD, ⁴⁾LL, ⁵⁾distichiasis ja
- ⁶⁾trichiasis
- Lonkka- ja kyynärniveldysplasia ("lonkkavika" ja kyynärnivelen rappeutuminen)
- Von Willebrandtin tauti (verenvuototauti)
 - ¹⁾ silmäluomen sisäänpäin kiertyminen
 - ²⁾ silmäluomen ulospäin kiertyminen
 - ³⁾ Retinaalidysplasia eli verkkokalvon surkastuma
 - ⁴⁾ Linssiluksaatio eli linssin sijoiltaan meno
 - ⁵⁾ ylimääräisiä ripsiä
 - ⁶⁾ normaalit ripset kääntyneet silmää vasten

Ruotsissa ja Norjassa on kiinnitetty huomiota kääpiöpinsereiden demodikoosiin:

Sikaripunkki eli demodex on nimensä mukaisesti sikarin muotoinen loinen, joka elää kaivautuneena koiran ihoon. Sikaripunkit ovat yleisiä ja kuuluvat todennäköisesti jokaisen koiran sisäsyntyiseen loisvalikoimaan. Sikaripunkkien havaitseminen paljain silmin on mahdotonta ja eläinlääkäri löytää loiset koirasta mikroskoopilla tutkittavan ihon raapenäytteen avulla. Sikaripunkit kulkevat perintönä emolta pennuille. Siirtyminen tapahtuu pentujen ensimmäisten elinpäivien aikana. Myöhemmin koira ei voi enää saada sikaripunkkeja toisilta koirilta. Normaalisti koiran immuunivaste pitää punkkiarmeijan kurissa, mutta joillakin yksilöillä sikaripunkit voivat aiheuttaa ikäviäkin ja laajalle levinneitä iho-oireita. Tällöin yksilön immuunivaste on todennäköisesti sillä tavoin puutteellinen, ettei se pysty hillitsemään punkkien lisääntymistä. Yleistyneeseen demodikoosiin sairastunutta koira ei saa käyttää jalostukseen! Ihmisestä sikaripunkit eivät välitä. Hoitona käytetään eläinlääkäriltä reseptillä saatavia ulkoloislääkkeitä ja tarvittava hoitoaika on usein pitkä.

4.3.3 YLEISIMMÄT KUOLINSYYT

KUOLINSYYP	KESKIM. ELINIKÄ	YHTEENSÄ
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	10 v 0 kk	136
Tapaturma tai liikennevahinko	5 v 0 kk	88
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	13 v 1kk	199
Kasvainsairaudet, syöpä	10 v 10 kk	101
Muu sairaus, jota ei ole listalla	7 v 10 kk	52
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	9 v 6 kk	22
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	5 v 2 kk	28
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	8 v 2 kk	32
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	8 v 3 kk	48
Sydänsairaus	9 v 0 kk	21
Hermostollinen sairaus	6 v 6 kk	13
Kadonnut	2 v 6 kk	3
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	10 v 3 kk	23
Silmäsairaus	9 v 6 kk	10
Luusto- ja nivelsairaus	8 v 9 kk	10
Selkäsairaus	9 v 7 kk	20
Sisäeritysrauhasten sairaus	8 v 7 kk	6
Immunologinen sairaus	8 v 7 kk	3
Hengitystiesairaus	14 v 4 kk	3
Iho- ja korvasairaudet	6 v 11 kk	1
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	1 v 9 kk	3
Petovahinko	6 v 8 kk	2
Yhteensä	8v 3kk	825

Taulukko 21: Kuolinsyytilasto, lähde Koiranet 27.1.2022

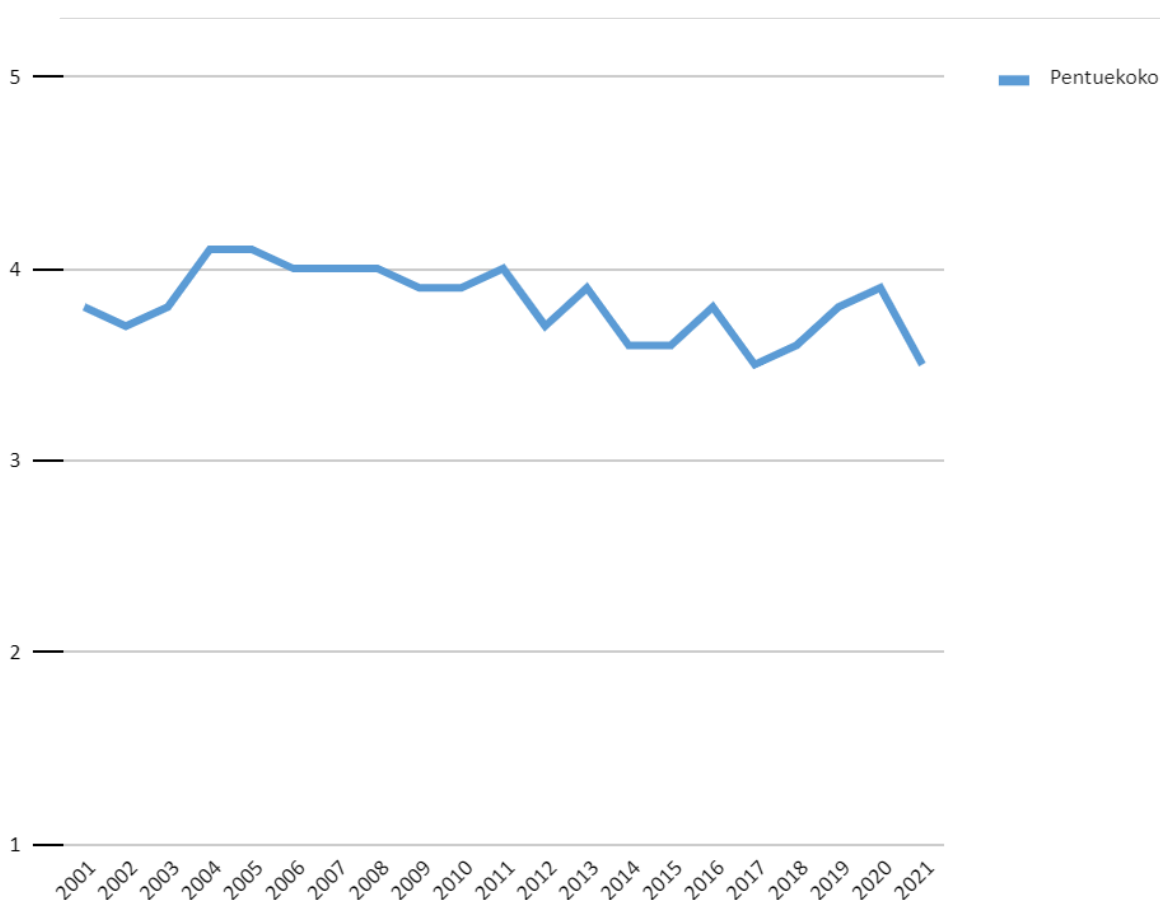
Koiranet-jalostustietojärjestelmän ilmoitetuissa kuolinsyyissä suurimmiksi nousevat kohdat "vanhuus, luonnollinen tai lopetus" 24,12 % ja "kasvainsairaudet, syöpä" 12,24 %. Seuraavaksi suurimpana "tapaturma tai liikennevahinko" 10,67 %. Ilmoitettujen keskimääräinen elinikä on huomattavan alhainen, joka osaltaan johtunee tapaturmaisesti kuolleiden suuresta osuudesta.

Huomionarvoinen ja valitettava on myös kohta "lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi" 3,39 %. Kuolinsyytilastoon on ilmoitettu vain pieni osa kuolleista koirista. Oletettavasti kääpiöpinserin keskimääräinen elinikä on kuitenkin huomattavasti korkeampi, kuin mitä tämä tilasto antaa ymmärtää.

4.3.4 LISÄÄNTYMINEN

Kääpiöpinseri on rakenteeltaan terve ilman liioiteltuja piirteitä, jotka voisivat aiheuttaa lisääntymisongelmia. Joitain tapauksia tiedetään, joissa emä on jouduttu keisarinleikkaamaan vaikeutuneen synnytyksen vuoksi (mahd. polttoheikkous), mutta yleisesti ottaen synnytykset sujuvat normaalisti.

KESKIMÄÄRÄINEN PENTUEKOKO

Kuva 31: Kääpiöpinserin keskimääräiset pentuekoot vuosina 2001 - 2021, lähde Koiranet 10.2.2022

Kääpiöpinserin keskimääräinen pentuekoko on jo useamman vuoden ollut hieman alle 4 pentua. Koko tarkasteluajanjaksolla 2011 - 2021 keskimääräinen pentuekoko on ollut noin 3,8 pentua / pentue.

ASTUMIS- JA TIINEHTYMISVAIKEUDET SEKÄ SYNNYTYSONGELMAT

Kääpiöpinserinarttu on useimmiten helposti astutettava ja urokset myös varmoja astujia. Heikon libidon omaavaa, huonosti (tai ei lainkaan) astuvaa urosta ei tule käyttää jalostukseen.

Kääpiöpinserinartut ovat yleensä hyviä emoja ja hoitavat pentunsa ilman ihmisen apua. Joitain tapauksia on tiedossa, joissa emä ei ole lainkaan hoitanut pentujaan. Tällaisen koiran jatkojalostuskäyttöä ei suositella. Pentujen vuosittaisesta keskimääräisestä syntymäpainosta ei ole tilastoa, mutta kasvattajien tietämyksen mukaan syntymäpainot vaihtelevat n. 150-220 g välillä.

Pentukuolleisuudesta, synnynnäisistä vioista ja epämuodostumista ei ole tilastoja, niitä tiedetään kuitenkin esiintyvän, mutta ei huomattavissa määrin.

4.3.5 SAIRAUKSILLE JA LISÄÄNTYMISONGELMILLE ALTISTAVAT ANATOMISET PIIRTEET

Kääpiöpinseri on rakenteeltaan terve, ilman liioiteltuja piirteitä. Mainittavana voidaan pitää kuitenkin kääpiöroduilla esiintyvä patellaluksaatio. Patellaluksaatioon liittyvät läheisesti takaraajojen rakennevirheet, kuten länkisäärisyys ja raajojen sisään tai uloskiertyminen sekä liian suorat polvikulmaukset. Jalostuksessa tuleekin huomioida normaali raajarakenne, kuten normaali polvikulmaus sekä raajojen yhdensuuntaisuus.

Luonnollista lisääntymistä vaikeuttavia ongelmakohtia ei kääpiöpinserin anatomiasa ole.

4.3.6 YHTEENVETO RODUN KESKEISIMMISTÄ ONGELMISTA TERVEYDESSÄ JA LISÄÄNTYMISESSÄ

Kuten kohdassa 4.3.5 mainittiin, kääpiöpinserin lisääntymisessä ei ole mainittavia ongelmia.

Terveysongelmista keskeisimmiksi nousevat epilepsia ja silmäsairaudet, erityisesti katarakta. Kataraktan pois karsiminen on vaikeaa, sillä yleensä diagnosointihetkellä koira on voinut jo saada useita pentueita. Jalostuskäytön iän nostaminen voisi helpottaa tilannetta kataraktan osalta. Kataraktan toteamisen keskiarvo on kääpiöpinserillä ollut noin 5 vuotta.

Epilepsian osalta kuten kohdassa 4.3.2 mainittiin: Epilepsiaa sairastavaa koira ei tule käyttää jalostukseen ja yhdistelmiä, joista epilepsiaa sairastavia koiria on syntynyt, ei tule uusia ja näiden parittamista lähisukulaisten kanssa tulisi välttää. Avoimuus tässä asiassa on ensiarvoisen tärkeää, omistajien toivotaan ilmoittavan epilepsiaan sairastuneista koirista jalostustoimikunnalle. Geenitestin saaminen tätä sairautta koskien auttaisi, koska siten sairaat yksilöt olisi helppo karsia jalostuksesta jo pentuikässä. Suomen kääpiöpinserit ry on kerännyt terveystutkimuksella tietoa epilepsiaa sairastavista koirista noin viidentoista vuoden ajan. Alkuun sairastuneista koirista on pidetty nimilistaa, mutta diagnosoitujen koirien suureksi kasvaneen määrän takia tällä hetkellä epilepsiatilannetta seurataan suvuittain. Epilepsiadiagnosoituja koiria on rodussa paljon, mutta täsmällistä lukumäärää ei tällä hetkellä ole. Vuonna 2006 on arvioitu, että noin 70 % kääpiöpinseristä on epilepsian kantajia.

Polvilumpioluksaation osalta tilanne ei ole huolestuttava, koska rodussamme on jo vuosia tutkittu jalostuskoirat, suurin osa jo ennen PEVISA:n voimaantuloa.

Jatkossa tulee kiinnittää huomiota esim. allergioiden ja muiden immuunijärjestelmän heikkouksien mahdolliseen lisääntymiseen. Allergista tai atooppista koira ei tule käyttää jalostukseen, sillä vaiva on aina jossain määrin perinnöllinen. Omistajien toivotaan täyttävän niin yhdistyksen kuin Suomen Kennelliiton terveystutkimusta ja kuolinsyytilastoa Koiranet –jalostustietojärjestelmässä, jotta yhdistys saisi jatkossakin tietoa rodun terveyden tilasta sekä siinä tapahtuvista mahdollisista muutoksista.

Varvasanomaliaa sairastavaa koira ei suositella käytettävän jalostukseen ja myös varvasanomaliajälkeläisiä jättäneiden jalostuskoirien uudelleen käyttöä tulee vakavasti harkita.

4.4 ULKOMUOTO

4.4.1 ROTUMÄÄRITELMÄ

Alkuperämaa: Saksa

Ryhmä: 2

FCI:n numero: 185

KÄYTTÖTARKOITUS: Koti- ja seurakoira

FCI:N LUOKITUS: Ryhmä 2 pinsarit, snautserit, molossityypiset ja sveitsinpaimenkoirat. Alaryhmä 1 pinsarit ja snautserit. Käyttökoetulosta ei vaadita.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Kääpiöpinsereitä oli runsaasti jo vuosisadan vaihteessa; vuoden 1925 rotukirjassa on jopa 130 rekisteröintiä. Useista värimuunnoksista jalostettiin koira, joka oli pinsarin tavoin väriltään musta vaaleammin värimerkein tai yksivärinen punaisesta ruskehtavaan.

YLEISVAIKUTELMA: Kääpiöpinseri on pinsarin pienoiskuva ilman kääpiömäisiä piirteitä. Sen tyylikäs, nelimäinen rakenne on lyhyen ja sileän karvanpeitteen ansiosta hyvin nähtävissä.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Rungon pituuden ja korkeuden suhteen tulee antaa rakenteesta mahdollisimman neliömäinen vaikutelma. Pään koko pituus (kirsun kärjestä niskakyhmyyn) on puolet selän pituudesta (säästä hännäntyveen)

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Eloisuus, temperamenttikkuus, itsevarmuus ja luonteen tasaisuus tekevät kääpiöpinseristä miellyttävän koti- ja seurakoiran.

Pää

KALLO-OSA

KALLO: Voimakas ja pitkänomainen; niskakyhmy ei ole korostunut. Kallo on tasainen, poimuton ja kuonon ylälinjan kanssa yhdensuuntainen.

OTSAPENGER: Loiva, mutta kuitenkin selvästi erottuva.

Kuono-osa

KIRSU: Täyteläinen ja musta.

KUONO-OSA: Tylppäkärkisen kiilan muotoinen; kuononselkä on suora.

HUULET: Mustat, tiiviit ja kiinteästi leukojen myötäiset. Suupielet ovat tiiviit.

LEUAT / HAMPAAT / PURENTA: Ylä- ja alaleuka ovat vahvat. Täydellinen, voimakkaasti kehittynyt ja tiiviisti sulkeutuva leikkaava purenta (hammaskaavion mukaisesti 42 hammasta); hampaat ovat puhtaanvalkoiset. Poskilihakset ovat voimakkaat, mutta poskipäät eivät saa olla liian kehittyneet.

SILMÄT: Tummat ja soikeat. Silmäluomet ovat tiiviit ja mustapigmenttiset.

KORVAT: Pystyt korvat; tai taittokorvat, jotka ovat ylös kiinnittyneet, V:n muotoiset; korvan sisäreuna on poskenmyötäinen. Korvat ovat taittuneet eteenpäin ohimonmyötäisesti ja yhdensuuntaisesti, taitekohta ei ole kallolinjaa korkeammalla.

KAULA: Jalosti kaareutuva, ei liian lyhyt. Sulavasti säkään liittyvä ja kuiva. Ei leuanaluspusseja, eikä löysää kaulanahkaa. Nahka on tiivis ja poimuton.

Runko

YLÄLINJA: Säästä lähtien loivasti taaksepäin laskeva.

SÄKÄ: Ylälinjan korkein kohta.

SELKÄ: Vahva, lyhyt ja kiinteä.

LANNE: Vahva. Etäisyys viimeisestä kylkiluusta lantioon on lyhyt, minkä ansiosta koira vaikuttaa tiiviiltä.

LANTIO: Hieman pyörästynyt ja liittyy sulavasti hännän kiinnityskohtaan.

RINTAKEHÄ: Kohtalaisen leveä ja poikkileikkaukseltaan soikea, kyynärpäihin ulottuva. Eturinta on rintalastan kärjen ansiosta selvästi erottuva.

ALALINJA JA VATSA: Vatsaviiva ei ole liioitellun ylösvetäytynyt, vaan muodostaa rintakehän alaosasta lähtien kauniisti kaareutuvan linjan.

Häntä: Luonnollinen: tavoitteena on sapelin- tai sirpinmuotoinen häntä.

Raajat

ETURAAJAT: Eturaajat ovat edestä katsottuna vahvat ja suorat, eivät liian lähellä toisiaan. Sivusta katsottuna kyynärvarsi on suora.

LAVAT: Tiiviisti rintakehän myötäiset, lihaksikkaat ja okahaarakkeiden yläpuolelle ulottuvat. Mahdollisimman viistot, hyvin kulmautuneet ja taakse sijoittuneet, kulmaus vaakatasoon nähden noin 50°.

OLKAVARRET: Tiiviisti rungonmyötäiset, vahvat ja lihaksikkaat; lavan ja olkavarren välinen kulmaus on noin 95 - 100°.

KYYNÄRPÄÄT: Tiiviisti rungonmyötäiset, eivät ulos- eivätkä sisäänpäin kääntyneet.

KYYNÄRVARRET: Vahvat ja lihaksikkaat, edestä ja sivulta katsottuna täysin suorat.

RANTEET: Vahvat ja vakaat.

VÄLIKÄMMENET: Vahvat ja joustavat, edestä katsottuna pystysuorat, sivulta katsottuna maahan nähden hieman viistot.

ETUKÄPÄLÄT: Lyhyet ja pyöreät. Varpaat ovat tiiviisti yhdessä ja kaareutuneet (ns. kissankäpälät); päkiät ovat kestävä, kynnet lyhyet, mustat ja vahvat.

TAKARAAJAT: Takaraajat ovat sivulta katsottuna asennoltaan maatapeittävät ja rungon takana, takaa katsottuna yhdensuuntaiset, eivät liian lähellä toisiaan.

REIDET: Kohtuullisen pitkät, leveät ja voimakaslihaksiset.

POLVET: Eivät sisään- eivätkä ulospäin kääntyneet.

SÄÄRET: Pitkät, vahvat ja jänteikkäät, liittyvät vahvoihin kintereisiin.

KINTEREET: Hyvin kulmautuneet, vahvat ja kiinteät, eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset.

VÄLIJALAT: Maahan nähden pystysuorat.

TAKAKÄPÄLÄT: Hieman etukäpäliä pitemmät. Varpaat ovat tiiviisti yhdessä ja kaareutuneet, kynnet lyhyet ja mustat.

Liikkeet: Kääpiöpinseri on ravaaja. Selkä pysyy liikkeessä kiinteänä ja suhteellisen vakaana. Liikkeet ovat tasapainoiset, varmat, voimakkaat ja vapaat; hyvä askelpituus. Raville on tyypillistä maatavoittava, sulava ja sujuva liike, jossa on vahva takaraajojen työntö ja vapaa etuaskel.

Nahka: Kauttaaltaan tiivis.

Karvapeite

KARVA: Lyhyttä ja tiheää, sileää pinnanmyötäistä, kiiltävää, ilman karvattomia kohtia.

VÄRI: yksivärinen: saksanhirvenpunainen; punaruskeasta tummaan punaruskeaan.

musta ruskein merkein: pikimusta punaisin tai ruskein värimerkein. Ihanteelliset merkit ovat mahdollisimman tummat, syvät ja selvärajaiset. Värimerkit sijaitsevat silmien yläpuolella, kurkun alapuolella, välikämmenissä, käpälissä, takaraajojen sisäisivulla ja peräpeilissä. Eturinnassa on kaksi symmetristä ja toisistaan selvästi erillään olevaa kolmiota.

Koko ja paino

SÄKÄKORKEUS: Urokset ja nartut 25 - 30 cm.

PAINO: Urokset ja nartut noin 4 - 6 kg.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellämainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen. Erityisesti:

- raskas tai kevyt rakenne, matala- tai korkearaajaisuus
- raskas tai pyöreä kallo
- otsarypyt
- lyhyt, suippo tai kapea kuono
- tasapurenta
- vaaleat, liian pienet tai liian suuret silmät
- alas kiinnittyneet tai erittäin pitkät, asennoltaan epäsymmetriset korvat
- löysä kaulanahka
- liian pitkä, pehmeä tai köyry selkä
- luisu lantio
- pitkät käpälät
- peitsaaminen
- korkeat liikkeet
- ohut karvapeite

sekakarvan (päistäkarvan) esiintyminen, selkäjuova, tumma mantteli ja haalistunut tai vaalentunut karvapeite

säkäkorkeuden ylitys tai alitus 1 cm:iin asti.

Vakavat virheet

- puutteellinen sukupuolileima (esim. urosmainen narttu)
- ilmava yleisvaikutelma
- omenanmuotoinen pää
- erisuuntaiset pään linjat
- ulkokierteiset kyynärpäät
- asennoltaan rungon alla olevat, niukasti kulmautuneet tai länkisääriset takaraajat
- pihtikintut
- yli 1 cm:n tai alle 2 cm:n poikkeamat annetusta säkäkorkeudesta.

Hylkäävät virheet

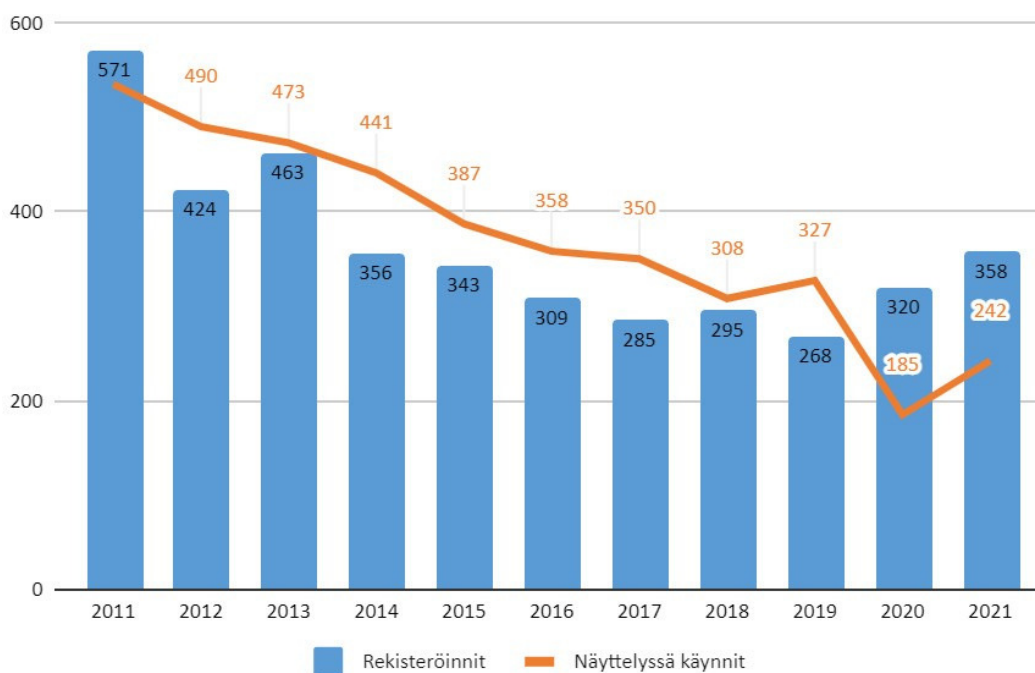
- arkuus, aggressiivisuus, vihaisuus, liika epäluuloisuus tai hermostuneisuus
- kaikenlaiset epämuodostumat
- puutteellinen rotutyypipi
- purentavirheet kuten ala-, ylä- ja ristipurenta
- karkeat virheet yksittäisissä kohdissa, kuten rakennevirheet, karva- ja väri virheet
- yli 2 cm:n poikkeamat annetusta säkäkorkeudesta
- Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen ovat hylkääviä virheitä.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

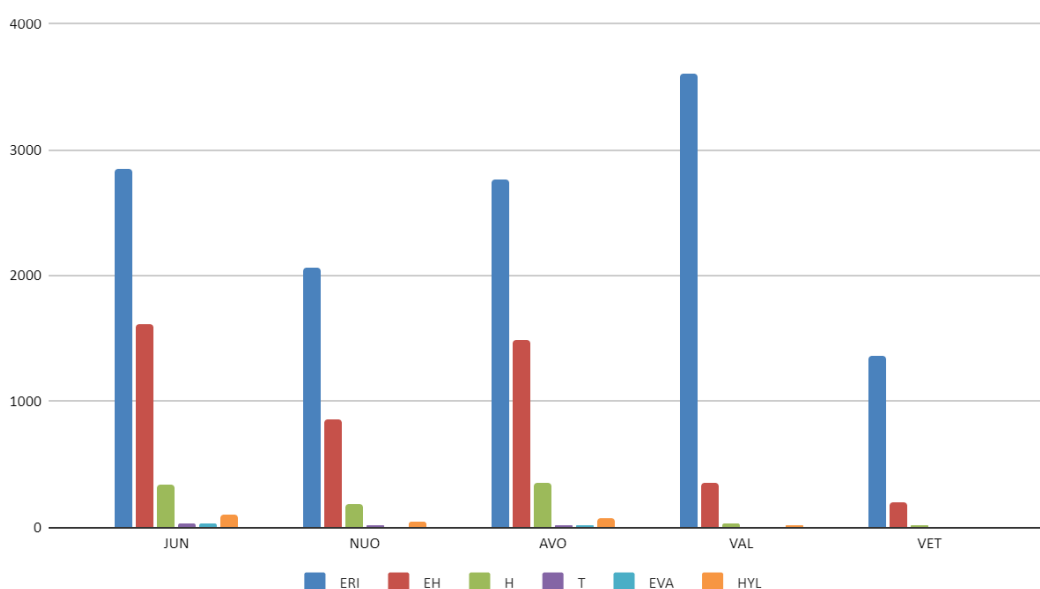
4.4.2 NÄYTTELYT JA JALOSTUSTARKASTUKSET

NÄYTTELYKÄYNNIT

Kääpiöpinseriharrastajat ovat ahkeria näyttelyssä kävijöitä. Yhden koirasukupolven aikana käytännössä joka kolmas pentu on käynyt näyttelyssä. Ulkomuodoltaan koirat ovat pääosin erinomaisia tai erittäin hyviä. Tämä kertoo, että suomalainen kääpiöpinseri on hyvin lähellä rotumääritelmän ihannetta.

Kuva 32: Vuosittain näyttelyissä käyneet koirat 2011 – 2021, lähde Koiranet 14.2.2022

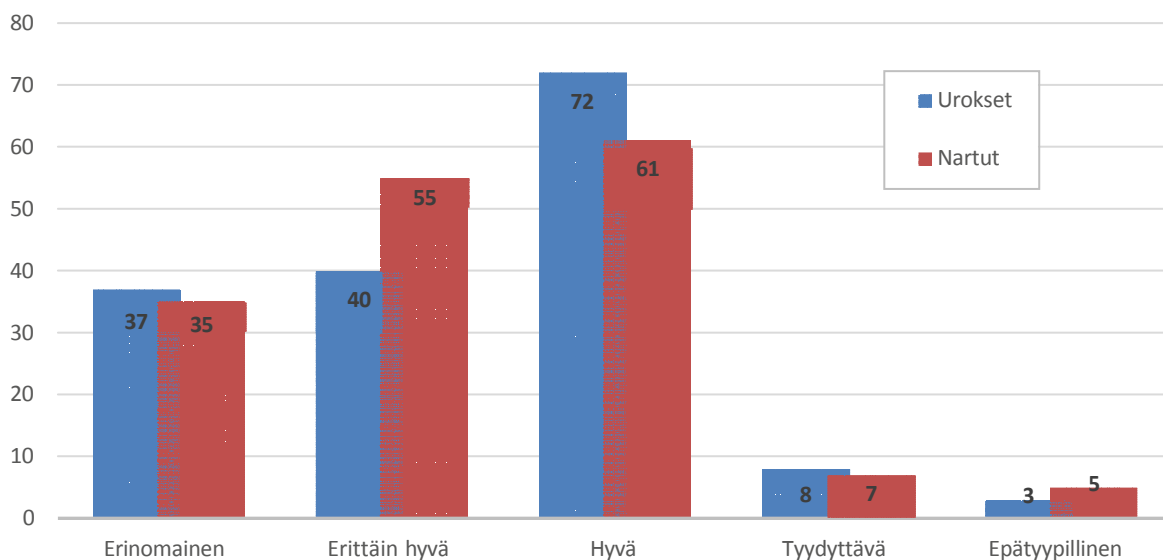

Kuva 33: Näyttelyiden laatuarvostelut arvosteluluokittain vuosina 2011 – 2021, lähde Koiranet 4.2.2022

Näyttelykäynnit ovat olleet viime vuosina selvässä laskussa, mutta ovat kuitenkin tasapainoissa vuosittaisten rekisteröintien kanssa.

JALOSTUSTARKASTUKSET

Vuosien 1998 – 2021 aikana on jalostustarkastettu yhteensä 354 kääpiöpinseriä, joista 148 urosta ja 206 narttua. Jalostustarkastusaineisto on osin puutteellista, koska kaikki tuomarit eivät ole antaneet kokonaislaatumainintaa koirista. Kokonaislaatumaininta on annettu yhteensä 323:lle kääpiöpinserille, joista 160 urosta ja 163 narttua. Jalostustarkastukseen pyritään saamaan ensisijaisesti koiria, jotka eivät käy näyttelyissä.

Kuva 34: Jalostustarkastusten kokonaislaatumaininnat 1998 – 2016, lähde Suomen Kääpiöpinserit ry:n tulosjulkaisut 1998 - 2016. Vuosina 2016-2021 ei järjestetty jalostustarkastuksia.

Jalostustarkastuksen yhteydessä suoritetuista säkäkorkeuden mittauksista vuosien 2004 – 2021 aikana uroksien mittaustulokset oli 119 koirasta. Uroksien koon keskiarvo on 31,3 cm. Pienin mitattu uros oli 24,5 cm ja suurin 36 cm. Jalostustarkastetuista uroksista 38 % oli säkäkorkeudeltaan 32 cm tai tämän yli. Ihannekokoisia, eli 25 – 30 cm oli ainoastaan 29 % vuosien 2004 – 2021 aikana jalostustarkastetuista kääpiöpinseriuroksista.

Nartuilla vastaavan ajanjakson mittaustulokset löytyvät 165 koiralta. Narttujen koon keskiarvo on 29,5 cm. Pienin jalostustarkastuksessa mitattu narttu on 25 cm ja suurin 34,5 cm. Nartuista hieman alle 8 % on joko 32 cm tai tämän yli. Vuosien 2004 – 2021 aikana ihannekokoisia narttuja oli 65 % tarkastetuista.

Kuva 35: Jalostustarkastukset 2004 – 2015, säkäkorkeuden keskiarvot, lähde Suomen Kääpiöpinserit ry:n tulosjulkaisut 2004 – 2015. Vuosina 2016-2021 ei järjestetty jalostustarkastuksia.

4.4.3 ULKOMUOTO JA RODUN KÄYTTÖTARKOITUS

Kääpiöpinseri on nykyään lähes puhtaasti seurakoira. Kääpiöpinserin ulkonäkö rotumääritelmän mukaan on liioittelematon, eikä siinä ole äärimmäisiä piirteitä, jotka aiheuttaisivat terveydellisiä ongelmia. Rodun alkuperäiseen käyttötarkoitukseen rottien metsästäjänä sitä ei juuri enää käytetä. Rodun ulkomuodossa ei kuitenkaan ole mitään sellaisia piirteitä tai ominaisuuksia, jotka nykyäänkään estäisivät kääpiöpinsereiden käyttämisen alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan.

4.4.4 YHTEENVETO RODUN KESKEISIMMISTÄ RAKENNE- JA ULKOMUOTO-ONGELMISTA

Ongelmina ulkomuodon osalta tulee kiinnittää huomiota mittasuhteisiin, kokoon ja kulmauksiin. Tyyppivaihtelut ovat suuria, rodun kannassa esiintyy rakenteellisesti hyvin kevyitä ja erittäin vahvoja sekä hyvin korkeita ja hyvin matalia koiria. Jonkin verran on myös liian raskaita ja pyöreä rintakehäisiä yksilöitä. Takakulmaukset menevät yli, etuosien menettäessä kulmauksia entisestään. Rintalastojen pituus tulee huomioida valittaessa jalostusyksilöitä. Liian lyhyellä rintalastalla varustettua koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

Mittasuhteet

Ulkomuodon osalta tulee kiinnittää huomiota erityisesti mittasuhteisiin. Pitkiä ja/tai matalaraajaisia yksilöitä esiintyy aiempaa enemmän. Pituuden vaikutelmaa lisää usein hyvin pystyt lavat, jolloin selkä jää pitkäksi ja kaula pystyasentoiseksi. Raajakorkeuden tulee olla 50% säkäkorkeudesta ja säkäkorkeuden suhde pituuteen 1:1. Jalostustarkastuksissa vain hyvin harva koira on mitattaessa neliömäinen.

Pää

Kääpiökoiramaisuus on edelleen pään ongelma, mutta liian pitkiä, kettuterrierin päitä esiintyy jossakin määrin. Kuonon ja kallon pituuden pitäisi olla 1/1. Osalla koirista kallo-osa on pyöreä ja raskas, silmät ovat pyöreät ja kuono-osa liian lyhyt ja kevyt. Huomattavan paljon esiintyy myös liian suuria, huonosti kiinnittyneitä tai väliasennossa olevia korvia. Kuono-osan lyhentymisen on vaikuttanut erityisesti alaleukaan, joka ei ole tarpeeksi vahva. Purenta ja hampaisto ovat parantuneet osittain, välihammaspuutokset ovat hieman vähentyneet, joskin niitä esiintyy edelleen runsaasti. Myös etuhammaspuutoksia esiintyy, joskin vähäisissä määrin.

Kulmahampaiden asentovirheitä esiintyy lieväasteisesta vakavaan. Peitsihampaat periytyvät vahvasti, eikä peitsihampaista yksilöä tule käyttää jalostukseen.

Otsapenkereet ovat liian usein niukkoja, jopa puutteellisia.

Rakenne

Parantamisen varaa kääpiöpinsereillä on erityisesti etuosissa. Eturinnat ovat osalla koirista kapeita ja liian lyhyitä, lavat pystyjä ja olkavarret pystyjä ja lyhyitä. Takaosat ja hännän kiinnitykset ovat parantuneet, joskin hännän asentoon liittyvät ongelmat ovat vielä arkipäivää. Matalaa hännänkiinnitystä ja sen myötä pyöreää lantiota esiintyy jonkin verran. Liian ylös nouseva ja selkeästi kiertynyt häntä on ei-toivottu. Häntämutkia esiintyy muutamilla yksilöillä vuosittain. Etukulmaukset ovat suurella osalla koirista niukat, mikä vaikuttaa liikkeeseen.

Takakulmauksien ongelmia:

- Puutteellinen polvikulma/ylikulmutunut kinner
- Vahva polvikulma, puuttellinen kinnerkulma
- Puutteelliset kulmaukset
- Ylikulmutuneet liian pitkät takaraajat
- Sirpikinner
- Voimaton kinner

Etuosissa kyynärpäiden löysyys, pystyt lavat ja olkavarret ovat selkeä virhe.

Rakenteen tasapaino

Etu- ja takakulmauksien epätasapaino on lisääntynyt huomattavasti. Etukulmaukset usein niukkoja, mutta ylikulmutuneita takaraajoja löytyy enenevässä määrin. Myös takaraajojen pituudet ovat kasvaneet. Liian pitkä lanne-osa ja vastaavasti lyhyt pystyasentoinen lantio ovat isoja virheitä. Lanneosan tulee olla tiivis ja lantion vastaavasti pitkä ja n.30 asteen kulmassa. Oikein asettuneisiin ja pituisiin olkavarsiin tulee pyrkiä jalostusvalinnoilla. Lyhyet rintakehät ja erittäin lyhyet rintalastat ovat jo iso ongelma.

Yksittäisiä huomioita

Varvasanomalialla on tavattu myös kääpiöpinserillä. Tämä usein vasta pentuvaiheen jälkeen ilmenevä ongelma on vahvasti periytyvä, mutta myös mahdollista karsia pois jalostusvalinnoilla. Anomaliassa usein reunimmainen tai reunimmaiset varpaat ovat alikehittyneitä. Varvasanomalialla pyritään saamaan RKO-listalle, jolloin tuomareiden tulisi kirjata ylös kehissä tavatut anomaliaan sairastuneet yksilöt.

Kääpiöpinserin RKO

Tarkkailtavaa:

1. Turkki ja iho: Karvattomuus aiheuttaa koiralle välittömän terveysriskin, sillä paljas iho on altis vahingoittumiselle ja näin ollen sekundaarisille tulehduksille.
2. Varvasanomalialla: Eturaajojen uloimpien varpaiden surkastuminen nuorella iällä.
3. Käyttäytyminen: Liioiteltu arkuus ja aggressiivisuus.

Hampaat

Väli- ja etuhammaspuutoksia esiintyy edelleen, mutta tilanne on parantunut viime vuosina. Kulmahampaiden asentovirheitä on alkanut esiintyä yhä enemmän. Pysyvän kulmahampaan asentovirhe ei johdu maitohampaiden jäämisestä paikoilleen liian pitkäksi aikaa, vaan kyseessä on ns. peitsihammas, josta löytyy runsaasti tietoa. Peitsihammas on voimakkaasti periytyvä ongelma.

Häntä

Häntämutkia tavataan edelleen, mutta tyypistyskiellon jälkeinen aika on korjannut tilannetta. Tärkeintä on hännän lähtöasento n. klo 13. Oikein asettunut häntä kertoo oikein asettuneesta lantiosta. Hännän muotoon tulee kiinnittää edelleen huomiota tavoitteena sapeli tai sirppi.

Koko

Rotumääritelmän mukaan kääpiöpinserin koko on 25–30 cm. Ylisuuria koiria esiintyy kuitenkin runsaasti ja koko vaihtelee käytännössä 25 cm:stä jopa 37 cm:iin ja ylikin.

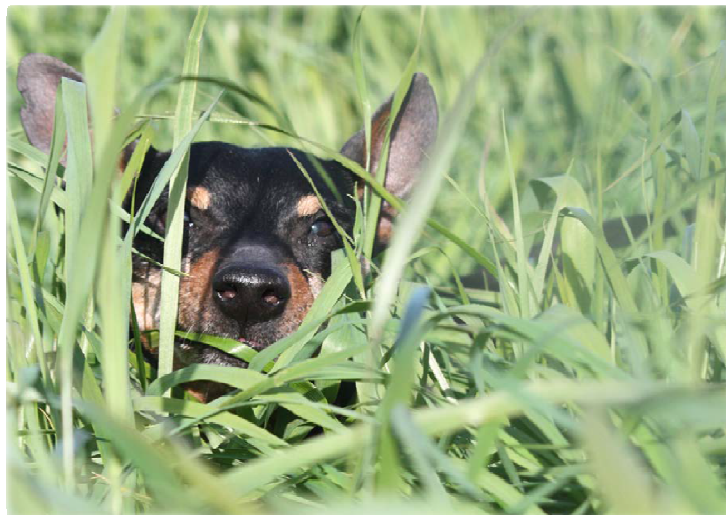
Useimmat näyttelyissä menestyvät koirat ovat valitettavasti yli 30 cm korkeita, mutta yli 32 cm korkea koira tulisi hylätä näyttelyssä. Kokoa mitattaessa tulee kiinnittää huomiota säkäosaan. Matalasäkäinen koira mahtuu mittaan, mutta ylälinja ei ole rotumääritelmän mukainen.

Väri ja karvapeite

Yleisesti ottaen karvalaatu on hyvä. Riistanväriä/sekakarvaa esiintyy yhä useammin punaisilla yksilöillä, joillakin yksilöillä jopa selvä mantteli. Rotumääritelmä ei hyväksy punaisilla/ruskeilla yksilöillä kaksivärisyyttä. Harvaa karvapeitettä esiintyy jonkin verran. Ohimon, korvien, kaulan ja eturinnan alueella on niukempi karvoitus, ja nahka kuultaa läpi selvästi. Ominaisuuteen voidaan vaikuttaa jalostus valinnoilla. Valkoista karvoitusta esiintyy erikokoisina alueina muutamasta karvasta selkeisiin laikkuihin. Black & tan värisillä koirilla värimerkkien koko ja väritys vaihtelevat suuresti, ne ovat kuitenkin yleisesti ottaen parantuneet aikaisemmista vuosista. Tan-merkkien kuuluisi olla mahdollisimman punaisia ja puhtaan värisiä sekä selvärajaisia, mutta jonkin verran esiintyy liian laajoja, vaaleita tai nokisia värimerkkejä sekä ylimääräisiä värimerkkejä rintamerkkien yläpuolella. Ominaisuuteen voidaan vaikuttaa jalostus valinnoilla. Valkoista karvoitusta esiintyy erikokoisina alueina muutamasta karvasta selkeisiin laikkuihin. Rotumääritelmän vastaisia värityksiä esiintyy vähäisissä määrin.

Liikkeet

Kääpiöpinseri on neliömäinen ravaaja, jonka liikkeiden tulisi olla maatavoittavat ja yhdensuuntaiset. Liikkeissä kääpiöpinsereillä on paljon puutteita johtuen mm. epätasapainossa olevista tai virheellisistä kulmauksista ja muista rakenteellisista puutteista: askel ei ole riittävän pitkä, etuliikkeet ovat leveät ja liian korkeat, myös ns. hackney-liikkeitä esiintyy, takaliikkeistä puuttuu työntövoima ja ne ovat usein länkisääriset. Askel saisi olla pidempi ja tehokkaampi edestä ja takaa. Rotumääritelmän mukaisesti liikkuvia koiria on määrällisesti vähän. Liikkeessä selkälinjan tulisi säilyä laskevana. Tasapainoisten, hyvien kulmausten, oikeanlaisten mittasuhteiden ja pitkän, oikein kiinnittyneen ja jalosti kaartuvan kaulan ansiosta kääpiöpinserin tulisi liikkua vaivattomasti kohtuu pitkällä, maatavoittavalla raviaskeleella yhdensuuntaisesti ja yhdellä uralla. Pitkä ja lennokka askellus ei kuulu neliömäiseen rotuun.

5 YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TO- TEUTUMISESTA

Edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi oli 2018 – 2022.

Ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma kääpiöpinsereille hyväksyttiin vuonna 2000, tämän jälkeen seuraava oli voimassa 2007 - 2012. Tavoiteohjelmassa on määritelty yhdistyksen asettamat jalostuskriteerit, joita kasvattajat ovat noudattaneet pääasiallisesti hyvin.

5.1 KÄYTETYMPIEN JALOSTUSKOIRIEN TASO

UROS	SYNT.	PENTUEITA	PENTUJA	TOISESSA POLVESSA	NÄYTTELYTULOS	KOETULOS	LUONNETESTI	JÄLKELÄISISTÄ POLVITARK.	POLV. OSALTA SAIRAAAT (*)	JÄLKELÄISISTÄ SILMÄTARK.	SILMIEN OSALTA SAIRAAAT (*)
1	BULLETPROOF SIMPATIJA	2013	19	77	48	FI MVA		40 %	0 %	40 %	10 %
2	MY ALTER EGO'S FREEZE POLICE	2013	14	58	8	SERT		26 %	0 %	26 %	7 %
3	SANTA JULF DAVID	2013	13	57	32	SERT		21 %	8 %	21 %	17 %
4	MULTATULI VELVET GOLD	2009	15	56	33	C.I.B		29 %	6 %	29 %	12 %
5	PINSERELLA'S DARK VELVET	2011	15	47	102	FI MVA		45 %	0 %	38 %	6 %
6	A'DREAMS BLACK WINNER JR	2014	10	47	50	C.I.B		40 %	0 %	40 %	16 %
7	SEMPER ANTE KIND OF MAGIC	2010	11	46	104	FI MVA	AGI	52 %	0 %	54 %	16 %
8	KADEN TIKRAS BICIULIS	2011	14	45	39	C.I.B		31 %	14 %	31 %	14 %
9	SCHANCHO MINI MAX	2012	12	45	27	V-SERT		22 %	20 %	22 %	0 %
10	BLK N BLU JUMPIN ELF FLASH	2009	11	43	49	AM MVA		23 %	10 %	21 %	11 %
11	A'DREAMS BLACK DYNAMITE	2011	11	41	96	FI MVA		56 %	0 %	59 %	4 %
12	ACHINA'S HETTAR	2012	7	37	17	ERI		14 %	20 %	11 %	0 %
13	ESTRELLA DE LA SUERTE FAHRENHEIT	2016	9	37	19	V-SERT		16 %	33 %	16 %	17 %
14	SEMPER ANTE ON-LINE WITH A'DREAMS	2012	10	34	49	FI MVA	(MH)	35 %	0 %	38 %	15 %
15	PINSERELLA'S RINALDO ROSSO	2014	12	33	33	C.I.B	+170	39 %	8 %	39 %	8 %
16	SANTA JULF POIROT	2019	8	32	0	FI MVA		3 %	*	3 %	*
17	PINSERELLA'S DARK KNIGHT RISES	2018	8	31	0	FI MVA		13 %	0 %	13 %	0 %
18	ACHINA'S KHEVA	2015	9	31	16	C.I.B		23 %	0 %	23 %	0 %
19	FANTAZY FLY MONPLAISIR	2009	7	30	39	EE MVA	+69	37 %	18 %	37 %	0 %
20	FLY STAR HAMMER BOY	2010	9	29	37	EH		38 %	0 %	41 %	8 %
21	KANIEL TIKRAS BICIULIS	2011	7	28	0	SERT		11 %	0 %	14 %	25 %
22	MULTATULI YUNITON	2011	8	28	103	C.I.B		68 %	11 %	68 %	16 %
23	SOLO VISION PRESIDENT	2015	9	28	26	C.I.B		14 %	25 %	14 %	0 %
24	SANTA JULF DA VINCI BW	2013	8	27	22	EE MVA	AGI	22 %	0 %	22 %	17 %
25	TCHERNAJA KALITVA URBAN CHIC	2011	6	26	20	SERT		31 %	0 %	31 %	0 %
26	CHERRYFELLOW'S MIDNIGHT MAGIC	2012	9	26	33	C.I.B.		46 %	8 %	58 %	7 %
27	GRANDE GREMIN'S TROS	2015	7	26	15	C.I.B.		15 %	0 %	15 %	0 %

Taulukko 22: Urosten jälkeläistilasto rekisteröintivuoden mukaan 2011 – 2021, lähde Koiranet 19.2.2022. Polvien / silmien osalta sairaaat (*) tarkoittaa sairaiden osuutta tutkituista jälkeläisistä, ei kaikista jälkeläisistä.

Käytetyimpien urosten taso on ulkomuodollisesti melko tasaista. Kahdestakymmenestäseitsemästä käytetyimmästä uroksesta jopa kahdeksantoista on tuonteja. Jalostukseen käytettyjen urosten kanssa harrastetaan pääasiallisesti näyttelyitä, sillä koetuloksia on hyvin harvalla, ainoastaan kolmella. Luonnetestattuja on kaksi. Ainoastaan yksi listalla olevista jalostukseen käytetyistä uroksista on MH – luonnekuvattu. Silmien ja polvien osalta tutkittujen jälkeläisten osuus voisi olla kautta linjan suurempi.

NARTTU	SYNT.	PENTUEITA			NÄYTTELYTULOS	KOETULOS	LUONNETESTI	JÄLKEÄISISTÄ		SILMIEN OSALTA	
		PENTUJA	TOISESSA POLVESSA	POLVITARK.				SAIRAAT (*)	SILMÄTARK.	SAIRAAT (*)	
1	RIIHIKARSINAN HERMIONE	2011	4	27	40	FI MVA		41 %	0 %	41 %	18 %
2	GRACIOUS GIFT VON VEYNAU	2011	5	26	30			23 %	17 %	23 %	17 %
3	HENNESSI FOR A'DREAMS IZ ZAMKA PRIORA	2013	5	26	77	C.I.B		54 %	0 %	54 %	0 %
4	AURRA SING ORIENT	2013	5	24	9	FI MVA		42 %	10 %	42 %	0 %
5	HILLARI IZ ZAMKA PRIORA	2013	5	24	50	FI MVA		62 %	0 %	62 %	7 %
6	MILDSTREAM BAJA CALIFORNIA	2014	5	24	20	FI MVA		54 %	0 %	54 %	8 %
7	HAGOSTINHU'S AUREA	2015	4	21	39	FI MVA		52 %	0 %	48 %	10 %
8	ARYATAN'S BLACK JACQUELYN	2013	4	21	11	ERI		10 %	0 %	10 %	0 %
9	ARYATAN'S BLACK FLORRIE	2011	3	20	13			30 %	0 %	30 %	0 %
10	ESTRELLA DE LA SUERTE GLORIA	2016	3	20	6			10 %	0 %	10 %	0 %
11	MILDSTREAM ONE IN A MILLION	2015	4	18	5	SERT	0	44 %	0 %	39 %	29 %
12	ACHINA'S HARAKAN	2012	5	17	73	C.I.B	+ 144	59 %	0 %	59 %	20 %
13	KUOHUN KIPPIS	2014	4	17	5	V-SERT		18 %	0 %	18 %	0 %
14	NO MERCY VON VEYNAU	2015	5	17	6			6 %	*	6 %	*
15	A'DREAMS BLACK AMELIE	2011	3	16	14	FI MVA		56 %	0 %	56 %	0 %
16	HUMBLEPUP WINTER STAR	2014	3	16	0	ERI		12 %	0 %	12 %	0 %
17	HERZLICH PRINZESSIN GRISÉLDA	2012	3	15	7	ERI		13 %	0 %	13 %	0 %
18	BONZER'S MISS UNIVERSUM	2015	5	15	3			13 %	0 %	13 %	0 %
19	HUMBLEPUP QUALITY	2012	3	15	0			13 %	0 %	13 %	50 %
20	RIIHIKARSINAN RICH BITCH	2017	2	15	0	ERI		7 %	*	7 %	*
21	JADE	2012	3	14	3	C.I.B	TK2, RTK3 - 36	50 %	0 %	50 %	14 %
22	RIIHIKARSINAN LISA LOPES	2013	4	14	4	FI MVA		14 %	0 %	7 %	*
23	AURETAN MARLA MARTIINA	2011	3	14	10	EH		29 %	25 %	29 %	0 %
24	BARON WOLF WONDERFULL WICKY	2012	5	13	14	C.I.B		31 %	25 %	31 %	0 %
25	ARYATAN'S RED KIMMIE	2014	3	13	0	EH		8 %	*	8 %	*
26	ELEGANCE ETERNA GDS	2008	4	13	1			15 %	0 %	15 %	50 %
27	KÄTEVÄN FLOWER GIRL	2017	2	13	0	ERI		0 %	*	0 %	*
28	BARON WOLF MAGIC FIRE HEART	2017	2	13	0	FI MVA		0 %	*	0 %	*

Taulukko 23: Narttujen jälkeläistilasto rekisteröintivuoden mukaan 2011 – 2021, lähde Koiranet 19.2.2022.
Polvien / silmien osalta sairaa (*) tarkoittaa sairaiden osuutta tutkituista jälkeläisistä, ei kaikista jälkeläisistä.

Käytetyimpien narttujen taso on ulkomuodollisesti selvästi kirjavampaa mitä uroksilla ja nartuista kahdellakymmenelläyhdeellä on näyttelytulos. Nartuista käytetyimpien joukossa on seitsemän tuontia, mikä on reilusti vähemmän mitä uroksilla.

Ainoastaan yhdellä nartulla on koetulos ja vain kolme narttua on luonnetestattu. Vaikka kääpiöpinserillä ei pentujen rekisteröintiin vaadita virallista luonteen testausta, niin on huolestuttavaa huomata miten vähän jalostukseen paljon käytettyjä narttuja on luonnetestattu varsinkin kun tiedetään, että nartut vahvemmin periyttävät luonneomaisuuksia jälkeläisilleen.

Kuten myös uroksilla, niin narttujen jälkeläisiä olisi hyvä tutkia silmien ja polvien osalta selvästi enemmän.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Edellisessä tavoiteohjelmassa tavoitteiksi oli asetettu seuraavaa (kts. taulukko 22). Taulukkoon on tavoitteiden lisäksi listattu myös kyseistä tavoitetta vastaava toimenpide, ja toimenpiteiden avulla mahdollisesti saavutettu tulos.

TAVOITE	TOIMENPIDE	TULOS
<p>Sukusiitoksen kasvu pyritään pitämään maltillisena. Koko rodun sukusiitosprosentti pyritään laskemaan siten, että se olisi alle neljä prosenttia.</p> <p>Yhdistys suosittelee jalostukseen yhdistelmiä, joiden 5:llä sukupolvella laskettu sukusiitosprosentti jää alle serkusparituksen rajan, eli 6,25 %.</p> <p>Matadorjalostuksen välttämiseksi sekä monimuotoisuuden ja rodun jalostuspohjan mahdollisimman laajan käytön turvaamiseksi Suomen Kääpiöpinserit ry tavoitteena on vähentää yksittäisten urosten runsasta käyttöä.</p>	<p>Suosittelun sukusiitosprosentin (6,25 %) ylityksestä lisätään maininta yhdistyksen pentulistalle.</p> <p>Yhdistys on tarjonnut silmätarkastustukea yli 6-vuotiaille koirille vuodesta 2014 lähtien, tarkoituksena kannustaa tutkimaan iäkkäämpienkin koirien silmiä ja mahdollisesti myös tuomaan ns. kotikoiria tutkimusten piiriin ja mahdollisesti myös jalostukseen.</p> <p>Monimuotoisuuden turvaamiseksi suositellaan jalostukseen käytetyille koirilla DLA-tyypitystä.</p>	<p>Taulukosta 24 on huomattavissa, että sukusiitos-% kasvu on kääntynyt laskuun, ja vuonna 2021 tehnyt reilun laskun jopa 3,17 %:n.</p> <p>Vuosien 2019 – 2021 aikana rekisteröidyistä pentueista 17:ssä (0,7 %) pentueessa viiden sukupolven sukusiitos-% on ollut yli suositellun 6,25%. Tämä on prosentuaalisesti huomattavasti pienempi määrä kuin edellisen JTO:n aikaan.</p> <p>Kuvasta 6 nähdään, että vuodesta 2017 yli 6-vuotiaiden urosten käyttö on lisääntynyt selvästi.</p> <p>Vuoden 2016 JTO:n valmistumisen jälkeen jalostustoimikunta sai tiedon, ettei DLA-tyypityksen tekeminen ole enää mahdollista Suomessa.</p>
<p>Vuonna 2013 rotukohtaisiin erityisehtoihin asetettiin nartulle jalostuskäytön alaikäraja 18 kk.</p>	<p>Pevisa -erityisehdoissa on edelleen nartun alaikärajana 18 kk. 1.1.2023 voimaan tulevassa koirarekisteriohjeessa nartun astutusalaikäraja on 18 kk.</p>	<p>Alaikärajan asettamisen jälkeen alle 18 kuukauden ikäistä narttua on käytetty ainoastaan yhden kerran vuoden 2014 jälkeen. Pentue rekisteröitiin EJ-rekisteriin.</p>
<p>Jalostukseen käytettävien koirien luonteisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Vihaisia tai erittäin arkoja koiria ei tulisi käyttää jalostukseen.</p>	<p>Pyritään järjestämään enemmissä määrin luonnetestejä sekä MH-luonnekuvauksia ja kannustettu koiran omistajia sekä kasvattajia osallistumiseen. Kääpiöpinserin RKO-esitykseen lisättiin tarkkailtavaksi liiallinen arkuus ja aggressiivisuus.</p>	<p>Luonnetestikäynnit ovat viime vuosina aavistuksen nousseet, joten yhdistyksen omien luonnetestin järjestäminen on todettu kannattavaksi. Jalostuskoirien luonteita ei edelleen juuri testata, niitä arvioidaan lähinnä vain näyttelyissä. Suomen Kennelliiton näyttelyarvostelumatkeissa on kohta "Suhtautuminen tuomariin", joka tulee täyttää joka koirasta.</p>

Taulukko 24: Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteet

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Sukusiitos%	4,31 %	3,66 %	4,48 %	4,52 %	4,36 %	4,65 %	4,21 %	4,85 %	4,11 %	4,00 %	3,17 %
Muutos ed. vuoteen verrattuna	-0,47	-0,65	+0,82	+0,04	-0,15	+0,29	-0,44	+0,64	-0,74	-0,11	-0,83

Taulukko 25: Sukusiitosprosentin kehitys vuosina 2011 - 2021

JALOSTUKSEN ULKOPUOLELLE JÄÄVIEN KOIRIEN OSUUS

Noin 90 % uroksista ja 80 % nartuista jää jalostuksen ulkopuolelle. Näyttelytulokset näyttäisivät hyvin vahvasti ohjaavan kääpiöpinserin jalostuskäyttöä, erityisesti urosten jalostuskäyttö. Vaikka toki näyttelytulos (vähintään EH) on yhdistyksen pentulistalle pääsyyksi yksi kriteeri, niin kasvattajien toivottaisiin laajentavan jalostukseen käytettävien koirien käyttöä selvästi.

JALOSTUSSUOSITUSTEN JA PEVISAN AJANTASAISUUDEN ARVIOINTI

Vuositasolla edelleen liki n. 60 % uroksista on alle 3 –vuotiaita ja vastaavasti vain 10 % jalostukseen käytetyistä uroksista on yli 6 –vuotiaita. Rodun pitkäikäisyyden huomioiden urosten jalostuskäytön toivoisi enemmissä määrin painottuvan vanhemmalla iällä.

Nartun jalostuskäytön alaikäraja (18 kk) on todettu olevan eläinsuojelullisista syistä perusteltua ja tätä halutaan jatkaa. Vuoden 2013 jälkeen ainoastaan yhdessä pentuessa on narttu astutettu alle 18 kk iässä. Tämä pentue rekisteröitiin EJ-rekisteriin.

Yhdistyksen pentulistalla on määritelty myös siten, ettei nartulla tulisi olla yli viittä pentuetta sen elinikänä eikä jalostukseen käytetty narttu saisi olla yli 8 –vuotias.

Tällä hetkellä voimassa olevassa Pevisa-ohjelmassa on määritelty seuraavaa:

Pentueen molemmilla vanhemmilla tulee olla voimassaoleva, alle 24 kk vanha silmätarkastustulos seuraavin erityisehdoin: koiran, jolla on todettu HC, PRA, linssiluksaatio, tai PHTVL/PHPV aste 2-6, jälkeläisiä ei rekisteröidä. Pentueen molemmilla vanhemmilla tulee olla voimassaoleva, yli 12 kk iässä annettu polvitarkastustulos seuraavin erityisehdoin: koiran, jolla on todettu patellaluksaatio aste 2-4, jälkeläisiä ei rekisteröidä. Koirarekisteriohjeen mukaisesti silmä- ja polvitutkimukset tulee olla voimassa astutushetkellä.

Ulkomuodollisesti yhdistyksen pentulistalle on rajattu siten, että molemmilla vanhemmilla tulee olla näyttelystä tai jalostustarkastuksesta laatumainintana vähintään erittäin hyvä. Jotta kääpiöpinserin kanta täyttäisi jatkossakin mahdollisimman hyvin rotumääritelmän asettamat vaatimukset ulkomuodon osalta, tämän suosituksen muuttamiseen ei nähdä tarvetta. Vain hyvin harvoin on perusteltua käyttää jalostukseen koiraa, josta ei ole mitään ulkomuodollista arviointia.

Osa kääpiöpinserikasvattajista vastustaa rajoituksia vedoten jalostukseen käytettävien koirien määrän vähenemisellä. Näiden kasvattajien mielestä rajoitukset voivat sulkea pois lukuisia koiria, joiden käyttö voisi olla perusteltua geneettisen monimuotoisuuden kannalta. Geneettinen monimuotoisuus ei kuitenkaan ole peruste käyttää jalostukseen hyvin paljon samoja tai samansukuisia, saattikka sairaita tai huonoluonteisia koiria.

6 JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 JALOSTUKSEN TAVOITTEET

Rodun jalostuksen tavoitteina tulee pitää tervettä, kaikilta osin liioittelematonta rakennetta, rodunomaista ulkomuotoa ja oikeaa rotutyyppeä, sekä käytännön elämässä niin kotona kuin harrastuksissakin toimivaa, avointa luonnetta. Tavoitteena on säilyttää rodun geneettinen monimuotoisuus vähintään nykyisellä tasolla. Suositellun sukusiitosprosentin (6,25 %) ylityksestä lisätään maininta yhdistyksen pentulistalle.

Suomen Kääpiöpinserit ry:n tavoitteena on toimia kääpiöpinseriharrastajien edustajana sekä ylläpitää rodun tunnettuutta yhteiskunnassa ja vaikuttaa positiivisesti esimerkiksi päätöksentekijöihin.

Kääpiöpinserin suosio kasvoi 2000-luvulla erittäin nopeasti, esim. vuonna 1999 kääpiöpinsereitä rekisteröitiin 166 ja vuonna 2009 jo 739. Rekisteröintimäärät ovat kuitenkin tästä selvästi tippuneet. Muutamina viime vuosina vuosittaiset rekisteröintimäärät ovat olleet keskimääräisesti noin 350, eli yli puolet vähemmän mitä huippuvuonna. Tämän perusteella voidaan todeta, että pentujen massatuotanto on vähentynyt. Tavoite on käyttää rodun koiria laajasti jalostukseen jalostuspohjan laajuuden säilyttämiseksi. Yhdistys on tarjonnut silmätarkastustukea yli 6-vuotiaille koirille vuodesta 2014 lähtien, tarkoituksena kannustaa tutkimaan iäkkäämpienkin koirien silmiä ja mahdollisesti myös tuomaan niin kutsuttuja kotikoiria tutkimusten piiriin ja sen myötä mahdollisesti myös jalostukseen.

Kääpiöpinserin DLA-monimuotoisuuskartoitus valmistui 2010 (liite 4). Sen mukaan rotumme tilanne on kohtuullisen hyvä. Kartoituksen mukaan rotumme ei ole geeniperimältään homotsygoottinen ja tilanne halutaan myös pitää sellaisena. DLA -tyypitys ei ole tällä hetkellä mahdollista Suomessa. Tarvittaessa jalostustoimikunta pohtii mahdollisuutta jatkaa jalostuskoirien DLA -tyypitystä esim. Saksassa.

Paljon käytettyjen urosten jälkeläisten käyttäminen jalostukseen tulee väistämättä kaventamaan geeniperimää. Tässä tilanteessa onkin ehdottoman tärkeää valita jalostukseen mahdollisimman eriperimäisiä yksilöitä, jotta tilanne ei riistäytyisi käsistä. Vuonna 2017 yli 6-vuotiaiden urosten käyttö on lisääntynyt selvästi. Tavoitteena on valita jalostukseen mahdollisimman eriperintäisiä yksilöitä, sekä käyttää uroksia jalostukseen vasta vanhemmalla iällä.

Rodun keskimääräinen sukusiitosprosentti on pysynyt melko tasaisena vertailuaikana 2011-2021. Tavoitteena on pitää keskimääräinen sukusiitosprosentti alle 4 %:n. Sukusiitos-% kasvu on kääntynyt laskuun, ja vuonna 2021 tehnyt reilun laskun jopa 3,17 %:n. Vuosien 2019 – 2021 aikana rekisteröidyistä pentueista 17:ssä (0,7 %) pentueessa viiden sukupolven sukusiitos- % on ollut yli suositellun 6,25%. Tämä on prosentuaalisesti huomattavasti pienempi määrä kuin edellisen JTO:n aikaan.

Suurin osa kääpiöpinseristä hankitaan seurakoiraksi. Alkuperäiseen tarkoitukseen rottien ja hiirien metsästäjänä kääpiöpinseriä ei nykyisin juurikaan käytetä. Jalostusta pyritään ohjaamaan mahdollisimman hyväluonteisen ja ulkomuodollisesti rotumääritelmän mukaisen yksilön valintaan. Tavoitteena on, että jalostuskoirat ovat yhteiskuntakelpoisia, ja pelokkaita tai ihmisille vihaisia koiria ei käytetä jalostukseen. Pyritään järjestämään enemmissä määrin luonnetestejä sekä MH-luonnekuvauksia ja kannustetaan koirienn omistajia sekä kasvattajia osallistumiseen. Kääpiöpinserin RKO-esitykseen lisättiin tarkkailtavaksi liiallinen arkuus ja aggressiivisuus.

Jalostusneuvontaa helpottavat Suomen Kennelliiton KoiraNet -jalostustietokanta sekä yhdistyksen itsenäisesti keräämät tiedot rodun tilasta.

Rotuyhdistys suosittelee vanhempien, jo useampaan kertaan silmätutkittujen urosten jalostuskäyttöä ja yhdistämään mahdolliset yhdistelmät niin että vähintään toinen vanhemmista on täysin vapaa kaikista silmämerkinnöistä. Jalostusvalintaan saadaan lisää tarkkuutta, kun mahdollisimman monta jalostuskoiran jälkeläisistä tutkitaan ennen koiran seuraavia pentueita.

6.2 SUOSITUKSET JALOSTUSKOIRILLE JA YHDISTELMILLE

SUOSITUKSET JALOSTUKSEEN KÄYTETYILLE KOIRILLE

Suomen Kääpiöpinserit ry. jalostustoimikunta suosittelee jalostukseen käytettävän sellaisia rodun edustajia, jotka täyttävät kaikki seuraavat kriteerit:

- Näyttelyissä tai jalostustarkastuksessa vähintään erittäin hyvällä laatuarvosanalla palkittu
- Pentujen vanhemmista tulee astutushetkellä olla voimassa oleva silmätarkastuslausunto ja polvitutkimuslausunto. Silmätarkastuslausunto ei saa astutushetkellä olla 24 kk vanhempi. Perinnöllistä kaihia, PRA:ta, linssiluksaatiota tai PHTVL/PHPV-sairauden astetta 2-6 sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Patellaluksaation raja-arvo on aste 1.
- Luonteeltaan näyttelyarvostelun yhteydessä tai jalostustarkastuksessa todettu olevan hyvin käsiteltävissä / lähestyttävissä.
- Suositellaan jalostukseen käytetyille koirille luonnetestausta tai MH-luonnekuvausta.
- Arkaa ja/tai aggressiivista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.
- Jalostukseen käytetyn nartun tulee olla vähintään 18 kuukautta ja enintään 8 -vuotias.
- Nartulla ei tulisi olla viittä (5) pentuetta sen elinikänä.

SUOSITUKSET YHDISTELMILLE

Yksittäisille jalostuskoirille asetettujen suositusten tulee täytyä yhdistelmän molemman osapuolen kohdalla. Tämän lisäksi suositellaan, että:

- Yhdistelmien sukusiitosaste viidellä polvella laskettuna tulisi jäädä alle 6,25 %, ihanne alle 4%
- Muita lähisukulaisyhdistelmiä (isoisä/isoemä*jälkeläinen ss% 12,5, puolisisarukset ss% 12,5 sekä täti/eno*jälkeläinen ss% 12,5) ei suositella. Ohjeena suositellaan yhdistelmiä, joissa yksittäinen koira ei ensimmäisen kolmen polven sukutaulussa esiinny useammin kuin kerran, jolloin sukukatokerroin on 1.0 (100 % sukutaulusta eri koiria), ja joissa neljän polven sukukatokerroin on yli 0.90 (90 % sukutaulusta eri koiria).
- Suomen Kennelliiton koirarekisteriohjeen mukaiset säädökset täyttyvät

Peruseriaatteena rodun jalostuksessa ja yhdistelmiä koskevissa suosituksissa jalostustoimikunta pitää kuitenkin aina ensisijaisesti rodun geneettisen monimuotoisuuden turvaamista.

6.3 ROTUJÄRJESTÖN TOIMENPITEET

Kääpiöpinserit kuuluvat Suomen Kennelliiton perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan (kts. kohta 4.3.1), PEVISA:aan. Tässä ohjelmassa painopisteitä ovat silmänsairauksien torjunta ja tiedon kerääminen. Entisten perinnöllisen kataraktan, PRA:n ja PHTVL/PHPV:n lisäksi erityisseurannassa tulee olemaan linssiluksaatio ja lasiaisuusodot.

Yhdistys vastaanotti lausuntopyynnön Pohjoismaisen Kennelunionin rotukohtaisten ohjeiden päivityksestä syksyllä 2021. Yhdistys antoi lausunnon, jossa haluttiin nostaa esiin rotukohtaisiin

ohjeisiin liioitelluista piirteistä kääpiöpinsereillä varvasanomalian, liioitellun arkuuden ja aggressiivisuuden. Näitä piirteitä toivotaan koiranäyttelyissä seurattavan ja raportoitavan ulkomuototuomareiden toimesta, jotta saadaan käsitystä ongelmien laajuudesta.

Yhdistys pyrkii lisäämään kasvattajien tietoutta rodun tilanteesta antamalla neuvontaa ja ohjausta jalostusasioissa, sekä järjestämällä kasvattaja- ja kääpiöpinseripäiviä niin kasvattajille, harrastajille, kuin muillekin rodusta kiinnostuneille.

Kannustetaan erisukuisten koirien käyttöön; yhdistyksen jalostustoimikunta auttaa ja antaa ohjeistusta yhdistelmien toteuttamiseen tarvittaessa. Rotuyhdistys suosittelee yhdistelmien sukusiitokselle viidelle polvelle korkeintaan 6,25% sukusiitosastetta, joka ylläpitää rodun monimuotoisuutta. Ihanne olisi alle 4%, yli 12,5% lähisukulaisyhdistelmiä ei suositella lainkaan. Peruseriaatteena rodun jalostuksessa ja yhdistelmiä koskevissa suosituksissa jalostustoimikunta pitää kuitenkin aina ensisijaisesti rodun geneettisen monimuotoisuuden turvaamista.

Jalostukseen käytetyn nartun tulee olla vähintään 18 kuukauden ikäinen ja enintään 8 -vuotias. Nartulla ei tulisi olla viittä (5) pentuetta sen elinikänä. Rotuyhdistys suosittelee, että yhdenkään koiran elinikäinen jälkeläismäärä ei ylitä 5 % rodun populaatiossa. Tehollisen populaation ns. maksimi olisi silloin, kun jokainen jalostuskoira saisi sukupolven aikana ainoastaan yhden pentueen. Jalostusurosten narttuja pienempi lukumäärä asettaa teholliselle kannan koolle rajat; tehollinen koko ei koskaan voi olla suurempi kuin jalostukseen käytettyjen urosten lukumäärä kerrottuna neljällä. Vuoden 2021 tehollisen populaation per sukupolvi (4 vuotta) kohdalla 233, tarkoittaa tämä noin 12 jälkeläistä elinikänä (233 x 0,05%).

Rotuyhdistys suosittelee mahdollisimman erisukuisten iäkkäämpien ja terveiden useasti terveystutkittujen uroksien laajempaa jalostuskäyttöä. Tähän kannustetaan silmätutkimuksen tukemisella iäkkäämmille koirille rotuyhdistyksen puolesta. Linssiluksaatio sairasta koira, sen vanhempia ja jälkeläisiä, ei pääsääntöisesti pidä käyttää jalostukseen. Lasiaisvuoto tarkoittaa rappeutuneen lasiaisen vuotoa etukammioon. Sairaita yksilöitä voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen jolloin kumppanin on oltava terve. Rotuyhdistys ei kuitenkaan suosittele koirien jalostuskäyttöä koska sairauden raja normaalin ja sairaalloisen rappeuman välillä on jossain määrin häilyvä eikä sairauden periytymismallia ole voitu vahvistaa.

Näyttelyissä ja jalostustarkastuksissa saatujen luonnearvioiden mukaan kääpiöpinsereiden tilanne luonteiden osalta on kohtuullisen hyvä. Tästä huolimatta toivottaisiin selvästi enemmän virallista luonnetestausta jalostukseen käytetyiltä koirilta. Rotujärjestö pyrkii jatkossakin järjestämään vuosittain ainakin yhden luonnetestin sekä MH -luonnekuvauksen. Kääpiöpinserin luonnetestiprofiili on valmistunut vuonna 2013, ja se päivitetään tulevina vuosina.

Ulkomuodollisesti kääpiöpinserikanta on parantunut, joskin joitakin rotumääritelmästä hyvin paljon poikkeavia yksilöitä löytyy.

Rotuyhdistys pyrkii tiedottamaan kasvattajia jalostuksellisesti rodun tilanteesta ja kannustaa jalostussuosituksien noudattamiseen yhdistelmissä. Jalostukseen käytettävien koirien luonteisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Vihaisia tai erittäin arkoja koiria ei tulisi käyttää jalostukseen. Pyritään järjestämään enemmissä määrin luonnetestejä sekä MH-luonnekuvauksia ja kannustetaan koiran omistajia sekä kasvattajia osallistumiseen. Kääpiöpinserin RKO-esitykseen lisättiin tarkkailtavaksi liiallinen arkuus ja aggressiivisuus. Jalostukseen käytettävällä koiralla on hyvä hermorakenne ja rodunomainen toimintakyky, jotta sen todennäköisyys periyttää jälkeläisilleen

jokapäiväistä elämää hankaloittavia ja hyvinvointia alentavia luonneominaisuuksia, kuten arkuutta, on mahdollisimman pieni.

Tulevaisuudessa kääpiöpinserin kasvatus jatkunee hyvin pitkälti entisenlaisena. Paljon käytettyjen urosten jälkeläisten käyttäminen jalostukseen tulee väistämättä kaventamaan geeniperimää. Tässä tilanteessa onkin ehdottoman tärkeää valita jalostukseen mahdollisimman eriperimäisiä yksilöitä, jotta tilanne ei riistäytyisi käsistä.

Jatkossa tuontikoirien käyttö jalostuksessa tulisi olla tarkkaan harkittua ja koirien tulisi olla mahdollisimman erisukuisia Suomessa jo käytettävien linjojen kanssa. FCI:n ja AKC:n rotumääritelmien selkeä erilaisuus kuitenkin vaikeuttaa geeniperimältään mahdollisimman erilaisten kääpiöpinsereiden tuontia ja käyttöä. Tämä saattaa kuitenkin olla tulevaisuudessa välttämätöntä rodun geneettisen monimuotoisuuden varmistamiseksi.

6.4 UHAT JA MAHDOLLISUUDET SEKÄ VARAUTUMINEN ONGELMIIN

RODUN JALOSTUKSEN SUURIMMAT UHAT

- Kasvattajien tietotaidon puute ja/tai päivittämättömyys, osalla kasvattajista jopa perustiedot rodusta ovat puutteelliset
- Kasvattajat eivät sitoudu jalostuksen tavoiteohjelmaan
- Avoimuus kasvattajien kesken edelleen suhteellisen vähäistä
- Terveyskysely- sekä pentueseurantalomakkeen vastausmäärät hyvin pieniä
- Kasvatustyössä huomio kiinnittyy vain yhteen osa-alueeseen, jolloin kokonaisuus unohtuu, vain värin tai näyttelymenestyksen mukaa ohjautuva jalostus
- Pentujen teettäminen ilman aitoa kiinnostusta rotuun ja sen hyvinvointiin
- Geneettisen monimuotoisuuden kapeneminen
- Puhtaasti uusia kantoja on huonosti saatavilla
- PEVISA-ohjelman ja KoiraNetin ulkopuolelle jäävät tilastoimattomat sairaudet, kuten atopiat, sydänsairaudet, epilepsia
- Pyrkimys seurakoiramaisuuteen on tuonut kantaa selkeästi liian pehmeitä ja miellyttämishaluisia koiria, joka ei taas ole sopusoinnussa rotumääritelmän kuvaaman luonteen kanssa.

RODUN JALOSTUKSEN SUURIMMAT MAHDOLLISUUDET

- Kääpiöpinseri on vielä suhteellisen terve ja pitkäikäinen rotu
- Luonnetestin ja MH-luonnekuvauksen hyödyntäminen jalostuksessa
- Jalostuspohjassa on reilusti käyttämätöntä materiaalia
- Monet pennunostajat ovat nykyisin hyvin valistuneita ja tiedonhaluisia
- Yhdistyksellä on käytössä kohtuullisesti tilastoja rodusta
- Entistä laajemmat harrastusmahdollisuudet

VARAUTUMINEN ONGELMIIN

Edellä mainittuihin rodun jalostuksen uhkiin ja ongelmiin voidaan varautua mahdollisuuksien mukaan ainakin seuraavilla tavoin:

- Kasvattajien ja ulkomuototuomareiden kouluttaminen ja tietotaidon ylläpitäminen
- Pyritään lisäämään avoimuutta koirien terveystiedoissa. Jalostusvalintoja tehtäessä tulisi

- huomioida myös lähisukulaisten terveys ja tiedostaa mahdolliset riskit
- Pyritään sitouttamaan kasvattajat jalostuksen tavoiteohjelmaan
- Pyritään tuottamaan mahdollisimman geneettisesti monimuotoisia kääpiöpinsereitä

Lisäksi vahvuutena uhkiin varautumisen kannalta pidetään seuraavia seikkoja:

- Aktiiviset harrastajat
- Osa kasvattajista valveutuneita, rodun ongelmakohtat hyvin tiedostavia
- Yhdistys ja sen eri toimikunnat ovat erittäin aktiivisia

6.5 TOIMINTASUUNNITELMA JA TAVOITEOHJELMAN SEURANTA

Toimintasuunnitelman ja tavoiteohjelman seurannan tueksi jalostustoimikunta on suunnitellut alla olevassa taulukossa olevia käytännön toimenpiteitä.

VUOSI	TEHTÄVÄ TAI PROJEKTI
2023	Järjestetään kasvattaja- tai kääpiöpinseripäivät Järjestetään silmien ja polvien joukkotarkastus Järjestetään luonnetesti ja mahdollisesti MH-luonnekuvaus Järjestetään jalostustarkastus Laaditaan ihanneprofiilit viralliselle käyttäytymisen jalostustarkastukselle, luonnetestille ja MH-luonnekuvaukselle
2024	Järjestetään kasvattaja- tai kääpiöpinseripäivät Järjestetään silmien ja polvien joukkotarkastus Järjestetään luonnetesti ja mahdollisesti MH-luonnekuvaus Järjestetään jalostustarkastus
2025	Järjestetään kasvattaja- tai kääpiöpinseripäivät Järjestetään silmien ja polvien joukkotarkastus Järjestetään luonnetesti ja mahdollisesti MH-luonnekuvaus Järjestetään jalostustarkastus
2026	Järjestetään kasvattaja- tai kääpiöpinseripäivät Järjestetään silmien ja polvien joukkotarkastus Järjestetään luonnetesti ja mahdollisesti MH-luonnekuvaus Järjestetään jalostustarkastus Laajamittainen kysely terveydestä sekä luonteesta kasvattajille/omistajille JTO:n valmisteleminen vuosille 2028 - 2032
2027	Järjestetään kasvattaja- tai kääpiöpinseripäivät Järjestetään silmien ja polvien joukkotarkastus Järjestetään luonnetesti ja mahdollisesti MH-luonnekuvaus Järjestetään jalostustarkastus JTO:n valmisteleminen sekä sen hyväksyminen vuosille 2028 - 2032

Lisäksi jalostustoimikunta pyrkii vuosittain seuraamaan ja tiedottamaan aktiivisesti rodun tilasta, jalostustavoitteista ja –suosituksista. Vuosittain julkaistaan terveyttä ja luonnetta koskevaa tietoa sekä tehdään niistä kattavat analyysit. Yhdistys pyrkii myös kouluttamaan uusia ulkomuototuomareita sekä toimihenkilöitä tarpeen mukaan.

JTO:N JA PEVISAN VAIKUTUKSEN SEURAAMINEN

Sekä Jalostuksen tavoiteohjelman että PEVISA-ohjelman toteutumista seurataan vuosittain keräämällä tilastotietoa Kennelliiton jalostustietokannasta, sekä muilla käytettävissä olevilla keinoin (mm. terveystarkastus).

7 LÄHTEET

- KoiraNet-jalostustietojärjestelmä <http://jalostus.kennelliitto.fi/>
- Suomen Kennelliitto, Legg-Perthes, Anu Lappalainen (15.1.2017)
- Suomen Kennelliitto, <http://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnollisista-sairauksista/koirien-perinnolliset-silmasairaudet> (15.1.2017)
- Suomen Kennelliitto, jalostus ja populaatiogenetiikka, Katariina Mäki (15.1.2017)
- Suomen Kennelliitto, Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja, Katariina Mäki (15.1.2017)
- Suomen Kääpiöpinserit ry, Jalostuksen tavoiteohjelma 2013 – 2017 ja 2018 - 2022
- Suomen Kääpiöpinserit ry, Tulostulokset 1999 – 2018
- Suomen Kääpiöpinserit ry, Rotujärjestöanomus 2011
- Suomen Snautseri-Pinseri keskusjärjestö ry: SSPK 1954-2004. 50-vuotisjuhla-julkaisu.
- Svenska Kennelklubben (SKK): Hunddata (24.11.2015)
- Saki Paatsama, 1975 - 2000

8 LIITTEET

- Liite 1: Kasvattajakyselyn yhteenveto
- Liite 2: Kääpiöpinserin luonneprofiili
- Liite 3: Yhteenveto luonnetestatuista kääpiöpinsereistä
- Liite 4: DLA-monimuotoisuuskartoitus